

IV. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

1. Wstęp.

Las jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska przyrodniczego, stanowiącym jednocześnie niezmiernie cenny element krajobrazu. To wysoko zaawansowana formacja przyrodnicza, gdzie roślinność, świat zwierzęcy, klimat lokalny, stosunki wodne i gleba powiązane są ze sobą wzajemnymi wpływami i zależnościami. W naszych warunkach geograficznych to właśnie tereny leśne gromadzą najbardziej wartościową i najliczniej reprezentowaną wolno żyjącą dziką florę i faunę oraz stanowią główne obszary, gdzie znajduje się najwięcej obiektów objętych prawną ochroną przyrody.

Od wieków lasy są nierozzerwalnie związane z egzystencją człowieka i poddawane różnorodnym jego oddziaływaniom (bezpośrednim i pośrednim). Ze względu na nieustanny rozwój przemysłu, prowadzoną gospodarkę oraz pełnienie funkcji terenów rekreacyjnych narażone są na silną presję i szereg zagrożeń. Pomimo tego ekosystemy leśne zachowują w dalszym ciągu zdolność spełniania różnorodnych funkcji, zarówno produkcyjnych jak i pozaprodukcyjnych (ekologicznych i społecznych). Toteż w celu zachowania ich walorów dla współczesnych i przyszłych pokoleń niezbędna staje się ich ochrona.

Aby sprostać tym złożonym wyzwaniom nie wystarczy ograniczenie wpływu na środowisko przyrodnicze, substancji zanieczyszczających powietrze czy powodujących skażenie gleb i wód. Równoległe z tym musi następować wprowadzanie nowych, racjonalnych rozwiązań zapewniających rozwój wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. W zakresie tym obowiązuje już wiele rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjno - gospodarczych.

W celu wdrożenia nowego, proekologicznego modelu gospodarki leśnej, Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał zarządzenia: Nr 30 z 19.12.1994 r., nr 28 z 11.08.1995 r. i nr 5 z 24.01.2001 r. w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych.

Konkretnym przykładem realizacji wyżej wymienionych aktów prawnych było wprowadzenie do praktyki leśnej programów ochrony przyrody, sporządzanych począwszy od 1996 roku w pierwszej kolejności dla nadleśnictw wchodzących w skład Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Od 1997 roku są one obligatoryjnie sporządzane dla nadleśnictw, dla których wykonywane są plany urządzenia lasu.

W okresie gospodarczym 2002-2011 dokonano istotnych zmian w zakresie ochrony przyrody w Polsce. Do najważniejszych należy uchwalenie w 2004 roku nowej ustawy o ochronie przyrody oraz wprowadzenie rozporządzeń, aktów wykonawczych dotyczących ochrony gatunkowej i siedlisk przyrodniczych. Ponadto w wyniku nowelizacji w/w ustawy w 2008 r. powołano do życia nowy organ ochrony przyrody: Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska wraz z podległymi jej Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska. Nowelizacja ta przyniosła również zmiany w zakresie kompetencji dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego w naszym kraju. Nie bez wpływu na tryb sporządzania planu urządzenia lasu pozostaje uchwalenie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku..., na podstawie której projekty planu urządzenia lasu muszą podlegać strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Wszystkie te zmiany wprowadzone w trakcie realizacji poprzedniego planu urządzenia lasu zmieniły podejście do zarządzania ochroną przyrody.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, w tym Nadleśnictwo Włoszczowa posiada Certyfikat FSC, oraz Certyfikat PEFC, co potwierdza najwyższe standardy leśnictwa wielofunkcyjnego i świadczy o prowadzeniu gospodarki leśnej respektującej między innymi postulaty w zakresie ochrony środowiska i wartości kulturowych. Należy podkreślić, że większość dobrowolnych działań podejmowanych w celu spełnienia standardów i kryteriów, które niosą w/w certyfikaty wykraczają poza ustawowe formy ochrony przyrody i są cennym uzupełnieniem ochrony czynnej ekosystemów leśnych i poszczególnych przedmiotów ochrony.

Przedstawiony poniżej rozdział elaboratu stanowi integralną część planu urządzenia gospodarstwa leśnego wykonanego na okres 1.01.2015 - 31.12.2024r.

Jego celem jest uaktualnienie bazy danych przedmiotów ochrony, przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń dla lasów oraz środowiska przyrodniczego a także wyznaczenie nowych kierunków i zadań w zakresie ochrony przyrody oraz metod ich realizacji w Nadleśnictwie. Dokument ten w połączeniu z prognozą wykonaną w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinien stanowić podstawę działań w zakresie zachowania i odtworzenia wartości przyrodniczych, przy jednoczesnym spełnieniu funkcji produkcyjnych i pozaprodukcyjnych gospodarki leśnej.

Realizując plan urządzenia lasu, w tym zapisy zawarte w „Programie...” w oparciu o prognozę oddziaływania na środowisko, należy pamiętać, że ochrona przyrody w Lasach Państwowych, to nieustanny wysiłek podejmowany w celu zachowania ich bogactwa i różnorodności. Działania te wymagają koordynacji i współpracy z wieloma podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi.

2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa Włoszczowa.

2.1. Położenie i powierzchnia.

Położenie geograficzne lasów N-ctwa Włoszczowa określają współrzędne:

- 50°46'45" - 51°00'30" szerokości geograficznej północnej,
- 19°45'45" - 20°12'15" długości geograficznej wschodniej.

Najwyżej wzniesione obszary Nadleśnictwa znajdują się na północny-wschód od miejscowości Cieśle w paśmie Przedborsko – Małogoskim, gdzie wysokość dochodzi do 338 m n.p.m. Najniżej natomiast położone są na wschód od miejscowości Sudzinek, w dolinie rzeki Pilica, gdzie wysokość bezwzględna obniża się do około 204 m n.p.m.

Lasy Nadleśnictwa Włoszczowa w całości leżą na terenie województwa świętokrzyskiego, w powiecie włoszczowskim, w obrębie miasta i gminy Włoszczowa, gminy Krasocin, w powiecie kieleckim, gminy Łopuszno, w powiecie koneckim, gminie Słupia oraz w powiecie jędrzejowskim, gminie Małogoszcz oraz Oksa.

Nadzór nad gospodarką leśną w całości prowadzi Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Grunty Nadleśnictwa Włoszczowa wg stanu na 01.01.2015r. zajmują łączną powierzchnię **14712,67 ha**.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej, opracowanej przez SGGW w 2010 roku, lasy Nadleśnictwa Włoszczowa położone są na terenie **Krainy Małopolskiej (VI)** oraz następujących mezoregionów:

❖ Kraina Małopolska (VI)

▪ mezoregion – Niecki Włoszczowskiej (VI-19)

- leśnictwo Zabrody (02) – oddziały: 245r-z,ax-lx; 263m-r,t-z,ax-fx,
- leśnictwo Wola Świdzińska (03) – oddziały: 103; 104h-r,~a; 105-120; 139-143; 148-151; 246-248; 250-253; 265; 267,
- całe leśnictwo Motyczno (04),
- całe leśnictwo Belina (05),
- leśnictwo Sułków (06) – oddziały: 138; 146; 147; 156-158; 166-194; 199-204; 209-213; 255-261; 266,
- całe leśnictwo Kurzelów (07),
- całe leśnictwo Pękowiec (08),
- całe leśnictwo Podlipie (09),
- całe leśnictwo Konieczno (10),
- całe leśnictwo Czarnca (11),

- **mezoregion – Łysogórski (VI-24)**
 - całe leśnictwo Lasocin (01)
 - leśnictwo Zabrody (02) – oddziały: 33; 34; 37-39; 44-48; 53-64; 69; 70; 76; 77; 81; 82; 89-102; 242-244; 245a-p,mx; 263a-l,s,
 - leśnictwo Wola Świdzińska (03) – oddziały: 67; 68; 73-75; 78-80; 83-88; 104a-g; 241; 250,
 - leśnictwo Sułków (06) – oddziały: 249; 254,

- **mezoregion – Płaskowyżu Jędrzejowskiego (VI-20)** – brak gruntów Nadleśnictwa (w zasięgu terytorialnym).

Regionalizacja fizyczno-geograficzna przedstawiona przez J. Kondrackiego w „Geografii Regionalnej Polski” (2002), umieszcza lasy omawianego terenu w granicach następujących jednostek:

Megaregion – **Pozaalpejska Europa Środkowa (3)**

Prowincja – **Wyżyny Polskie (34)**

Podprowincja – **Wyżyna Małopolska (342)**

Makroregion – **Wyżyna Przedborska (342.1)**

Mezoregion – **Niecka Włoszczowska (342.14)**

Mezoregion – **Pasma Przedborsko-Małoskie (342.15)**

Mezoregion – **Wzgórza Łopuszańskie (342.16)**

Regionalizacja geobotaniczna zaprezentowana przez W. Szafera i K. Zarzyckiego w opracowaniu „Szata Roślinna Polski” (PWN 1977) umieszcza lasy Nadleśnictwa Włoszczowa na terenie następujących jednostek:

Państwo: **Holarktyda,**

Obszar: **Euro-Syberyjski,**

Prowincja: **Niżowo-Wyżynna, Środkowoeuropejska,**

Dział: **Bałtycki (A)**

Poddział: **Pas Wyżyn Środkowych (A4)**

Kraina: **Świętokrzyska (17)**

Okręg: **Chęciński (b)**

Okręg: **Przejsiowy (d)**

Podział geobotaniczny Polski przedstawiony przez J. M. Matuszkiewicza (1995) lokuje lasy omawianego terenu w obrębie następujących jednostek:

Prowincja: **Środkowoeuropejska**

Podprowincja: **Południowobałtycka**

Dział: **Wyżyn Południowopolskich (C)**

Kraina: **Wyżyn Środkowomałopolskich (C.2)**

Okręg: **Niecki Włoszczowskiej (C.2.3)**

Podokręg: **Kurzelowski (C.2.3.g)**

Podokręg: **Włoszczowski (C.2.3.h)**

Podokręg: **Konieczpolski (C.2.3.f)**

Podokręg: **Secymiński (C.2.3.i)**

Okręg: **Pasma Małogosko-Przedborskiego (C.2.5)**

Podokręg: **Mojrzyszowski (C.2.5.b)**

Podokręg: **Januszewicki (C.2.5.c)**

Podokręg: **Małogoski (C.2.5.d)**

Okręg: **Wzgórz Opoczyńsko-Łopuszańskich (C.2.6)**

Podokręg: **Radoszycki (C.2.6.d)**

Podokręg: **Łopuszański (C.2.6.e)**

2.2. Miejsce i rola lasów Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu.

Lasy Nadleśnictwa Włoszczowa zlokalizowane są we wschodniej części Niecki Włoszczowskiej. Rozciągający się pomiędzy Płaskowyżem Jędrzejowskim, Doliną Pilicy i Pasmem Przedborsko-Małogoskim, obszar ten stanowi region typowo rolniczy. Występują tu rozległe obszary niezurbanizowane, pokryte lasami z licznymi osobliwościami flory i fauny. Spotkać można tutaj liczne malownicze doliny meandrujących rzek Zwleczy i Pilicy. Rozległe kompleksy leśne rozciągające się w okolicy Rzębca, Kurzelowa, Ludwinowa i Czarncy, stwarzają dogodne warunki do grzybobrania oraz umożliwiają uprawianie łowiectwa. Poza tym krajobraz terenu, na którym rozpościera się Nadleśnictwo Włoszczowa, tworzą w znacznej mierze wydmy, pomiędzy którymi powstały bagna oraz kompleksy torfowisk wysokich i przejściowych, na obrzeżach których wykształciły się siedliska olsów (Niecka Włoszczowska). Wschodnia część nadleśnictwa położona jest w rejonie Pasma Przedborsko-Małogoskiego i Wzgórz Łopuszańskich, zbudowanych z wapieni i piaskowców.

Na terenie lasów Nadleśnictwa dominują siedliska: boru mieszanego wilgotnego (23,25 %), boru świeżego (32,94 %) oraz boru mieszanego świeżego (11,92 %).

Siedliska świeże zajmują 53,82 % powierzchni, wilgotne 33,51%, bagienne 8,75 %, zalewowe (OIJ) 3,35 % oraz suche 0,57 %.

Gatunkiem dominującym w Nadleśnictwie jest sosna pospolita (83,44 %), drugim pod względem zajmowanej powierzchni jest olsza czarna (12,40 %), kolejne to dąb (1,69 %), brzoza (1,49 %) i jodła (0,48 %), pozostałe gatunki osiągają znacznie mniejszy udział powierzchniowy. Lasy ochronne w Nadleśnictwie stanowią 45,43 % powierzchni, z czego najliczniej reprezentowane są lasy wodochronne.

To właśnie bogactwo różnorodnych form przyrody żywej i nieożywionej oraz charakterystyczne elementy lokalnego krajobrazu, przyczyniły się do objęcia części terenów pozostających w zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa wielkoprzestrzennymi formami ochrony przyrody jakimi są obszary chronionego krajobrazu, park krajobrazowy i obszary Natura 2000.

Istotnym uzupełnieniem są zajmujące mniejsze powierzchnie: rezerваты przyrody, a także indywidualne formy ochrony: użytek ekologiczny, pomniki przyrody oraz chronione gatunki roślin i zwierząt.

Poniżej w tabeli zamieszczono szczegółową lokalizację wielkoprzestrzennych form ochrony przyrody ustanowionych na terenie Nadleśnictwa.

Tabela 76. Wielkoprzestrzenne formy ochrony przyrody w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Obręb leśny	Lokalizacja, Oddział, pododdział	Powierzchnia [ha]
1	2	3
Przedborski Park Krajobrazowy		
Włoszczowa	31-82; 83a-m,y,~a,~b; 84; 85; 86c-i,k,~b,~c; 87-102; 122i-n,p,y~f; 123a-h,~a,~c,~d; 124a-h,~b,~f,~h; 125; 126a-l,~a,~b; 242-244; 245a-fx,lx,mx; 262i-o; 263	2212,35
Razem		2212,35
Włoszczowsko - Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu		
Włoszczowa	109; 110; 112-116; 117a-p,y-cx,~a; 118-120; 130-165; 166b-m,o,~a,~b; 167w,x; 171-187; 188a-g,j-k,~a~j; 189-208; 210s,x-cx; 214-223; 224a-g,~a; 225-227; 228a-i,~a; 229-232; 233a-i,~a~d,~g~k; 234a-g,~a,~b; 266a-h; 268-430; 432f,g; 433-486; 488-496; 499-542; 543a-p,~a~d; 544-595	10532,37
Konecko - Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu		
Włoszczowa	1-4; 5a,b,g,h,~a,~b; 6-7; 8a-j,~a~c; 9-15; 264a,b	367,09
Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu		
Włoszczowa	29-30; 83n-x,~c; 86 a,b,j,~a; 104a-g; 121a-o,ix-mx,~a,~b,~d; 122a-h,o,z,~a~d; 123i-m,~b,~f,~g; 124i-p,~a,~c,~d; 127a-i,~a~f; 128; 129; 245gx-kx; 262a-h,~a	235,87
Razem Obszary Chronionego Krajobrazu		11135,33
Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) PLH260004 „Ostoja Przedborska” *		
Włoszczowa	9; 10a-j,l,m,~a,~b; 12-13; 14a,b,d-j,~a~f; 16-18; 19a-n,~a~f; 24a-m,~a,~b; 25; 26a-i,~a~i; 27l,~f; 33i-k,~d; 37b-f,h,j-m,r,~a,~b,~d,~g,~k; 38d,h-n,~a~g; 39f,~c; 44c-f,h-n,~a,~d,~g,~h,~j,~k; 45; 46 a,b,f,h,~a~d; 47c-k,~a,~b,~d; 48-70; 71a-d,g,h,~a,~b,~c; 72-77; 78a-h,~b; 79 a-k,~b,~c; 80 a-n,p,r,t,w,y-bx,~c~g,~i; 81a-k,~a,~b,~d; 82 a-l,n,~a~f; 89-102; 122 p-x; 242 a,c,d,g-n,p-w,y-gx; 245r-ax,cx,fx,gx,jx,lx; 262i-o; 263o-r,t-fx; 264a,b	1936,25
Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) PLH260018 „Dolina Górnej Pilicy” *		
Włoszczowa	116n,o,~a; 117m,n,z-cx,~a; 118-120; 128b-f,k-n; 129g-n,~b,~g,~h; 132d-g,~a,~b,~d; 135h,i,~h; 136; 138a-c,~a,~b; 139a-d,~a~c; 140k-r; 142d,i; 143w; 144b,d-j,m,o-r,cx,~a,~d,~f,~h,~j; 145a,g; 150i-m,~d,~f; 152d,g; 157m-o; 158a-d,h-o,~a,~b,~d; 159k-m,t,~b; 166a,c-i,k-n; 179; 189m-s; 190a-h,~d,~f; 199a-c,~b,~c; 247o; 300b,c,h,i; 302j; 303k; 304l; 305g,h; 308c; 309b,f-i,n-x,~c; 311a; 312a,b; 313a-c; 314a; 320c,h-k,n; 343j,n; 348h,i,~a; 349c-m,o,~a,~d,~h~k,~m; 350j-l,n,o,~a,~h; 355 b-d; 356a,b,~c; 362b-g,k-o,~a,~c,~f,~g; 363a,g,~b~f; 366c; 369d,g-i,~c,~h; 370c,d,g,h,~a~c,~g; 373a,b,d-k,o,p,~a~d,~g~i; 378a,f,h,j,k,~a,~b; 379a-i,k,~a,~c~h; 380; 381a,b,i-k,m-r,~a~c,~f~h; 382g-j; 383c,g-l,~a,~d; 384d; 390a,~a,~c; 391a,~b; 392c,~d; 393a,~g; 401g-i,k,~b,~c; 406c; 407a; 421a-c,i,~c; 515g-j,~a; 520a-f; 521a-f,~a~c; 524a,d,j	639,13
Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) PLH260013 „Dolina Białej Nidy” *		
Włoszczowa	469d-i,~b,~d	7,84
Razem obszary w sieci Natura 2000		2582,22

* obszary NATURA 2000, które nie uzyskały do 01.01.2015 r. statusu prawnej formy ochrony przyrody powołanej rozporządzeniem MŚ,

Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz wszystkich form ochrony przyrody występujących na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa, których szczegółowe omówienie zawiera dalsza część „Programu...”

Tabela 77. Formy ochrony przyrody na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.

Rodzaj obiektu		Ilość Nadleśnictwo 01.01.2005 r.	Ilość Nadleśnictwo 01.01.2015 r.	Powierzchnia [ha] Nadleśnictwo 01.01.2005 r.	Powierzchnia [ha] Nadleśnictwo 01.01.2015 r.	Ilość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa 01.01.2005 r.	Ilość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa 01.01.2015 r.
1		2	3	4	5	6	7
Obszary NATURA 2000:	OZW ¹	1	3	1568,08	2583,22	1	3
Rezerwy przyrody		2	3	119,50	365,69	3	3
Parki Krajobrazowe		1	1	2201,90	2212,35	1	1
Obszary chronionego krajobrazu		3	3	11180,66	11135,33	3	3
Rośliny oraz grzyby chronione:	grzyby	2*	1*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	porosty ²	2*	4*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	mszaki ³	6*	11*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	wątrobowce	-	1*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	rośliny naczyniowe ⁴	52*	40*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	Zwierzęta chronione:	owady ⁵	13**	8* / 13**	-	b.d.	b.d.
	mięczaki	-	2*	-	b.d.	b.d.	b.d.
	płazy	12**	4* / 8**	-	b.d.	b.d.	b.d.
	gady	6**	3* / 3**	-	b.d.	b.d.	b.d.
	ptaki	2* / 72**	43* / 138**	-	b.d.	b.d.	b.d.
	ssaki	23**	6* / 16**	-	b.d.	b.d.	b.d.
	ryby	-	1*	-	b.d.	b.d.	b.d.
Pomniki przyrody		4	9	-	-	-	-
Użytki ekologiczne ⁶		-	1	-	156,45	-	1

1 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (zatwierdzony przez KE).

2 - liczba gatunków porostów w rzeczywistości jest większa, ponieważ chrobotki oznaczano do rodzaju.

3 - liczba gatunków mszaków w rzeczywistości jest większa, ponieważ torfowce, oznaczano do rodzaju.

4 - liczba gatunków roślin naczyniowych w rzeczywistości jest większa, ponieważ widłakowate oznaczono do rodzaju.

5 - liczba gatunków owadów w rzeczywistości jest większa, ponieważ biegacze i trzmiele oznaczono do rodzajów.

6 - użytek ekologiczny „Mokry Las” w 2005 roku nie wykazany, ze względu na błąd piśmienny w akcie powołującym (w uchwale gminy Słupia Konecka przypisany do Nadleśnictwa Ruda Maleniecka).

b.d. – brak danych

(*) – liczba gatunków z lokalizacją

(**) – liczba gatunków bez lokalizacji

W Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Włoszczowa z 2005 r. nie uwzględniono w zestawieniach powierzchniowych sieci obszarów Natura 2000. Obecnie na terenie Nadleśnictwa (grunty Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych) znajdują się 3 obszary Natura 2000 w ramach wdrażania Dyrektywy Siedliskowej.

Ilość Rezerwatów Przyrody, Parków Krajobrazowych oraz Obszarów Chronionego Krajobrazu w okresie dziesięciolecia nie uległa zmianie, na skutek dostosowania powierzchni działek Nadleśnictwa do ewidencji powszechnej nieznacznie zmieniła się ich powierzchnia.

W okresie ostatnich 10-ciu lat częściowo wzrosła liczba poznanych stanowisk gatunków chronionych co wynika przede wszystkim z prowadzonych w tym czasie prac inwentaryzacyjnych.

Łącznie ilość pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa wzrosła i obecnie występują w 9 stanowiskach.

3. Formy ochrony przyrody.

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z 16.04.2004 r. (Dz.U.z 2011r. nr 224, poz.1337) formami ochrony przyrody są obiekty i obszary podlegające prawnej ochronie. Na omawianym terenie należą do nich: rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, gatunki chronione, pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

Wysiłki związane z tworzeniem wymienionych form ochrony ukierunkowane są na poznanie, udokumentowanie oraz zabezpieczenie najbardziej wartościowych i niepowtarzalnych ekosystemów oraz tworów przyrody żywej i nieożywionej.

3.1. Rezerваты przyrody.

Rezerваты przyrody są to obszary objęte ochroną, której przedmiotem może być całość przyrody na danym terenie albo poszczególne jej składniki należące do świata roślinnego, zwierzęcego lub przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Na gruntach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Włoszczowa znajdują się trzy rezerваты przyrody, w których obowiązuje ochrona częściowa. Są to rezerваты „Oleszno”, „Ługi” oraz „Ewelinów”. Poniżej przedstawia się ich krótką charakterystykę:

Rezerwat przyrody „**Oleszno**” – powstał na podstawie zarządzenia nr 183 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1970r. (Zn.OP-244/75/70), powiększony w 2006 roku do pow. 262,73 ha. Położony w południowo-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, stanowi fragment dużego kompleksu zabagnionych lasów łągowych. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu wielogatunkowych drzewostanów o charakterze naturalnym, ze znacznym udziałem olszy czarnej i jesionu wyniosłego, wraz z florą zagrożoną i objętą ochroną. Rezerwat obejmuje jeden z najciekawszych fragmentów lasów na terenie powiatu włoszczowskiego, których osobliwością jest występowanie w jednym kompleksie bogatych zespołów charakterystycznych dla siedlisk mokrych i wilgotnych, z udziałem grądu niskiego, olsu jesionowego oraz olsu typowego. Rezerwat jest miejscem występowania licznych chronionych gatunków roślin i zwierząt. Lasy rezerwatu są również ostoją wielu rzadkich gatunków ptaków. Teren rezerwatu jest niedostępny dla turystyki, z uwagi na występowanie podmokłego lasu.

Fot. Teren Rezerwatu „Oleszno” (fot. dr Alojzy Przemyski).

Fot. Teren Rezerwatu „Oleszno” (fot. Kamil Kołacz).

Rezerwat przyrody „Ługi” – zajmuje powierzchnię 90,23 ha wg aktu uznającego za rezerwat przyrody, 88,07 ha wg planu ochrony i ewidencji powszechnej. Różnica w powierzchni wynika ze zmian w ewidencji powszechnej. Został utworzony w oparciu o Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 września 1981 r. (M.P., Nr 26, Poz. 231).

Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno – bagiennym i leśnym.

Przedmiotem ochrony jest awifauna oraz wodno-bagienny ekosystem leśny. Rezerwat swoim zasięgiem obejmuje zarastający zbiornik wodny i bagno wraz z otaczającym je borem sosnowym.

Fot. Teren Rezerwatu „Ługi” (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Teren Rezerwatu „Ługi” (fot. Kamil Kołacz).

Rezerwat przyrody „Ewelinów” – zajmuje powierzchnie 14,89ha, został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 14/2006 z 26 lipca 2006 roku (Dz. Urz. Woj. Święt. z dn. 02.08.2006r., Nr 193, poz. 2199). Według aktu powołującego, rezerwat utworzono celem ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych na terenie krajobrazu leśnego z wychodniami skał wapiennych. Obszar ten od zachodu i południowego-zachodu sąsiaduje z terenami użytkowanymi przez człowieka, takimi jak pola uprawne czy łąki kośne, które występują w mozaice z nieużytkami i zadrzewieniami. Z kolei od północy, wschodu i południowego-wschodu rozciąga się rozległy kompleks borów sosnowych. Biorąc pod uwagę powyższe oraz fakt, że sam rezerwat pokryty jest lasami liściastymi oraz borami mieszanymi, można stwierdzić, że teren ten stanowi cenny fragment krajobrazu, który odznacza się dużą dynamiką i bioróżnorodnością. Przedmiotowy obszar jest z pewnością atrakcyjny wizualnie - wapienne wzgórze porośnięte roślinnością z licznym udziałem gatunków chronionych i zagrożonych, stanowi bowiem unikatową cechę tego regionu.

Fot. Teren Rezerwatu „Ewelinów” (fot. Kamil Kołacz).

Nadzór nad gospodarką w rezerwach sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach. Na gruntach Nadleśnictwa Włoszczowa rezerwaty: „Ługi” oraz fragment rezerwatu „Oleszno” posiadają aktualne Plany Ochrony, które zostały przedłużone rozporządzeniem nr 57/2002 Woj. Świętokrzyskiego z dnia 18 listopada 2002 r. (Dz.U.Woj. Świętokrzyskiego Nr 165, poz. 2058) na okres od 06.12.2002 do 05.12.2022r.

Dla Rezerwatu „Ewelinów” Projekt Planu Ochrony jest w trakcie zatwierdzania.

Tabela 78. Ogólna charakterystyka rezerwatów położonych w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Lp.	Nr rej.	Nazwa rezerwatu	Podstawa prawna utworzenia rezerwatu	Plan ochrony - podstawa prawna	Położenie		Typ i podtyp dominujący		Pow. [ha] wg.		Pow. objęta ochroną [ha]		Ważniejsze zbiorowiska, zespoły roślinne	Pow. [ha]		Uwagi
					obręb, oddział, pododdział	gmina, l-ctwo	przedmiotu ochrony	ekosystemu	Dz.U. M.P.	planu ochrony	ściśłą	częściową		badawcza	kontrolna	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Obręb leśny Włoszczowa																
1.	36	Oleszno	Zarządzenie MLiPD z 10.12.1970 r. (MP Nr 1 z 1971, poz. 2). Zm. Rozp. Nr 21/2006 Woj.Święt. z 14.10.2006 r. (Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 281 poz. 3244). Obwieszczenie Woj. Świąt. z 15.10.2001 r. (Dz.Urz.Woj.Świąt. Nr 107 poz. 1270).	Rozp. Nr 57/2002 Woj.Świąt. z 18.11.2002 r. (Dz.Urz.Woj.Świąt. Nr 165 poz. 2058). Ustanowiony na okres 20 lat.	Włoszczowa: 50 t, b, f, g, h, i, k, m, o, n, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, ~i; 53 g, h, i, ~c; 54 a, b, c, d, f, g, h, i, ~a, ~b, ~c; 59 a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b; 60 a, d, f, g, h, ~a, ~b; 65 a, b, c, ~a; 66 a, b, c, d, ~a; 67 a, b, ~a; 68 a, ~a; 69 a, b, ~a; 71 a, b, c, d, ~b, ~c; 72 a, b, d, f, ~a, ~b, ~c.	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	PBf bp	EE It	262,73	31,43*	-	262,73	<i>Tilio-Carpinetum</i> <i>Circaeo-Alnetum</i> <i>Fraxino-Alnetum</i> <i>Quercu roboris – Pinetum</i>	-	-	-
2.	43	Ługi	Zarządzenie MLiPD z 21.09.1981 r., par. 3 (MP Nr 26 z 1981, poz. 231). Obwieszczenie Woj. Świąt. z 15.10.2001 r. (Dz.Urz.Woj.Świąt. Nr 107 poz. 1270).	Rozp. Nr 57/2002 Woj.Świąt. z 18.11.2002 r. (Dz.Urz.Woj.Świąt. Nr 165 poz. 2058). Ustanowiony na okres 20 lat.	Włoszczowa: 369 d, f, g, h, i, ~c, ~d, ~h; 370 c, d, f, g, h, ~a, ~b, ~c, ~g, ~h; 379 a, b, c, d, k, ~a, ~c, ~d, ~h; 380 a, b, c, ~c, ~d; 381 a, b, i, j, k; 381 ~b, ~f, ~g, ~h.	Gmina: Włoszczowa Leśnictwo: Kurzaków	PFn pt	EE lw	90,23	88,07	-	88,07	<i>Phragmitetum communis</i> <i>Rhynchospora alba</i> <i>Leucobryo-Pinetum</i> <i>Molinio-Pinetum</i> <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	-	-	-

Lp.	Nr rej.	Nazwa rezerwatu	Podstawa prawna utworzenia rezerwatu	Plan ochrony - podstawa prawna	Położenie		Typ i podtyp dominujący		Pow. [ha] wg.		Pow. objęta ochroną [ha]		Ważniejsze zbiorowiska, zespoły roślinne	Pow. [ha]		Uwagi
					obręb, oddział, pododdział	gmina, l-ctwo	przedmiotu ochrony	ekosystemu	Dz.U. M.P.	planu ochrony	ściśłą	częściową		badawcza	kontrolna	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
3.	70	Ewelinów	Rozporządzenie Nr 14/2006 Woj.Święt. z 26.07.2006 r.(Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 193 poz. 2199)	-	Włoszczowa: 26d, f.	Gmina: Łopuszno Leśnictwo: Lasocin	PFi zł	-	14,89	-	-	14,89	<i>Tilio-Carpinetum typicum</i>	-	-	-

Objaśnienia symboli:

- * część rezerwatu z zatwierdzonym planem ochrony

Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego

(wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody – Dz.U. Nr 60, poz. 533)

Przedmiotu ochrony:

PBf – biocenotyczny i fizjocenotyczny, bp - biocenoz naturalnych i półnaturalnych,
 PFn – faunistyczny, pt - ptaków,
 PFi – fitocenotyczny, zł - zbiorowisk leśnych,

Typu ekosystemu:

EE – różnych ekosystemów, It - lasów i torfowisk,
 lw - lasów i wód,

Tabela 79. Możliwości realizacji celów ochrony w rezerwachach.

Lp.	Nazwa Rezerwa-tu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
							dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obręb leśny Włoszczowa									
1.	Oleszno	Ekosystem leśny, miejscami stale podtopiony, o urozmaiconej roślinności.	Zachowanie naturalnych, bagiennych lasów olszowych.	Ustępowanie jesionu na korzyść innych gatunków.	Potencjalnym zagrożeniem dla tego rezerwatu może być obniżenie poziomu wód gruntowych. Zagrożenia wynikające z patogenów grzybowych powodujących zamieranie jesionów.	możliwa	-	Zaniechanie czynności gospodarczych z wyjątkiem pododdziału 54 h (TP) i zabiegów ochronnych wspomagających naturalne procesy odtwarzania się struktury drzewostanów na siedliskach olsu i łęgu (59d, 60d) oraz wspieranie właściwego rozwoju młodego pokolenia (59b, 60b,g).	
2.	Ługi	Avifauna oraz wodno-bagienny ekosystem leśny.	Zachowanie miejsc lęgowych wielu ptaków.	Zarastanie zbiornika przez trzcinę, która znosi okresowe zmiany poziomu wód.	Obniżenie poziomu wód gruntowych i stopniowy zanik siedliska wodno-bagiennego.	możliwa	-	Ograniczyć usuwanie posuszu sosnowego na rozlewisku. Dąb czerwony należy zastąpić dębem szypułkowym. Zapobiegać obniżaniu poziomu wód.	
3.	Ewelinów	Roślinność zbiorowisk leśnych.	Zachowanie rzadkich gatunków roślin naczyniowych, różnorodności biologicznej, siedliska przyrodniczego 9170.	Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska przyrodniczego poprzez nadmierne zacienienie runa.	Penetracja przez miejscową ludność, usuwanie martwych i zamierających drzew.	możliwa	-	Regulacja składu gatunkowego drzew w drzewostanach. Usuwanie obcych gatunków roślin, krzewów i drzew oraz częściowe odślanianie dna lasu.	-

3.2. Miejsce Nadleśnictwa Włoszczowa w sieci NATURA 2000.

Sieć ekologiczna NATURA 2000 jest systemem ochrony wybranych elementów przyrody przyjętym przez kraje Unii Europejskiej. Celem utworzenia ekologicznej sieci jest ochrona różnorodności biologicznej na terytorium krajów członkowskich Unii Europejskiej, ma ona uzupełniać systemy krajowe i dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Aby możliwe było osiągnięcie takich celów w ramach wspólnot europejskich przyjęta została w 1979 r. tzw. dyrektywa ptasia (Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową **Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa**). Jako akt prawa ściśle powiązany i rozwijający wizję działań nakreślonych wcześniej w odniesieniu do ptaków, w 1992 r. przyjęta została tzw. dyrektywa siedliskowa (**Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory**). Te dwie dyrektywy przewidują stworzenie systemu obszarów stanowiących spójną funkcjonalnie sieć - **Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000**, umożliwiającą realizację spójnej polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej, tworzoną przez wyznaczone w ramach dyrektyw: ptasiej i siedliskowej obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. dla obszaru Natura 2000 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska sporządza i ustanawia w formie zarządzenia plan zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt powinien powstać w terminie do 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską. Projekt planu zadań ochronnych podlega zaopiniowaniu przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Dla obszarów tych ustawa przewiduje również sporządzenie obszerniejszego opracowania tzn. planu ochrony z 20 letnim okresem obowiązywania.

Na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa plan zadań ochronnych posiada tylko „Ostoja Przedborska”, pozostałe obszary nie posiadają planów zadań ochronnych ani planów ochrony.

Na terenie Nadleśnictwa wyznaczono następujące obszary w ramach sieci Natura 2000:

OZW „Ostoja Przedborska”- PLH 260004 – obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Zachodnią część obszaru stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małogoskiego zbudowanego z górnajurajskich wapieni i kredowych piaskowców. Sieć rzeczna jest stosunkowo bogata, stanowią ją liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znaczną część obszaru zajmuje rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk oraz największy w tej części Polski płat lasów jesionowo-olszowych. Zachowały się tu duże fragmentami naturalnych drzewostanów. Dominują bory sosnowe, lecz pozostały też naturalne płaty grądów, buczyn i dąbrów. Na zboczach wzgórz rozwijają się murawy kserotermiczne, a w dolinach torfowiska. Najbardziej rozległym i najcenniejszym z nich jest Piskorzeniec. Również na torfowisku Jedle stwierdzono dobrze zachowane fragmenty torfowiska wysokiego i przejściowego (2 km na SW od wsi Jedle). Na jego trudno dostępnych fragmentach występują liczne oczka wodne z płem mszarnym.

Na terenie obszaru (wg SDF z 04.2014 roku) stwierdzono występowanie 13 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie prawie 21% obszaru, 23 gatunków ptaków wymienionych w art. 4 dyrektywy 2009/147/WE. Z załącznika II Dyrektywy w SDF wymieniono 4 gatunki ssaków, 1 gatunek ryby, 1 gatunek płaza, 2 gatunki bezkręgowców oraz 3 gatunki roślin.

Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 „Ostoja Przedborska”, został zatwierdzony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH260004 (Dz.Urz.Woj.Święt. z 2014 r. poz. 1457 z dn. 30.04.2014 r.) oraz Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań

ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH260004 (Dz.Urz.Woj.Święt. z 2015 r. poz. 258 z dn. 19.01.2015 r.)

W OZW „Ostoja Przedborska”, na gruntach Nadleśnictwa Włoszczowa, zaobserwowano następujące gatunki z załącznika I i II Dyrektywy Siedliskowej:

• **Ssaki:**

Nocek Bechsteina – *Myotis bechsteinii*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Bóbr europejski – *Castor fiber*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa zlokalizowano następujące siedliska przyrodnicze:

91E0 – Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe
obręb Włoszczowa, pododdział: 12c, d, f, g, h, j, k, l; 13d, f, g, i; 16c, j, m; 17a; 18f; 50s, t; 51a, c, d, f, g, h; 52a, b, f, n, o, 59g; 62h, i, j; 64n; 65a, b, c; 66b, c, d; 67a, b; 68a, 69a; 71a, b, c, d; 72a, d, f, g; 73f, i, k, l, m, n; 78c, d, f, g, h; 79a, b, c, d, f, g, h, i, k; 80j, k, l, m; 81h, j, k; 82i, j, k, l, n; 89a, b, c, d, g. Powierzchnia 199,89 ha.

9170 – Grąd środkowo-europejski lub subkontynentalny
obręb Włoszczowa, pododdział: 26d, f. Powierzchnia 6,96 ha.

91D0 – Bory i lasy bagienne
obręb Włoszczowa, pododdział: 24l; 25m. Powierzchnia 4,65 ha.

91P0 – Jodłowy bór świętokrzyski
obręb Włoszczowa, pododdział: 24f, h; 25b, c; 37b, c. Powierzchnia 13,89 ha.

6510 – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
(*Arrhenatherion elatioris*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 62t, z; 96s. Powierzchnia 1,43 ha.

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 9c; 10b, h; 61j; 97g; 98b. Powierzchnia 7,07 ha.

Tabela 80. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 „Ostoja Przedborska” w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa (Tabela XXII).

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Siedliska przyrodnicze					
1.	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	12c, d, f, g, h, j, k, l; 13d, f, g, i; 16c, j, m; 17a; 18f; 50s, t; 51a, c, d, f, g, h; 52a, b, f, n, o, 59g; 62h, i, j; 64n; 65a, b, c; 66b, c, d; 67a, b; 68a, 69a; 71a, b, c, d; 72a, d, f, g; 73f, i, k, l, m, n; 78c, d, f, g, h; 79a, b, c, d, f, g, h, i, k; 80j, k, l, m; 81h, j, k; 82i, j, k, l, n; 89a, b, c, d, g.	Zachowanie warunków wodnych poprzez utrzymanie poziomu uwilgotnienia. Właściwe kształtowanie stosunków hydrologicznych. Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach.	Potencjalne zagrożenie dla tego siedliska stanowi utrata cech jakościowych ekosystemu, w wyniku przesuszenia ekosystemów leśnych, jako następstwo obniżenia poziomu wód gruntowych, przyspieszonej erozji wglębnej cieków (regulacja), obniżania się bazy hydrologicznej cieków czy obniżenia zasilania cieków wodami podziemnymi.	Odpowiednie użytkowanie lasu przy zastosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia, pozostawianie drzew starych i dziuplastych, a także pewnej części martwego drewna do naturalnego rozkładu.
2.	9170 - Grąd środkowo-europejski i subkontynentalny	26d, f.	Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach.	Potencjalnymi zagrożeniami dla grądów są: degeneracja fitocenozy, będąca wynikiem gospodarki leśnej, związana z uproszczeniem struktury ekosystemu i jego juwenilizacją, protegowanie gatunków niewłaściwych dla tego siedliska. Potencjalnym zagroże-	Zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczenie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzyne. W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które są racjonalnym kompromisem

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywne oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				<p>niem dla siedlisk grądowych jest neofityzacja. W wyniku procesów spontanicznych rozprzestrzenia się niepożądany i ekspansywny niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora DC.</i>). W warunkach Polski grądy są naturalnym typem ekosystemu leśnego, który w niezakłóconych warunkach siedliskowych może funkcjonować bez pomocy człowieka. W związku z tym fragmenty grądów można pozostawiać bez zabiegów.</p>	<p>między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Najczęściej planowanymi zabiegami pozwalającymi jednocześnie utrzymać właściwy stan siedliska przyrodniczego są pielęgnacje drzewostanów. Korzystne są również rębnie złożone, zwłaszcza z wydłużonym okresem odnowienia (IIIb). W wydzieleniach lasów grądowych, w których zaplanowano trzebieże, w pierwszej kolejności powinny być usuwane gatunki obce, zarówno ekologicznie, jak i geograficznie, (m. in. dąb czerwony, sosna czarna, sosna pospolita, świerk), zniekształcające strukturę gatunkową, a pomijane, w tych zabiegach, gatunki charakterystyczne dla grądów (przede wszystkim grab, dąb i lipa). Należy również rozważyć prowadzić zabiegi hodowlane, aby nie doprowadzić do zmniejszenia udziału gatunków właściwych dla grądu (przede wszystkim grab, dąb i lipa) na rzecz elementów niepożądanych, przez popieranie naturalnego odnowienia właściwych gatunków, a w uzasadnionych przypadkach korzystać z odnowień sztucznych.</p>
3.	91D0 – Bory i lasy bagienne	24l, 25m.	Utrzymanie odpowiedniego poziomu wilgotnienia siedliska	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze.	Brak użytkowania rębnego.
4.	91P0 – Jodłowy bór świętokrzyski	24f, h; 25b, c; 37b, c.	Zachowanie właściwej struktury budowy pionowej i gatunkowej drzewostanów.	Potencjalnym zagrożeniami dla jedlin jest niewłaściwa gospodarka leśna prowadząca do uproszczenia struktury ekosystemu i jego juvenilizacji, protegowanie gatunków niewłaściwych dla tego siedliska.	Korzystne dla tego siedliska są rębnie złożone, zwłaszcza stopniowe, z wydłużonym okresem odnowienia (rębnia IV).
5.	6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	62t, z; 96s.	Nie należy dopuścić do zaprzestania ich użytkowania. Koniecznym warunkiem ich zachowania jest użytkowanie płatów: koszenie jedno lub dwukrotnie w ciągu roku; ekstensywne nawożenie, oraz usunięcie krzewów wraz z karczowaniem.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze. Siedlisko może potencjalnie zostać zdegradowane przez spontaniczne zmiany sukcesyjne i zmiany warunków abiotycznych: wzrost wilgotności, ocienienie, oraz zmianę żyzności podłoża. Brak ścisłego związku pomiędzy siedliskiem a typowym zakresem leśnych zabiegów gospodarczych.	Ochrona zachowawcza terenów potencjalnego występowania analizowanego siedliska. Należy dążyć do: zachowaniu różnorodności florystycznej łąk ekstensywnych w wyniku stosowania dotychczasowych (ekstensywnych) form gospodarowania, odtwarzania zniszczonych łąk poprzez powrót do tradycyjnych metod gospodarowania, oraz konserwacji zbiorowisk łąki ekstensywnych polegającej na koszeniu i umiarkowanym ich nawożeniu.
6.	7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-</i>	9c; 10b, h; 61j; 97g; 98b.	Ochrona torfowisk wymaga zachowania, utrzymaniu warunków hydrologicz-	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze. Głównym zagrożeniem (nie	-

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<i>Caricetea nigrae</i>)		nych i troficznych niezbędnych do funkcjonowania całego przestrzennego układu składającego się na torfowisko.	wynikającym jednakże z leśnej działalności gospodarczej) jest odwadnianie torfowisk, oraz zarastanie krzewami i drzewami. Brak ścisłego związku pomiędzy siedliskiem a typowym zakresem leśnych zabiegów gospodarczych.	
7.	1323 – Nocek Bechsteina – <i>Myotis bechsteinii</i>		Należy utrzymywać powierzchnię i jakość żerowisk, trasy przelotu, oraz warunki zapewniające możliwość trwałego wykorzystania schronienia przez nietoperze.	Prowadzenie zabiegów rębnych o charakterze cięć zupełnych, brak pozostawiania przestojów na powierzchniach pozrębowych, uprzążanie drzew martwych, a zwłaszcza wywrotów i złomów. Nieprzestrzeganie terminów ochrony miejsc stałego bytowania.	Zgodnie z zapisami działań ochronnych planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 „Ostoja Przedborska” i tym samym celami tych działań, należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację terenową, na podstawie której zostanie uzupełniony stan wiedzy o rozmieszczeniu gatunku nietoperza, o uwarunkowaniach jego ochrony, oraz zostaną zaplanowane stosowane działania w oparciu o uzyskane nowe dane. Drzewostan którego dotyczą zabiegi użytkowania rębnego, jest drzewostanem olchowym przeszlorębnym w wieku 114 lat. W związku z aktualnym stanem wiedzy i zapisami PZO, zaprojektowano użytkowanie rębne, które jednak należy wstrzymać do czasu inwentaryzacji kolonii nietoperza na tym terenie.
8.	1337 – Bóbr europejski – <i>Castor fiber</i>		Ochrona gatunkowa	Brak - gatunek ekspansywny	Brak zaleceń.

OZW „Dolina Górnej Pilicy”- PLH 260018 - Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łąkowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych. Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski *Castor fiber*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, koza *Colitis taenia*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, czerwończyk fioletek *Lycaena helle* i zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwończyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej *Unio crassus*.

Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, piskorza *Misgurnus fossilis*, modraszka telejusa *Maculinea teleius* i modraszka nausitousa *Maculinea nausithous*.

Potwierdzenia wymaga występowanie podawanych z terenu ostoi: kreślinka nizinnej *Graphoderus bilineatus* (Kubisz 2004) i kozy złotawej *Sabanajewia aurata* (Boroń 2004).

Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków.

Na terenie obszaru (wg SDF z 14.2014 roku) stwierdzono występowanie 17 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, pokrywających ponad 44 % obszaru, 69 gatunków ptaków wymienionych w art. 4 dyrektywy 2009/147/WE. Z załącznika II Dyrektywy w SDF wymieniono 4 gatunki ssaków, 5 gatunków ryb, 2 gatunki płazów, 10 gatunki bezkręgowców.

W OZW „Dolina Górnej Pilicy” na gruntach Nadleśnictwa Włoszczowa, zaobserwowano następujące gatunki z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej:

• **Bezkęgowce:**

Pachnica dębowa – *Osmoderma eremita*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Zatoczek łamliwy – *Anisus vorticulus*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Trzepla zielona – *Ophiogomphus cecilia*
obręb Włoszczowa, pododdział:

• **Ssaki:**

Bóbr europejski – *Castor fiber*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Wydra – *Lutra lutra*
obręb Włoszczowa, pododdział:

• **Ryby:**

Minóg ukraiński – *Eudontomyzon mariae*
obręb Włoszczowa, pododdział:

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa zlokalizowano następujące siedliska przyrodnicze:

91E0 – Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe
obręb Włoszczowa, pododdział: 159l; 166f, g, h, i; 355b, c, d; 356b; 373i, k, o, p; 381o, r; 382g, h, i, j; 383c, g, i, j, k, l; 384d; 392c; 393a; 320j*. Powierzchnia 36,69 ha.

9170 – Grąd środkowo-europejski lub subkontynentalny
obręb Włoszczowa, pododdział: 362o; 363g; 373a, b, f. Powierzchnia 11,91 ha.

91D0 – Bory i lasy bagienne
obręb Włoszczowa, pododdział: 356a; 369g, i; 381n; 390a; 391a. Powierzchnia 13,18 ha.

91T0 – Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 370d*; 379k*; 381j*

6410 – Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 145g; 343j; 350j; 401g, k. Powierzchnia 11,04 ha.

6510 – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 140k, l, m; 199a, b, c; 300b, c; 309f; 320h, i; 348i; 349c, g, h, i, k; 421a, b, c, i; 521b, f; 524j. Powierzchnia 19,39 ha.

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria Caricetea nigrae*)
obręb Włoszczowa, pododdział: 118n; 119b; c; d; f; g; h; i; 152d; g; 369d; h; 370g; 378f, g, h, j; 379c, d, f, g, h; 380a; 381i; 309i*, r*, t*. Powierzchnia 44,83 ha.

3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami

z *Nympheion, Potamion*
 obręb Włoszczowa, pododdział: 309h*, i*.
 -* stanowisko siedliska przyrodniczego w formie punktowej.

Tabela 81. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 „Dolina Górnej Pilicy” w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa (Tabela XXII).

Lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Siedliska przyrodnicze					
1.	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	159l; 166f, g, h, i; 355b, c, d; 356b; 373i, k, o, p; 381o, r; 382g, h, i, j; 383c, g, i, j, k, l; 384d; 392c; 393a; 320j*.	Zachowanie warunków wodnych poprzez utrzymanie poziomu uwilgotnienia. Właściwe kształtowanie stosunków hydrologicznych. Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladowujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach.	Potencjalne zagrożenie dla tego siedliska stanowi utrata cech jakościowych ekosystemu, w wyniku przesuszenia ekosystemów łęgowych, jako następstwo obniżenia poziomu wód gruntowych, przyspieszonej erozji wglębnej cieków (regulacja), obniżania się bazy hydrologicznej cieków czy obniżenia zasilania cieków wodami podziemnymi.	Odpowiednie użytkowanie lasu przy zastosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia, pozostawianie drzew starych i dziuplastych, a także pewnej części martwego drewna do naturalnego rozkładu.
2.	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	362o; 363g; 373a, b, f.	Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladowujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach.	Potencjalnymi zagrożeniami dla grądów są: degeneracja fitocenozy, będąca wynikiem gospodarki leśnej, związana z uproszczeniem struktury ekosystemu i jego juvenilizacją, protegowanie gatunków niewłaściwych dla tego siedliska. Potencjalnym zagrożeniem dla siedlisk grądowych jest neofityzacja. W wyniku procesów spontanicznych rozprzestrzenia się niepożądany i ekspansywny niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora DC.</i>). W warunkach Polski grądy są naturalnym typem ekosystemu leśnego, który w niezakłóconych warunkach siedliskowych może funkcjonować bez pomocy człowieka. W związku z tym fragmenty grądów można pozostawiać bez zabiegów.	Zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczenie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzyne. W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które są racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Najczęściej planowanymi zabiegami pozwalającymi jednocześnie utrzymać właściwy stan siedliska przyrodniczego są pielęgnacje drzewostanów. Korzystne są również rębnie złożone, zwłaszcza z wydłużonym okresem odnowienia (IIIb). W wydzieleniach lasów grądowych, w których zaplanowano trzebieże, w pierwszej kolejności powinny być usuwane gatunki obce, zarówno ekologicznie, jak i geograficznie, (m. in. dąb czerwony, sosna czarna, sosna pospolita, świerk), zniekształcające strukturę gatunkową, a pomijane, w tych zabiegach, gatunki charakterystyczne dla grądów (przede wszystkim grab, dąb i lipa). Należy również rozważyć prowadzić zabiegi hodowlane, aby nie doprowadzić do zmniejszenia udziału gatunków właściwych dla grądu (przede wszystkim grab, dąb i lipa) na rzecz elementów niepożądanych, przez popieranie naturalnego odnowienia właściwych gatunków, a w uzasadnionych przypadkach korzystać z odnowień sztucznych.

Lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywne oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
3.	91D0 – Bory i lasy bagienne	356a; 369g, i; 381n; 390a; 391a.	Utrzymanie odpowiedniego poziomu uwilgotnienia siedliska.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze.	Brak użytkowania rębne.
4.	91T0 – Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i>) i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	Platy w formie punktowej w pododdziałach 370d; 379k; 381j	Nie należy dopuszczać do zwarcia drzewostanu w miejscach występowania siedliska.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze.	W przypadku cięć należy wybierać warianty intensywne, zminimalizowanie uszkodzeń podczas zrywki, poprzez wcześniejsze wyznaczenie siedliska w terenie.
5.	6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	145g; 343j; 350j; 401g, k.	Ekstensywne użytkowanie. Zbiór siana powinien być przeprowadzony jesienią, po przekwitnięciu większości roślin.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze.	W przypadku cięć z zakresu użytkowania rębne rębnią IB w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska nieleśnego, należy pozostawiać kępy starodrzewia w ilości 5-10 % masy na pow. manipulacyjnej, od strony sąsiedztwa z siedliskiem przyrodniczym nieleśnym.
6.	6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	140k, l, m; 199a, b, c; 300b, c; 309f; 320h, i; 348i; 349c, g, h, i, k; 421a, b, c, i; 521b, f; 524j.	Nie należy dopuścić do zaprzestania ich użytkowania. Koniecznym warunkiem ich zachowania jest użytkowanie płatów: koszenie jedno lub dwukrotne w ciągu roku; ekstensywne nawożenie, oraz usunięcie krzewów wraz z karczowaniem.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze. Siedlisko może potencjalnie zostać zdegradowane przez spontaniczne zmiany sukcesyjne i zmiany warunków abiotycznych: wzrost wilgotności, ocienienie, oraz zmianę żyzności podłoża. Brak ścisłego związku pomiędzy siedliskiem a typowym zakresem leśnych zabiegów gospodarczych.	W przypadku cięć z zakresu użytkowania rębne rębnią IB w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska nieleśnego, należy pozostawiać kępy starodrzewia w ilości 5-10 % masy na pow. manipulacyjnej, od strony sąsiedztwa z siedliskiem przyrodniczym nieleśnym.
7.	7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	118n; 119b; c; d; f; g; h; i; 152d; g; 369d; h; 370g; 378f, g, h, j; 379c, d, f, g, h; 380a; 381i; 309i*, r*, t*.	Ochrona torfowisk wymaga zachowania, utrzymaniu warunków hydrologicznych i troficznych niezbędnych do funkcjonowania całego przestrzennego układu składającego się na torfowisko.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze. Głównym zagrożeniem (nie wynikającym jednakże z leśnej działalności gospodarczej) jest odwadnianie torfowisk, oraz zarastanie krzewami i drzewami. Brak ścisłego związku pomiędzy siedliskiem a typowym zakresem leśnych zabiegów gospodarczych.	W przypadku cięć z zakresu użytkowania rębne rębnią IB w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska nieleśnego, należy pozostawiać kępy starodrzewia w ilości 5-10 % masy na pow. manipulacyjnej, od strony sąsiedztwa z siedliskiem przyrodniczym nieleśnym.
8.	3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	309h*, i*.	Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko, zaleca się oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych oraz ograniczenie eutrofizacji gromadzenia się osadów.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na to siedlisko przyrodnicze.	W przypadku cięć z zakresu użytkowania rębne rębnią IB w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska nieleśnego, należy pozostawiać kępy starodrzewia w ilości 5-10 % masy na pow. manipulacyjnej, od strony sąsiedztwa z siedliskiem przyrodniczym nieleśnym.
9.	1084 – Pachnica dębowa – <i>Osmoderma eremita</i>		Ochrona gatunkowa, poprzez zachowanie odpowiedniej ilości materiału lęgowego tj. starych dziuplastych drzew. Podaje się że minimalne refugium, zapewniające utrzyma-	Usunięcie zasiedlonych drzew.	W przypadku pododdziału 363 g należy bezwzględnie w ramach użytkowania wyszukiwać i pozostawiać drzewa zasiedlone, co powinno wpłynąć na zachowanie populacji gatunku, a w sprzyjających warunkach ekspansje do innych starszych

Lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
			nie się populacji w odpowiedniej kondycji powinno stanowić 10 drzew z odpowiednimi do zasiedlenia dziuplami.		drzewostanów.
10.	4056 – Zatoczek łamliwy – <i>Anisus vorticulus</i>		Ochrona gatunkowa.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na ten gatunek.	Brak zabiegów w bezpośrednich miejscach występowania gatunku – brak zaleceń.
11.	1037 – Trzepla zielona – <i>Ophiogomphus cecilia</i>		Ochrona gatunkowa.	Nie występuje zagrożenie negatywnego oddziaływania projektu PUL na ten gatunek.	Brak zabiegów w miejscach występowania gatunku – brak zaleceń.
12.	1337 – Bóbr europejski – <i>Castor fiber</i>		Ochrona gatunkowa.	Brak - gatunek ekspansywny.	Brak zaleceń.
13.	1355 – Wydra – <i>Lutra lutra</i>		Brak ingerencji w tereny występowania gatunku.	Lokalizacja cięć w bezpośredniej bliskości miejsc bytowania, zmiana stosunków wodnych.	Pozostawianie pasa drzewostanów (20 do 50 metrów) wzdłuż potoków jako strefy ekotonowej.
14.	1098 – Minóg ukraiński – <i>Eudontomyzon mariae</i>		Ochrona gatunkowa.	Brak zagrożeń.	Brak zaleceń.

-* stanowisko siedliska przyrodniczego w formie punktowej.

OZW „Dolina Białej Nidy”- PLH 260013 - Obszar obejmuje dolinę rzeki Białej Nidy z jej dopływami - lewym rzeką Lipnicą i prawym rzeką Kwilanką. Sama dolina Białej Nidy tworzy granicę między Niecką Włoszczowską którą budują głównie utwory czwartorzędowych (gliny zwałowy, piaski i torfy) na północy, a znajdującym się na południu Płaskowyżem Jędrzejowskim, zbudowanym z margli kredowych, na których w dolinach rzecznych zalegają czwartorzędowe piaski i gliny. Rzeka Lipnica natomiast na północnym wschodzie oddziela częściowo Pasma Przedborsko-Małogoskie zbudowane głównie z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych od Płaskowyżu Jędrzejowskiego. Prawy dopływ Białej Nidy płynie przez Płaskowyż Jędrzejowski. Wzdłuż doliny w biegu rzeki i jej dopływów zlokalizowane są liczne stawy hodowlane.

Obszar stanowi interesujący z przyrodniczego punktu widzenia zespół podmokłych siedlisk łąkowych i leśnych oraz licznych stawów rybnych. W regionie świętokrzyskim Dolina Białej Nidy to jeden z obszarów najbogatszych w siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (14 typów). Niemal wszystkie są dobrze i bardzo dobrze zachowane, stanowią miejsce bytowania dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ostoja zabezpiecza ciąg dolin i wyniesień wzdłuż rzeki Białej Nidy i jej dopływów, cieku częściowo regulowanego, ale z obecnością rzadkich zbiorowisk włosieniczników i tzw. "lilii wodnych" ze związku Potamion i Nympheion, związanych z wodami czystymi i zasobnymi w substancje odżywcze. Biała Nida jest łącznikiem pomiędzy rzeką Nidą a rzeką Pilicą, a zatem jest to ciąg łączący znaczące korytarze ekologiczne. Ostoja Dolina Białej Nidy to obszar występowania bardzo dobrze zachowanych zbiorowisk lasów bagiennych, głównie łągów olszowo-jesionowych *Fraxino-Alnetum* (91E0). Są to jedne z najlepiej zachowanych lasów łągowych w województwie świętokrzyskim z obecnością gatunków chronionych i górskich.

Na terenie obszaru (wg SDF z 04.2014 roku) stwierdzono występowanie 14 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie prawie 46 % obszaru i 51 gatunków ptaków wymienionych w art. 4 dyrektywy 2009/147/WE. Z załącznika II Dyrektywy w SDF wymieniono 2 gatunki ssaków, 2 gatunki płazów oraz 7 gatunków bezkręgowców.

W OZW „Dolina Białej Nidy” na gruntach Nadleśnictwa Włoszczowa, nie zaobserwowano gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa zlokalizowano następujące siedliska przyrodnicze:

91E0 – Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe
 obręb Włoszczowa, pododdział: 469i
 Powierzchnia 0,17 ha.

Tabela 82. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 „Dolina Białej Nidy” w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa (Tabela XXII).

Lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Oddział / poddział	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywne oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Siedliska przyrodnicze					
1.	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	469i	Zachowanie warunków wodnych poprzez utrzymanie poziomu uwilgotnienia. Właściwe kształtowanie stosunków hydrologicznych. Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladowujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach.	Potencjalne zagrożenie dla tego siedliska stanowi utrata cech jakościowych ekosystemu, w wyniku przesuszenia ekosystemów łąkowych, jako następstwo obniżenia poziomu wód gruntowych, przyspieszonej erozji wglębnej cieków (regulacja), obniżania się bazy hydrologicznej cieków czy obniżenia zasilania cieków wodami podziemnymi.	Odpowiednie użytkowanie lasu przy zastosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia, pozostawianie drzew starych i dziuplastych, a także pewnej części martwego drewna do naturalnego rozkładu.

3.3. Park Krajobrazowy.

Przedborski Park Krajobrazowy utworzony został na mocy Uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach nr 28/280/88 z dnia 10 czerwca 1988 r. Wchodzi on w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych. Położony jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego oraz w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. W woj. świętokrzyskim zajmuje powierzchnię 9165,1 ha.

Obowiązująca podstawa prawna to: Rozporządzenie Nr 87/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Św. Nr 156, poz. 1948).

Przedborski PK posiada również plan ochrony zatwierdzony Rozporządzeniem Nr 10/2004 Wojewody Świętokrzyskiego z 20.04.2004 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Św. Nr 58, poz. 947).

Przedborski Park Krajobrazowy wraz z otuliną jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w środkowej Polsce. Charakteryzuje się on dużą różnorodnością budowy geologicznej, co wpływa na zróżnicowanie pozostałych elementów środowiska. Część „parku” znajdująca się w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa, pod względem geomorfologicznym należy do Pasma Przedborsko-Małogoskiego, Niecki Włoszczowskiej i Wzgórz Łopuszańskich. Obszar Parku charakteryzuje się bogatą siecią hydrograficzną, tworzą ją rzeki: Pilica i jej główny dopływ Czarna Włoszczowska. Pilica płynie tu południkowo, koryto przyjmuje charakter naturalny z licznymi przelomami. Taki charakter Pilicy, urozmaicenie krajobrazu i duża lesistość nadaje Parkowi niezwykłą malowniczość, w związku, z czym rzeka jest atrakcyjnym szlakiem kajakowym o znaczeniu ogólnokrajowym.

3.4. Obszary chronionego krajobrazu.

Obszary Chronionego Krajobrazu obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, które zasługują na ochronę, a nie zostały objęte wyższymi formami ochrony. W województwie świętokrzyskim stanowią one uzupełnienie form ochrony obszarowej

o wyższej randze – parku narodowego i parków krajobrazowych, tworząc wespół z nimi Wielkoprzestrzenny System Obszarów Chronionych województwa.

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Data utworzenia: 2002-11-18 - Rozporządzenie Nr 55/2002 Wojewody Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 165 poz. 2056).

Podstawa prawna: Uchwała nr XLIX/885/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3159).

Stanowi otulinę Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Teren ten w zasięgu działania Nadleśnictwa Włoszczowa charakteryzuje się głównie krajobrazem rolniczym i w niewielkim stopniu obejmuje ekosystemy leśne. Mimo to jest cennym uzupełnieniem dla Przedborskiego Parku Krajobrazowego, zwłaszcza w aspekcie krajobrazowym i kulturowym. Zlokalizowanych jest tu wiele zabytków architektonicznych głównie w miejscowościach Oleszno i Wola Świdzińska. Obszar ten stanowi również istotne zaplecze dla zagospodarowania turystycznego Parku. Zajmuje obszar 13044,00 ha., (z czego na terenie gruntów Nadleśnictwa 235,87 ha).

Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Data utworzenia: 1995-09-29 - Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz. 145.

Podstawa prawna: Uchwała Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3311).

Cel ochronny to m.in. wody zlewni rzek: Pilicy i Nidy, jak również głównego zbiornika wód podziemnych „Niecka Miechowska”. Spełnia on istotną rolę klimatotwórczą w centralnej części województwa świętokrzyskiego.

Roślinność jest tu dość zróżnicowana, determinują ją głównie warunki fizjograficzne oraz wilgotnościowe, na które zdecydowany wpływ ma silnie rozwinięta sieć wielu niewielkich cieków wodnych przecinających cały obszar. Występują tu zbiorowiska leśne, torfowiskowe, wodne i szuwarowe, które w całości mają istotne znaczenie dla ochronności wód, jak również kształtowania klimatu. Mozaikowość warunków siedliskowych wpływa na dużą różnorodność biologiczną, występuje tu wiele gatunków roślin i zwierząt, w tym gatunków rzadkich i chronionych.

Ponadto na terenie W-J OChK znaleźć można wiele zabytków kultury materialnej, dających świadectwo bogatej historii całego regionu.

Zajmuje obszar 70389,00 ha., (z czego na terenie gruntów Nadleśnictwa 10532,37 ha).

Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Data utworzenia: 1995-09-29 - Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz. 145.

Podstawa prawna: Uchwała nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3308).

Blisko połowę powierzchni tego obszaru zajmują kompleksy leśne (Lasy Koneckie, Lasy Radozyskie) oraz mozaikowe krajobrazy leśno-łąkowe i polne. Są to w większości zbiorowiska prawidłowo ukształtowane.

Najważniejszą regionalną funkcją opisywanego OChK jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych. Węzłowe położenie hydrograficzne sprawia, że na obszarze tym położone są źródła ważnych gospodarczo rzek oraz tereny zasilania istotnych zbiorników wód podziemnych. Kompleksy leśne mają duże znaczenie wodochronne.

Zajmuje obszar 98287,00 ha., (z czego na terenie gruntów Nadleśnictwa 367,09 ha).

3.5. Pomniki przyrody.

Pomnikiem przyrody nazywamy pojedynczy twór przyrody żywej lub nieożywionej wyróżniający się indywidualnymi cechami spośród pozostałych elementów przyrodniczych, które nadają mu wartość: kulturową, historyczną i krajobrazową; (tą formą ochrony obejmuje się również grupy osobliwości przyrodniczych). Najczęściej w ten sposób chroni się stare okazałe drzewa i krzewy, formy geologiczne w postaci: skałek, jarów, głazów narzutowych, jaskiń itp.

Ochrona pomnikowa nie powinna polegać jedynie na ochronie starych drzew, krzewów, form skalnych itd., ale powinna obejmować również wszystkie związane z nimi organizmy i dynamiczne procesy, którym te obiekty nieustannie podlegają.

Na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa znajduje się 9 pomników przyrody (77 drzew), które tworzą 74 sztuki dębów szypułkowych, lipa drobnolistna, sosna pospolita i złom wiąza pospolitego.

Poza tym istnieją pomniki przyrody, które znajdują się na terenach nie będących w zarządzie Nadleśnictwa, lecz pozostające w zasięgu jego terytorialnego działania, w liczbie 5. Poniżej w tabeli zamieszczono wykaz obiektów zlokalizowanych na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Wszystkie obiekty, zarówno na gruntach jak i w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, naniesiono na mapach walorów przyrodniczych.

Fot. Pomnik przyrody nr 72 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 72 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 295 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 365 (fot. Kamil Kołacz).

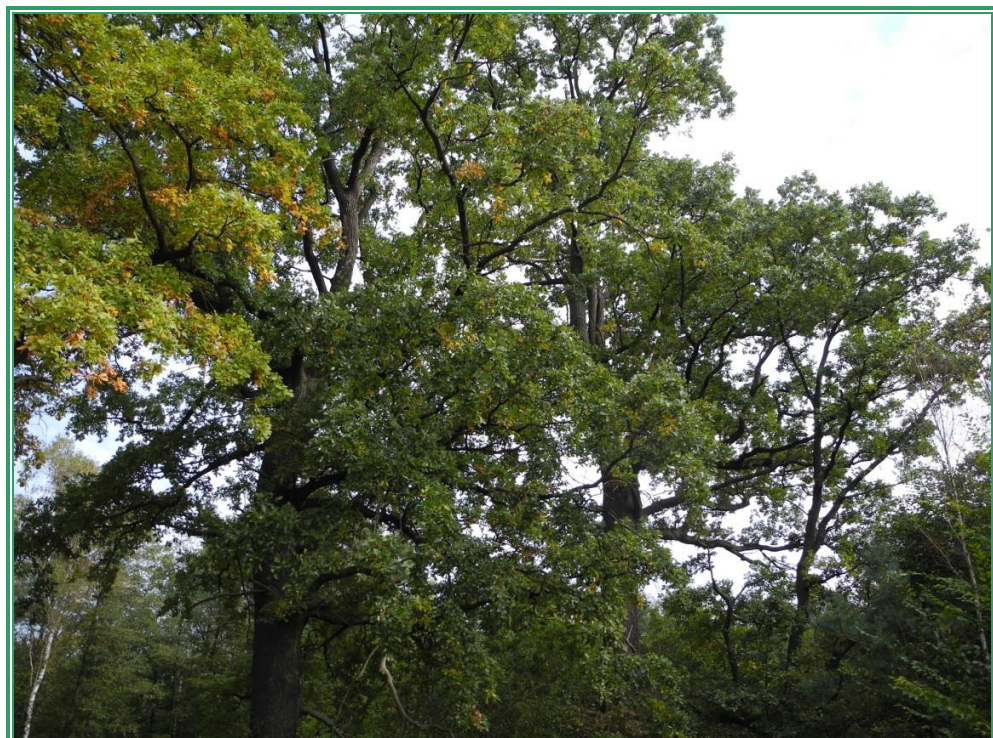
Fot. Pomnik przyrody nr 368 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 878 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 879 (fot. Kamil Kolacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 880 (fot. Kamil Kolacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 881 (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Pomnik przyrody nr 882 (fot. Kamil Kołacz).

Tabela 83. Wykaz istniejących pomników przyrody w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Lp.	Nr rej. RDOS	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Położenie		Opis obiektu						Współrzędne Geograficzne (PUWG 1992)	Uwagi	
				oddział, pododdział	gmina, l-ctwo	rodzaj	wiek a [lata]	obwód b [cm]	wysokość c [m]	stan zdrowotny d	zagrożenia			pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Obręb leśny Włoszczowa														
1.	72	07.01.1960r	Uchwałą Nr XIII/94/11 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 31 października 2011 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody grupę drzew gatunku dąb szypułkowy w Gminie Włoszczowa (Dz. Urz. Woj. Świąt. z dn. 07.12.2011 r. Nr 288, poz. 3329)	362 g,n,o 373 a	Gmina: Włoszczowa Leśnictwo: Kurzelów	25 dębów szypułkowych „Dronowe Niwy”	300 - 400	240-532	24-29	od złego do dobrego	b.d.	-	1.) X: 559227.28 Y: 334088.39	-
2.	295	04.12.1991r	1) Rozporządzenie Nr 5/91 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 grudnia 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj. Kiel. Nr 15, poz. 190, z dn.31.12.1991 r. 2) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16 sierpnia 2001 r.)	96 l	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	grupa drzew – 2 dęby szypułkowe i złom wiąza pospolitego	310 260 260	dąb 1: 600, dąb 2: 380, wiąz: 610	dąb 1: 25, dąb 2: 20, wiąz: 12	dobry (3) dobry (3) złamany (1)	b.d.	-	1.) X: 573027.44 Y: 345803.53 2.) X: 573035.59 Y: 345802.62 3.) X: 573045.85 Y: 345766.11	-
3.	365	30.12.1996r	Rozporządzenie Nr 18/96 Wojewody Kieleckiego z dnia 30 grudnia 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 56, poz. 217, z dn. 31.12.1996 r.	323 c	Gmina: Włoszczowa Leśnictwo: Kurzelów	Sosna zwyczajna	160	248	29	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 560958.16 Y: 335813.29	-
4.	368	30.12.1996r	Rozporządzenie Nr 18/96 Wojewody Kieleckiego z dnia 30 grudnia 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 56, poz. 217, z dn. 31.12.1996 r.	410 f	Gmina: Włoszczowa Leśnictwo: Pękwowiec	grupa drzew – pięć dębów szypułkowych	300 300 300 300	446 389 319 365 341	27 27 13 18 26	dobry (4) średni (3) złamany (1) złamany (2) dobry (4)	b.d. b.d. b.d. b.d. b.d.	-	1.) X: 556404.03 Y: 332862.52 2.) X: 556392.75 Y: 332867.18 3.) X: 556386.25 Y: 332891.94 4.) X: 556393.61 Y: 332897.83 5.) X: 556396.06 Y: 332914.74	-

Lp.	Nr rej. RDOS	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Położenie		Opis obiektu						Współrzędne Geograficzne (PUWG 1992)	Uwagi	
				oddział, pododdział	gmina, l-ctwo	rodzaj	wiek a [lata]	obwód b [cm]	wysokość c [m]	stan zdrowotny d	zagrożenia			pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
5.	878	27.03.2013r	Uchwała Nr XXXIX/335/14 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 2014r. poz. 1338).	62 m,x,y,fx	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	grupa drzew "Włodarscy" (38 szt. dębów szypułkowych i lipa drobnolistna)	150 100	dęby: 164 – 370, lipa: 226	dęby: 21 - 26 lipa: 20	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 575277.97 Y: 345428.99	-
6.	879	27.03.2013r	Uchwała Nr XXXIX/335/14 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 2014r. poz. 1338).	84 k	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Wiktor”	160	260	27	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 577268.64 Y: 341641.01	-
7.	880	27.03.2013r	Uchwała Nr XXXIX/335/14 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 2014r. poz. 1338).	84 k	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Zew”	250	430	30	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 577288.20 Y: 341629.33	-
8.	881	27.03.2013r	Uchwała Nr XXXIX/335/14 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 2014r. poz. 1338).	84 m	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Smok”	250	390	26	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 577255.06 Y: 341648.01	-
9.	882	27.03.2013r	Uchwała Nr XXXIX/335/14 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 2014r. poz. 1338).	84 k	Gmina: Krasocin Leśnictwo: Zabrody	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Wiarus”	250	375	29	dobry (4)	b.d.	-	1.) X: 577280.84 Y: 341634.95	-

Objaśnienia:

^a - tylko dla drzew

^b - dla drzew na wys. 1,3 m, dla gałęzi i innych w najszerszym miejscu

^c - dla gałęzi wystawiane ponad powierzchnię ziemi

^d : 1 - drzewo prawie martwe, 10-20 % żywych gałęzi

2 - drzewo schnące, ponad 50 % uschniętych gałęzi

3 - usychające gałęzie, ubytki boczne i wgłębne (zgnilizna, martwica)

4 - usychające gałęzie, niewielkie ubytki boczne i wgłębne

^f - podać rok i rodzaj zabiegu oraz wykonawcę

b.d. - brak danych.

3.6. Użytki ekologiczne.

Zgodnie z zapisami Ustawy o ochronie przyrody użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedlisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne, śródleśne oczka wodne, bagna, torfowiska, starorzecza, wychodnie skalne, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmanżania lub miejsca sezonowego przebywania. Obecnie na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Włoszczowa, znajduje się jeden użytk ekologiczny tj. „Mokry Las” który został utworzony na podstawie Uchwały Nr XIII/85/2002 Rady Gminy Słupia z dnia 19 czerwca 2002 r. w sprawie uznania za użytk ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Świąt. z dnia 23 września 2002 r. Nr 138 poz. 1707).

Tabela 84. Wykaz użytków ekologicznych znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Numer rejestru RDOŚ	Nr rozporządzenia / data utworzenia	Położenie		Powierzchnia [ha]	Opis obiektu, walory Przyrodnicze, ograniczenia i zakazy	Uwagi
			oddz. pododdz.	gmina leśnictwo			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Obręb Ćmielów							
1.	114	Uchwała Nr XIII/85/2002 Rady Gminy Słupia z dnia 19 czerwca 2002 r. w sprawie uznania za użytk ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Świąt. z dnia 23 września 2002 r. Nr 138 poz. 1707)	97; 98; 99h*, i*, j*, k, l, ~a - ~c; 100a*, c, ~a - ~f; 101; 102.	Gmina: Słupia Konecka, Leśnictwo: Zabrody	156,45	Obszar stanowią naturalne ekosystemy łąkowo-bagienne, będące naturalną ostoją rzadkich gatunków pataków, tj. cietrzewia, żurawia, derkacza oraz trzmiełojada, świerszczaka i pazia królowej z gromady owadów.	-

-* lokalizacja na powierzchni zredukowanej pododdziału (części pododdziału).

3.7. Grzyby, porosty, mszaki i rośliny naczyniowe chronione.

Źródłami danych dla opracowania wykazu gatunków chronionych są materiały przekazane przez Nadleśnictwo, dane z inwentaryzacji lasu, bazy danych powszechnej inwentaryzacji siedlisk i gatunków naturalnych przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2006-2007 r. Ponadto uwzględniono poprzedni program ochrony przyrody, dane z opracowania glebowo-sieliskowego, bazy geometryczne i opisowe przekazane przez RDOŚ w Kielcach, w tym projekt planu ochrony rezerwatu „Ewelinów” i plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 „Ostoja Przedborska”. Części gatunków, dla których stwierdzono lokalizację w ponad 100 pododdziałach, nie zamieszczono w wykazie tabelarycznym oraz na mapach walorów...

Szczegółową lokalizację wszystkich chronionych gatunków zamieszczono w bazie danych opisów taksacyjnych.

3.7.1. Mszaki, wątrobowce, porosty i grzyby chronione.

W obecnej chwili brakuje informacji o ilości gatunków grzybów, porostów i mszaków jakie występują na całym tym terenie. Aby zmienić tę sytuację należałoby przeprowadzić specjalistyczne prace badawcze i dokumentacyjne.

Grzyby są zróżnicowaną, liczną pod względem gatunkowym, ale stosunkowo słabo poznaną grupą organizmów. Ze względów praktycznych największą wagę przykładą się do monitorowania grzybów saprofitycznych i pasożytniczych, które mają znaczenie w gospodarce leśnej (rozdz. 6.3.). Z kolei rozpoznanie współczesnego stanu flory porostów byłoby cennym odzwierciedleniem panujących warunków przyrodniczych i stanu środowiska ze względu na wrażliwość tych organizmów, na czynniki degradujące środowisko przyrodnicze.

Tabela 85. Wykaz gatunków mszaków, porostów i grzybów o znanej lokalizacji w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Lp.	Gatunek, nazwa: polska, łacińska	Obręb/Nadleśnictwo, oddział, pododdział Włoszczowa	Zagrożenia		Uwagi
			forma	nasilenie	
Mszaki					
1.	Bielistka siwa <i>Leucobryum glaucum</i>	Ponad 100 pododdziałów	brak	niezagrożony	cz
2.	Drabik drzewkowaty <i>Climacium dendroides</i>		brak	niezagrożony	cz
3.	Dzióbkwiec Zetterstedta <i>Eurhynchium angustirete</i>		brak	niezagrożony	cz
4.	Gajnik łśniący <i>Hylocomium splendens</i>		brak	niezagrożony	cz
5.	Płonnik <i>Polytrichum spp.</i>		brak	niezagrożony	cz
6.	Torfowiec <i>Sphagnum spp.</i>	Ponad 100 pododdziałów	brak	niezagrożony	s/cz/czp
7.	Tujowiec szerokolistny <i>Thuidium recognitum</i>		brak	niezagrożony	cz
8.	Tujowiec tamaryszkowaty <i>Thuidium tamariscinum</i>		brak	niezagrożony	cz
9.	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>		brak	niezagrożony	czp
10.	Widłoząb kędzierzawy (wieloszczecinkowy) <i>Dicranum polysetum</i>		brak	niezagrożony	czp
11.	Zwiślik długolistny <i>Anomodon longifolius</i>		brak	niezagrożony	cz
Wątrobowce					
1.	Parzoch szerokolistny <i>Porella platyphylla</i>		brak	zagrożony	s
Porosty					
1.	Chrobotki <i>Cladonium spp.</i>	Ponad 100 pododdziałów	antropogeniczne	niezagrożone	s/cz
2.	Kobiernik orzęsiony <i>Parmotrema perlatum</i>		antropogeniczne	niezagrożony	st
3.	Płucnica		antropogeniczne	niezagrożony	czp

Lp.	Gatunek, nazwa: polska, łacińska	Obręb/Nadleśnictwo, oddział, pododdział Włoszczowa	Zagrożenia		Uwagi
			forma	nasilenie	
	islandzka <i>Cetraria islandica</i>				
4.	Puchlinka ząbkowana <i>Thelotrema lepadinum</i>		antropogeniczne	niezagrożony	st
Grzyby					
1.	Czarka szkarłatna <i>Sarcoscypha coccinea</i>		brak	niezagrożone	[!]

Objaśnienia do tabeli:

- s – ścisła
- st – ścisła z koniecznością ustalenia stref ochrony stanowisk
- cz – częściowa
- czp – częściowa z możliwością pozyskania
- gatunki z "Czerwonej księgi":
- Ex – wymarłe i zaginione
- EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych,
- E – wymierające – krytycznie zagrożone,
- V – narażone – zagrożone wyginięciem,
- R – rzadkie (potencjalnie zagrożone),
- I – o nieokreślonym zagrożeniu.

3.7.2. Rośliny naczyniowe.

Gatunki roślin naczyniowych, objęte ochroną prawną zlokalizowane w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa zamieszczono w tabeli poniżej, podano dla nich lokalizację, zagrożenia oraz status ochronny. W przypadku analizy zagrożeń należy mieć na uwadze, że każda zmiana warunków siedliskowych, a także zabiegi gospodarcze prowadzone w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk gatunków chronionych stanowią potencjalne zagrożenie dla ich istnienia, w szczególności dotyczy to gatunków bardzo rzadkich, unikatowych w skali regionu i kraju, narażonych na wyginięcie.

Tabela 86. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków roślin naczyniowych o znanej lokalizacji w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Lp.	Gatunek nazwa: polska, łacińska	Obręb/Nadleśnictwo, oddział, pododdział Włoszczowa	Zagrożenia		Uwagi
			forma	nasilenie	
1.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	Ponad 100 pododdziałów	brak	niezagrożony	cz
2.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>		brak	niezagrożony	czp
3.	Bodziszek leśny <i>Geranium sylvaticum</i>		brak	niezagrożony	VU
4.	Buławnik czerwony <i>Cephalanthera rubra</i>		antropogeniczne	niezagrożony	s
5.	Buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i>		antropogeniczne	niezagrożony	s
6.	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
7.	Ciemiężyca (ciemierzycy) zielona <i>Veratrum lobelianum</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
8.	Długosz królewski		obniżenie poziomu wód gruntowych	niezagrożony	s

Lp.	Gatunek nazwa: polska, łacińska	Obszar/Nadleśnictwo, oddział, pododdział	Zagrożenia		Uwagi
		Włoszczowa	forma	nasilenie	
	<i>Osmunda regalis</i>				
9.	Fiołek przedziwny <i>Viola mirabilis</i>		brak	niezagrożony	-
10.	Gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i>		brak	niezagrożony	cz
11.	Grzybień północny <i>Nymphaea candida</i>		brak	zagrożony	NT cz
12.	Grzybień biały <i>Nymphaea alba</i>		brak	niezagrożony	cz
13.	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>		brak	niezagrożony	czp
14.	Kosaciec syberyjski <i>Iris sibirica</i>		antropogeniczne	zagrożony	sn
15.	Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>		brak	niezagrożony	cz
16.	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>		brak	niezagrożony	s
17.	Listera jajowata <i>Listera ovata</i>		brak	niezagrożony	cz
18.	Mącznica lekarska <i>Arctostaphylos uva-ursi</i>		antropogeniczne	zagrożony	s
19.	Miodownik melisowaty <i>Melittis Melissophyllum</i>		brak	niezagrożony	cz
20.	Naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>		brak	niezagrożony	cz
21.	Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
22.	Pajęcznica gałęzista <i>Anthericum ramosum</i>		brak	niezagrożony	-
23.	Parzydło leśne <i>Aruncus sylvestris</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
24.	Pełnik europejski <i>Trollius europaeus</i>		antropogeniczne	niezagrożony	sn
25.	Pierwiosnek wyniosły <i>Primula elatior</i>		brak	niezagrożony	cz
26.	Pluskwica europejska <i>Cimicifuga europaea</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
27.	Pływacz średni <i>Utricularia intermedia</i>		brak	zagrożony	s
28.	Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
29.	Pomocnik baldaszkowy <i>Chimaphila Umbellata</i>		antropogeniczne	niezagrożony	cz
30.	Rosiczka		osuszanie i eksploatacja	zagrożony	s

Lp.	Gatunek nazwa: polska, łacińska	Obręb/Nadleśnictwo, oddział, pododdział	Zagrożenia		Uwagi
		Włoszczowa	forma	nasilenie	
	okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>		acja torfowisk przejściowych, eutrofizacja, zbiór roślin		
31.	Rosiczka długolistna <i>Drosera anglica</i>		osuszanie i eksploatacja torfowisk przejściowych, eutrofizacja, zbiór roślin	zagrożony	sn
32.	Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>		antropogeniczne, ocieplenie klimatu	zagrożony	sn EN, DS
33.	Storczyk błądy <i>Orchis pallens</i>		zmiana siedlisk w wyniku gospodarki leśnej	zagrożony	sn, VU
34.	Tajeża jednostronna <i>Goodyera repens</i>		antropogeniczne	zagrożony	s
35.	Wawrzynek wilczczyko <i>Daphne mezereum</i>	Ponad 100 pododdziałów	brak	niezagrożony	cz
36.	Widłakowate <i>Lycopodium spp.</i>	Ponad 100 pododdziałów	antropogeniczne wahania wód gruntowych	niezagrożony	cz
37.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>		antropogeniczne roślina dekoracyjna i lecznicza	niezagrożony	cz
38.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>		antropogeniczne roślina dekoracyjna i lecznicza	niezagrożony	cz
39.	Wroniec widlasty <i>Huperzia selago</i>		brak	niezagrożony	cz
40.	Zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i>		brak	niezagrożony	cz

Objaśnienia do tabeli:

s – ścisła,

sn – ścisła wymagająca ochrony czynnej

cz – częściowa

DS – gatunek „Naturowy”, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady.

gatunki z "Czerwonej księgi":

Ex – wymarłe i zaginione

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych,

E – wymierające – krytycznie zagrożone,

V – narażone – zagrożone wyginięciem ,

R – rzadkie (potencjalnie zagrożone,

I – o nieokreślonym zagrożeniu.

3.8. Zwierzęta chronione.

Istotnym źródłem wiedzy na temat najcenniejszych gatunków o znaczeniu europejskim są wyniki przeprowadzonej, w latach 2006-2007, przez Lasy Państwowe wielkoobszarowej inwentaryzacji fauny, flory oraz siedlisk przyrodniczych. Inwentaryzacja ta, choć zakładała pewien stopień uogólnienia, po raz pierwszy w historii ujęła praktycznie wszystkie grupy systematyczne na znacznym terenie Polski. W niniejszym opracowaniu uwzględniono również zaktualizowane dane z poprzedniego programu ochrony przyrody wykonanego do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Włoszczowa na lata 2003-2012. Wykorzystano także przekazane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska materiały w formie baz danych geometrycznych.

Najlepiej poznaną grupą zwierząt, bytującą na terenie lasów są gatunki łowne, których liczebność jest corocznie inwentaryzowana, a populacja regulowana. Ponadto monitorowaniu podlegają szkodniki owadzie o znaczeniu gospodarczym.

Gatunki zwierząt podlegające ochronie, występujące na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa usystematyzowano wg gromad: mięczaki i owady; płazy; gady; ptaki; ssaki. Ich wykazy zamieszczono w tabelach poniżej.

3.8.1. Owady i mięczaki.

Owady stanowią najliczniejszą ale zarazem najmniej zbadaną gromadę zwierząt. Liczba gatunków chronionych na terenie Nadleśnictwa nie jest dostatecznie poznana, tak więc zamieszczony poniżej wykaz jest jedynie zestawieniem wykonanym na podstawie dostępnych źródeł.

Poniżej wykazano 2 gatunki mięczaków spośród tzw. „gatunków naturalnych”.

Ponadto 21 gatunków owadów, z czego 3 zamieszczone w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej o znanej lokalizacji w Nadleśnictwie.

Tabela 87. Wykaz owadów i mięczaków chronionych występujących na terenie lasów Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
Mięczaki								
1.	Poczwarówka zwięzła <i>Vertigo angustior</i>	Obr. Włoszczowa:	rzadki	zagrożony	-	-	-	s DS EN
2.	Zatoczek łamiwy <i>Anisus vorticulus</i>	Obr. Włoszczowa:	rzadki	niezagrożony	-	-	-	sv DS
Owady								
1.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Obr. Włoszczowa:	rzadki	zagrożony	-	-	-	sv DS NT
2.	Liszkarz mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	częsty	niezagrożony	-	-	-	CZ
3.	Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	Obr. Włoszczowa:	rzadki	zagrożony	-	-	-	snv DS NT
4.	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	Obr. Włoszczowa:	bardzo rzadki	zagrożony	-	-	-	snv DS VU
5.	Trzepla zielona <i>Ophiogom- phus cecilia</i>	Obr. Włoszczowa:	rzadki	zagrożony	-	-	-	sv DS
6.	Trzmieł ogrodowy <i>Bombus hortorum</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	częsty	niezagrożony	-	-	-	CZ
7.	Trzmieł gajowy <i>Bombus lucorum</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	częsty	niezagrożony	-	-	-	CZ
8.	Trzmieł rudy <i>Bombus pascuorum</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	częsty	niezagrożony	-	-	-	CZ

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
9.	Trzmieł rudonogi <i>Bombus ruderarius</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz
10.	Biegacze <i>Carabus spp.</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz/s
11.	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	bez lokalizacji	rzadki	zagrożony	-	-	-	sv DS VU
12.	Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz DS EN
13.	Modraszek alkon <i>Meculinea alcon</i>	bez lokalizacji	rzadki	zagrożony	-	-	-	cz VU
14.	Modraszek telejus <i>Meculinea teleius</i>	bez lokalizacji	rzadki	zagrożony	-	-	-	snv DS NT
15.	Paź żeglarz <i>Iphiclides podalirius</i>	bez lokalizacji	częsty	zagrożony	-	-	-	cz VU
16.	Skójką gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	snv DS EN
17.	Szlaczkoń torfowiec <i>Colias palaeno</i>	bez lokalizacji	rzadki	zagrożony	-	-	-	cz EN
18.	Szlaczkoń szafrańiec <i>Colias myrmidone</i>	bez lokalizacji	rzadki	zagrożony	-	-	-	cz DS VU
19.	Tęcznik liszkarz <i>Calosoma sycophanta</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz
20.	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz
21.	Trzmiele <i>Bambus spp.</i>	bez lokalizacji	częsty	niezagrożony	-	-	-	cz

Objaśnienia do tabeli:

s – ścisła,

sv – ścisła z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

snv – ścisła wymagająca ochrony czynnej z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

v – zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

cz – częściowa,

DS – gatunek „Naturowy”, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady.

gatunki z "Czerwonej księgi":

EX - gatunki wymarłe

EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe

CR - gatunki skrajnie zagrożone

EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone

VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie

NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia

LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi.

3.8.2. Plazy.

Na podstawie zgromadzonych informacji zamieszczono w tabeli poniżej 12 gatunków płazów chronionych, wśród których znajdują się 3 z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz 1 z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Tabela 88. Wykaz chronionych płazów występujących w zasięgu lasów Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Gatunek Nazwa polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
1.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek rzadki	niezagrożony	-	-	-	cz
2.	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek rzadki	niezagrożony	-	-	-	sv
3.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	sn DS NT
4.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	gatunek częsty	niezagrożony	-	-	-	czv
5.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	sv
6.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	snv DS
7.	Traszka zwyczajna <i>Lissotriton vulgaris</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	czv
8.	Ropucha paskówka <i>Bufo calamita</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	niezagrożony	-	-	-	sv
9.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	snv
10.	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i>	bez lokalizacji	gatunek częsty	niezagrożony	-	-	-	czv
11.	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i>	bez lokalizacji	gatunek częsty	niezagrożony	-	-	-	czv
12.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	bez lokalizacji	gatunek częsty	niezagrożony	-	-	-	sv

Objaśnienia do tabeli:

- s – ścisła,
- sv – ścisła z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,
- sn – ścisła wymagająca ochrony czynnej,
- snv – ścisła wymagająca ochrony czynnej z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,
- cz – częściowa,
- czv – częściowa z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,
- DS – gatunek „Naturowy”, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady.
- gatunki z "Czerwonej księgi":
- EX - gatunki wymarłe
- EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR - gatunki skrajnie zagrożone
- EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
- NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi.

3.8.3. Gady.

Na podstawie zgromadzonych informacji zamieszczono w tabeli poniżej 5 gatunków gadów chronionych.

Tabela 89. Wykaz chronionych gadów występujących w zasięgu lasów Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	gatunek pospolity	niezagrożony	-	-	-	czv
2.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	gatunek pospolity	niezagrożony	-	-	-	czv
3.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	gatunek pospolity	niezagrożony	-	-	-	czv
4.	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	bez lokalizacji	gatunek pospolity	niezagrożony	-	-	-	czv
5.	Gniewosz plamisty <i>Coronella austriaca</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	sntv, VU
6.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	bez lokalizacji	gatunek pospolity	niezagrożony	-	-	-	czv

Objaśnienia do tabeli:

sntv – ścisła wymagająca ochrony czynnej z koniecznością ustalenia stref ochrony stanowisk oraz zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

czv – częściowa z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, gatunki z "Czerwonej księgi":

Ex – wymarłe i zaginione

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych,

E – wymierające – krytycznie zagrożone,

V – narażone – zagrożone wyginięciem ,

R – rzadkie (potencjalnie zagrożone,

I – o nieokreślonym zagrożeniu.

3.8.4. Ptaki.

W wykazie poniżej zamieszczono ptaki lęgowe, przelotne lub zalatujące, których występowanie stwierdzono w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa. Łącznie wymieniono 181 gatunki, ochroną ścisłą objęto 163, a częściową 7, ponadto 35, to gatunki zamieszczone w załączniku I **Dyrektywy 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa** (w pierwotnej wersji Dyrektywa Rady Unii Europejskiej 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków).

Dla **Bociana czarnego** (*Ciconia nigra*) oraz **Bielika** (*Haliaeetus albicilla*) ustanowiono w Nadleśnictwie Włoszczowa strefy ochrony okresowej i całorocznej odpowiednio w leśnictwach Kurzelów oraz Lasocin i Wola Świdzińska.

Na podstawie danych z przeprowadzonej w latach 2006-2007, przez Lasy Państwowe wielkoobszarowej inwentaryzacji fauny, flory oraz siedlisk przyrodniczych, podano stanowiska **Żurawia** (*Grus grus*), **Bielika** (*Haliaeetus albicilla*) oraz **Bociana czarnego** (*Ciconia nigra*). Zgodnie z opisem tych stanowisk, są to lokalizacje potencjalnych miejsc gniazdowania, ew. miejsc żerowania lub tokowania. Dane te, z uwagi na to, że pochodzą z inwentaryzacji przeprowadzonej w odległym już terminie, powinny zostać zweryfikowane.

Zasadniczo wszystkie gatunki oprócz bażanta (gatunek introdukowany kategorii C wg klasyfikacji AERC¹), stanowią dziki element awifauny krajowej (kategoria A, wg klasyfikacji AERC).

Ptaki są dobrym wskaźnikiem „stanu zdrowia” ekosystemów i dobrą miarą ogólnej różnorodności biologicznej (Sidło, Błaszowska, Chylarecki i inni 2004).

Tabela 90. Wykaz gatunków ptaków dla których wyznaczono strefy ochrony w Nadleśnictwie Włoszczowa.

L.p.	Nr rej. RDOŚ	Gatunek	Data utworzenia	Akt prawny powołujący	Leśnictwo, Oddział, Pododdział, Powierzchnia
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	BC-39	Bocian czarny (Ciconia Nigra)	18.12.2012	decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 18.12.2012 nr RDOŚ-WPN.I.6442.4.2012.PM	Leśnictwo Kurzelów strefa ochrony całorocznej – (3,14 ha). strefa ochrony okresowej – (41,30 ha).
2.	B-02	Bielik (Haliaeetus Albicilla)	07.12.2006	decyzja Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 07.12.2006 nr ŚR.IV.6631-106/06	Leśnictwa: Lasocin, Wola Świdzińska strefa ochrony całorocznej – (19,02 ha). strefa ochrony okresowej – (36,87 ha).

Tabela 91. Wykaz gatunków ptaków z lokalizacją występowania na gruntach Nadleśnictwa Włoszczowa.

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Oddział, Pododdział	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Bielik	Haliaeetus albicilla	L, P, Z	L, P, Z		s, t, DP, PCzKZ LC
2.	Bocian czarny	Ciconia nigra	L, P	L, P		sn, t, DP
3.	Bogatka	Parus major	L, P, Z	L, P, Z	w całym Nadleśnictwie m.in.:	s
4.	Czarnogłówka	Poecile montanus	L, P, Z	L, P, Z	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
5.	Czubatka	Lophophanes cristatus	L, P, Z	L, P, Z	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
6.	Dzięcioł zielony	Picus viridis	L, Z	L, Z		sn
7.	Dzięcioł czarny	Dryocopus martius	L, Z	L, Z		sn, DP
8.	Dzięcioł duży	Dendrocopos major	L, Z	L, Z	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
9.	Dzwoniec	Chloris chloris	L, P, Z	L, P, Z	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
10.	Gajówka	Sylvia borin	L	L	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
11.	Grubodziób	Coccothraustes coccothraustes	L, P, Z	L, P, Z	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
12.	Grzywacz	Columba palumbus	L, P	L, P	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	-
13.	Kapturka	Sylvia atricapilla	L	L	pospolicie w Nadleśnictwie m.in.:	s
14.	Kos	Turdus merula	L, P, Z	L, P, Z	pospolicie	s

¹ (Association of European Records and Rarities Committees) - organizacja skupiająca komisje krajów Europy potwierdzające obserwacje rzadkich gatunków ptaków

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Oddział, Pododdział	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
					w Nadleśnictwie m.in.:	
15.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	L, Z	L, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
16.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	L	L	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
17.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L, P, Z	L, P, Z		s
18.	Kruk	<i>Corvus corax</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	cz
19.	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
20.	Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
21.	Modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
22.	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
23.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
24.	Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	L, Z	L, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
25.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
26.	Pienwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
27.	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.: 26d	s
28.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
29.	Słowiak rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
30.	Sosnowka	<i>Periparus ater</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
31.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
32.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
33.	Sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	cz
34.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
35.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
36.	Śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
37.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
38.	Świstunka	<i>Phylloscopus</i>	L, P	L, P	pospolity	s

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Oddział, Pododdział	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	leśna	sibilatrix			w Nadleśnictwie m.in.:	
39.	Trznadel	Emberiza citrinella	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
40.	Turkawka	Streptopelia turtur	L	L	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
41.	Wilga	Oriolus oriolus	L, P	L, P	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
42.	Zięba	Fringilla coelebs	L, P, Z	L, P, Z	pospolity w Nadleśnictwie m.in.:	s
43.	Żuraw	Grus grus	L, P	L, P		sn, DP

* dane z przeprowadzonej w latach 2006-2007, przez Lasy Państwowe, wielkoobszarowej inwentaryzacji fauny, gatunki bez potwierzonego gniazdowania.

Objaśnienia do tabeli:

s - gatunek objęty ochroną ścisłą,

sn - gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej

cz - gatunek objęty ochroną częściową

t - gatunek wymagający utworzenia strefy ochronnej

DP - gatunek wymieniony w Dyrektywie Ptasiej, Załącznik I

L - gatunek lęgowy (gniazdujący regularnie na znacznym obszarze)

P - gatunek przelotny lub migrujący (stacjonujący regularnie podczas wędrówek)

Z - gatunek zimujący

Ł - gatunek łowny

PCzKZ - Polska Czerwona Księga Zwierząt:

EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe w Polsce jako lęgowe

CR - gatunki skrajnie zagrożone

EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone

VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie

NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia

LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi

Tabela 92. Wykaz gatunków ptaków bez określonej lokalizacji występujących w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa.

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Zagrożenie w regionie	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Batalion	Philomachus pugnax	P	P	zagrożony	sn, DP, PCzKZ EN
2.	Bażant	Phasianus colchicus	L, Z	L	niezagrożony	Ł
3.	Bączek	Ixobrychus minutus	L	L	zagrożony	sn, DP, PCzKZ VU
4.	Bąk	Botaurus stellaris	L	L	zagrożony	s, DP, PCzKZ LC
5.	Białorzotka	Oenanthe oenanthe	L, P	L, P	niezagrożony	s
6.	Biegus zmienny	Calidris alpina	P	L, P	niezagrożony	sn
7.	Błotniak stawowy	Circus aeruginosus	L, P	L, P	niezagrożony	sn, DP
8.	Błotniak łąkowy	Circus pygargus	P	L, P	zagrożony	sn, DP, PCzKZ VU
9.	Błotniak zbożowy	Circus cyaneus	P, Z	L, P, Z	zagrożony	sn, DP
10.	Bocian biały	Ciconia ciconia	L, P	L, P	zagrożony	sn, DP
11.	Brodzicz piskliwy	Actitis hypoleucos	P	L, P	niezagrożony	s
12.	Brodzicz śniady	Tringa erythropus	Sporadycznie zalatujący	P	niezagrożony	s
13.	Brzegówka	Riparia riparia	L, P	L, P	zagrożony	s
14.	Brzęczka	Locustella schoenobaenus	L	L	niezagrożony	s
15.	Ciarniówka	Sylvia communis	L	L	niezagrożony	s
16.	Cyraneczka	Anas crecca	P, Z	L, P, Z	zagrożony	Ł
17.	Cyranka	Anas querquedula	P	L, P	zagrożony	sn
18.	Czajka	Vanellus vanellus	L, P	L, P	zagrożony	sn
19.	Czapla siwa	Ardea cinerea	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	sn, DP
20.	Czapla biała	Egretta alba	P	P	niezagrożony	cz, DP
21.	Czczotka	Carduelis flammea	P, Z	P, Z	niezagrożony	s, DP

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Zagrożenie w regionie	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
22.	Czemica	Aythya fuligula	L, P	L, P	niezagrożony	Ł
23.	Czyż	Carduelis spinus	P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
24.	Derkacz	Crex crex	L	L	niezagrożony	sn, DP
25.	Dudek	Upupa epops	L	L	niezagrożony	sn
26.	Drożdżik	Turdus iliacus	P	P	niezagrożony	s
27.	Drzemlik	Falco columbarius	P, Z	P, Z	zagrożony	s, DP
28.	Dymówka	Hirundo rustica	L, P	L, P	niezagrożony	s
29.	Dzięcioł białoszyi	Dendrocopos syriacus	Lęgowy spordycznie	L, Z	niezagrożony	s, DP
30.	Dzięcioł średni	Dendrocopos medius	L, Z	L, Z	zagrożony	sn, DP
31.	Dzięciołek	Dendrocopos minor	L, Z	L, Z	niezagrożony	s
32.	Dziwonia	Carpodacus erythrinus	L	L	zagrożony	s
33.	Gawron	Corvus frugilegus	L, P, Z	L, P, Z	zagrożony	cz
34.	Gagoł	Bucephala clangula	P	L, P	zagrożony	sn
35.	Gąsiorek	Lanius collurio	L, P	L, P	niezagrożony	s, DP
36.	Gęgawa	Anser anser	L, P	L, P	niezagrożony	Ł
37.	Gęś zbożowa	Anser fabalis	P	P	niezagrożony	Ł
38.	Gęś białoczelna	Anser albifrons	P	P	niezagrożony	s
39.	Gil	Pyrrhula pyrrhula	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
40.	Głowienka	Aythya ferina	L, P	L, P	niezagrożony	Ł
41.	Górniczek	Eremophila alpestris	Sporadycznie zimujący	L	niezagrożony	s
42.	Jastrząb	Accipiter gentilis	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
43.	Jarzębatka	Sylvia nisoria	L	L	niezagrożony	s, DP
44.	Jemiołuszka	Bombicilla garrulus	P, Z	P, Z	niezagrożony	s
45.	Jerzyk	Apus apus	L, P	L, P	zagrożony	s
46.	Jer	Fringilla montifringilla	P	P	niezagrożony	s
47.	Kawka	Coloeus monedula	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
48.	Kłaskawka	Saxicola rubicola	L	L	niezagrożony	s
49.	Kobczyk	Falco vespertinus	Sporadycznie zalatujący	Z	zagrożony	s, PCzKZ EXP
50.	Kobuz	Falco subbuteo	L, P	L, P	zagrożony	sn
51.	Kokoszka	Gallinula chloropus	L	L	niezagrożony	s
52.	Kopciuszek	Phoenicurus ochruros	L, P	L, P	niezagrożony	s
53.	Kormoran	Phalacrocorax carbo	P	L, P	niezagrożony	cz,
54.	Krętogłów	Jynx torquilla	L, P	L, P	niezagrożony	s
55.	Kuropatwa	Perdix perdix	L, Z	L, Z	niezagrożony	Ł
56.	Kulczyk	Serinus serinus	L, P	L, P	niezagrożony	s
57.	Krakwa	Anas strepera	L	L	niezagrożony	s
58.	Krwawodziób	Tringa totanus	L, P	L, P	niezagrożony	s
59.	Kszyk	Gallinago gallinago	L, P	L, P	niezagrożony	sn
60.	Krzyżówka	Anas platyrhynchos	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	Ł
61.	Krzyżodziób świerkowy	Loxia curvirostra	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
62.	Kwokacz	Tringa nebularia	P	Z, P	niezagrożony	sn
63.	Lelek	Caprimulgus europaeus	L	L	niezagrożony	s, DP
64.	Lerka	Lullula arborea	L	L	niezagrożony	s, DP
65.	Łabędź krzykliwy	Cygnus cygnus	P	P, Z	zagrożony	s, DP
66.	Łabędź niemy	Cygnus olor	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
67.	Łęczak	Tringa glareola	P	L, P	niezagrożony	sn, DP, PCzKZ CR
68.	Łyska	Fulica atra	L, P	L, P	niezagrożony	Ł
69.	Łozówka	Acrocephalus palustris	L	L	niezagrożony	s
70.	Mazurek	Passer montanus	L, Z	L, Z	niezagrożony	s
71.	Mewa białogłowa	Larus cachinnans	P	Z, P	niezagrożony	cz
72.	Muchołówka szara	Muscicapa striata	L, P	L, P	niezagrożony	s
73.	Muchołówka mała	Ficedula parva	L	L	zagrożony	s, DP
74.	Muchołówka żałobna	Ficedula hypoleuca	L, P	L, P	niezagrożony	s
75.	Mysikrólik	Regulus regulus	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
76.	Myszolów włochaty	Buteo lagopus	P, Z	P, Z	niezagrożony	s
77.	Nurogęs	Mergus merganser	P	L, P	niezagrożony	sn
78.	Oknówka	Delichon urbicum	L, P	L, P	niezagrożony	s
79.	Orlik krzykliwy	Aquila pomarina	P	L, P	zagrożony	s, t, DP, PCzKZ LC

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Zagrożenie w regionie	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
80.	Ortolan	Emberiza hortulana	L	L	niezagrożony	s, DP
81.	Orzeł przedni	Aquila chrysaetos	Sporadycznie zalatujący	L, Z	zagrożony	sn,t, DP, PCzKZ EN
82.	Uszatka	Asio otus	L, Z	L, Z	zagrożony	s
83.	Pelzacz ogrodowy	Certhia brachydactyla	L, Z	L, Z	niezagrożony	s
84.	Perkozek	Tachybaptus ruficollis	L	L	niezagrożony	s
85.	Perkoz dwuczuby	Podiceps cristatus	L	L	zagrożony	s
86.	Perkoz rdzawoszyi	Podiceps grisegena	L	L	zagrożony	s
87.	Piegża	Sylvia curruca	L	L	niezagrożony	s
88.	Płaskonos	Anas clypeata	P	L, P	zagrożony	sn
89.	Pleszka	Phoenicurus phoenicurus	L, P	L, P	niezagrożony	s
90.	Pliszka żółta	Motacilla flava	L, P	L, P	niezagrożony	s
91.	Pliszka siwa	Motacilla alba	L, P	L, P	niezagrożony	s
92.	Pliszka cytrynowa	Motacilla citreola	Sporadycznie zalatujący	Zalatujący	niezagrożony	s
93.	Pliszka góraska	Motacilla cinerea	Łęgowy sporadycznie	Łęgowy sporadycznie	niezagrożony	s
94.	Plomykówka	Tyto alba	L, Z	L, Z	zagrożony	sn
95.	Pokląska	Saxicola rubetra	L, P	L, P	niezagrożony	s
96.	Potrzos	Emberiza schoeniclus	L, P	L, P	niezagrożony	s
97.	Potrzeszcz	Emberiza calandra	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
98.	Pójdźka	Athene noctua	L, Z	L, Z	zagrożony	sn
99.	Przepiórka	Coturnix coturnix	L	L	niezagrożony	s
100.	Pustułka	Falco tinnunculus	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	sn
101.	Puszczyk	Strix aluco	L, Z	L, Z	niezagrożony	s
102.	Raniuszek	Aegithalos caudatus	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
103.	Remiz	Remiz pendulinus	L, P	L, P	niezagrożony	s
104.	Rożeniec	Anas acuta	P	Z, P	zagrożony	sn, PCzKZ EN
105.	Rybitwa rzeczna	Sterna hirundo	P	L, P	zagrożony	sn, DP
106.	Rybitwa białowąsa	Chlidonias hybrida	Sporadycznie zalatujący	L, P	zagrożony	sn, DP, PCzKZ LC
107.	Rybitwa czarna	Chlidonias niger	P	L, P	zagrożony	sn, DP
108.	Rybołów	Pandion haliaetus	P	L, P	zagrożony	s, t, DP, PCzKZ VU
109.	Rycyk	Limosa limosa	L, P	L, P	zagrożony	sn
110.	Rokitniczka	Acrocephalus schoenobaenus	L, P	L, P	niezagrożony	s
111.	Rzepołuch	Carduelis flavirostris	P	Z, P	niezagrożony	s
112.	Samotnik	Tringa ochropus	L, P	L, P	zagrożony	sn
113.	Sieweczka rzeczna	Charadrius dubius	L, P	L, P	zagrożony	s
114.	Siewka złota	Pluvialis apricaria	Sporadycznie zalatujący	Zalatujący	zagrożony	s, DP, PCzKZ EXP
115.	Sierpówka	Streptopelia decaocto	L, Z	L, Z	niezagrożony	s
116.	Sikora uboga	Poecile palustris	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
117.	Słonka	Scolopax rusticola	L, P	L, P	niezagrożony	Ł
118.	Słowik szary	Luscinia luscinia	L, P	L, P	niezagrożony	s
119.	Skowronek	Alauda arvensis	L, P	L, P	niezagrożony	s
120.	Strumieniówka	Locustella fluviatilis	L	L	niezagrożony	s
121.	Srokosz	Lanius excubitor	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
122.	Śmieszka	Larus ridibundus	P	L, P	niezagrożony	s
123.	Śnieguta	Plectrophenax nivalis	Sporadycznie zimujący	Z	niezagrożony	s
124.	Świergotek łąkowy	Anthus pratensis	L, P	L, P	niezagrożony	s
125.	Świerszczak	Locustella naevia	L	L	niezagrożony	s
126.	Świstun	Anas penelope	P	Z, P	niezagrożony	s, PCzKZ CR
127.	Trzcinniczek	Acrocephalus scirpaceus	L, P	L, P	niezagrożony	s
128.	Trzciniak	Acrocephalus arundinaceus	L, P	L, P	niezagrożony	s
129.	Trzmielojad	Pernis apivorus	L	L	zagrożony	s, DP
130.	Wąsatka	Panurus biarmicus	Sporadycznie zalatujący	L	zagrożony	s, PCzKZ LC
131.	Wodnik	Rallus aquaticus	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	s
132.	Wrona siwa	Corvus cornix	L, P, Z	L, P, Z	niezagrożony	cz
133.	Wróbel	Passer domesticus	L, Z	L, Z	niezagrożony	s

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status gatunku w Nadleśnictwie	Status gatunku w Polsce	Zagrożenie w regionie	Status ochronny
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
134.	Zaganiacz	Hippolais icterina	L	L	niezagrożony	s
135.	Zausznik	Podiceps nigricollis	P	L, P	zagrożony	s
136.	Zielonka	Porzana parva	L	L	zagrożony	s, DP, PCzKZ NT
137.	Zimorodek	Alcedo atthis	L, Z	L, Z	zagrożony	sn, DP
138.	Żolna	Merops apiaster	Sporadycznie zalatujący	Zalatujący	zagrożony	sn, PCzKZ NT

Objaśnienia do tabeli:

- s - gatunek objęty ochroną ścisłą,
- sn - gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- cz - gatunek objęty ochroną częściową
- t - gatunek wymagający utworzenia strefy ochronnej
- DP - gatunek wymieniony w Dyrektywie Ptasiej, Załącznik I
- L - gatunek lęgowy (gniazdujący regularnie na znacznym obszarze)
- P – gatunek przelotny lub migrujący (stacjonujący regularnie podczas wędrówek)
- Z – gatunek zimujący
- Ł - gatunek łowny
- PCzKZ - Polska Czerwona Księga Zwierząt:
- EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe w Polsce jako lęgowe
- CR - gatunki skrajnie zagrożone
- EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
- NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi

Do największych zagrożeń dla ostoi lęgowych ptaków na opisywanym obszarze należą: zaprzestanie użytkowania łąk; zmiana użytkowania dolin rzecznych i łąkarskich; zmiana układu hydrologicznego rzek; niedostosowanie terminów zabiegów i prac gospodarczych do terminów lęgów; usuwanie starodrzewi oraz drzew dziuplastych w młodszych drzewostanach i na terenach rolniczych; usuwanie wszystkich martwych drzew stojących, zaprzestanie użytkowania zrębami zupełnymi na ubogich siedliskach borów sosnowych, likwidacja nadwodnych zadrzewień i zarośli; płoszenie ptaków w okresie lęgowym; utrzymywanie się wysokiego poziomu liczebności drapieżników, głównie lisów, kun i norek itp.

3.8.5. Ssaki.

Ssaki łowne są najlepiej rozpoznaną grupą systematyczną opisywanego obszaru, informacje dotyczące gatunków i liczebności populacji pochodzą od kół łowieckich, które rokrocznie przeprowadzają inwentaryzację w ramach dzierżawionych obwodów, ich stan i liczebność opisano w elaboracie. Rozpoznanie ilości, miejsc występowania populacji pozostałych gatunków ssaków nie jest dostateczne. Poniżej w tabeli zamieszczono 23 gatunków chronionych ssaków, w tym 8 wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Tabela 93. Wykaz gatunków chronionych ssaków występujących w zasięgu lasów Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
1.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czpv DS

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
2.	Jeż europejski <i>Erinaceus europaeus</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek częsty	niezagrożony	-	-	-	czv
3.	Kret <i>Tapla europaea</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czv
4.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i>	Obr. Włoszczowa:	liczny	niezagrożony	-	-	-	cz
5.	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Obr. Włoszczowa:	lokalnie rzadki	niezagrożony	-	-	-	snvtf DS NT
6.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czv
7.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czv
8.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czv DS
9.	Orzesznica <i>Muscardinus avellanarius</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	sv
10.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	czv
11.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	bez lokalizacji	gatunek liczny	niezagrożony	-	-	-	czv
12.	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	bez lokalizacji	lokalnie rzadki	niezagrożony	-	-	-	snvtf
13.	Chomik europejski	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	snv
14.	Gacek szary <i>Plecotus austriacus</i>	bez lokalizacji	lokalnie rzadki	zagrożony	-	-	-	snvtf
15.	Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i>	bez lokalizacji	lokalnie rzadki	niezagrożony	-	-	-	snvtf
16.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	bez lokalizacji	liczny	niezagrożony	-	-	-	snvtf
17.	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	bez lokalizacji	lokalnie rzadki	zagrożony	-	-	-	snvtf DS
18.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	bez lokalizacji	liczny	niezagrożony	-	-	-	snvtf
19.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	bez lokalizacji	lokalnie rzadki	niezagrożony	-	-	-	snvtf DS
20.	Nocek rudy <i>Myotis daubentoni</i>	bez lokalizacji	lokalnie liczny	niezagrożony	-	-	-	snvtf
21.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	czv
22.	Smużka <i>Sicista betulina</i>	bez lokalizacji	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	sn

Objaśnienia do tabeli:

s – ścisła,

sv – ścisła z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

sn – ścisła wymagająca ochrony czynnej,

snv – ścisła wymagająca ochrony czynnej z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

snvtf – ścisła wymagająca ochrony czynnej z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu oraz wymagające ustalenia stref ochrony ostoi,

snvtf – ścisła wymagająca ochrony czynnej z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu oraz wymagające ustalenia stref ochrony ostoi oraz zakazem fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie,

cz – częściowa,

czv – częściowa z zakazem płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu,

czpv – częściowa z możliwością ich pozyskiwania z określeniem sposobu ich pozyskiwania oraz zakazem płoszenia lub niepokojenia

w miejscach noclegu,
 DS – gatunek „Naturowy”, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady.
 gatunki z "Czerwonej księgi":
 EX - gatunki wymarłe
 EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
 CR - gatunki skrajnie zagrożone
 EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
 VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
 NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
 LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi.

Tabela 94. Wykaz gatunków chronionych ryb występujących w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Gatunek Nazwa: polska, łacińska	Oddział, pododdział lub nazwa miejsca	Ogólny opis, sposób występowania, ilość	Zagrożenia	Opis obiektu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						projektowane	wykonane	
1.	Minóg ukraiński <i>Eudontomyzon mariae</i>	Obr. Włoszczowa:	gatunek rzadki	zagrożony	-	-	-	c DS NT

Objaśnienia do tabeli:

cz – częściowa,
 DS – gatunek „Naturowy”, wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady.
 gatunki z "Czerwonej księgi":
 EX - gatunki wymarłe
 EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
 CR - gatunki skrajnie zagrożone
 EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
 VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
 NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
 LC - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi.

4. Pozostałe walory przyrodniczo-leśne.

4.1. Cenne drzewa.

Oprócz istniejących pomników przyrody ożywionej na terenie lasów Nadleśnictwa Włoszczowa, w ramach przeprowadzonej taksacji lasu opisano drzewa, wyróżniające się pod względem wartości przyrodniczej, które powinny zostać poddane w przyszłości lustracji terenowej i weryfikacji przy udziale służb konserwatorskich w celu określenia możliwości ustanowienia ochrony pomnikowej.

Tabela 95. Wykaz drzew cennych w Nadleśnictwie Włoszczowa

Obręb	Pododdział	Gatunek	Wiek	Liczba	Lokalizacja
1	2	3	4	5	6
Włoszczowa	96 c	Db	150	1	N
	110 c	Db	200	1	E
	113 j	Db	200	3	SW
	165 d	Db	250	2	C
	586 f	Db	250	1	S

4.2. Lasy ochronne stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Wyróżniające się fragmenty ekosystemów leśnych zaliczono do lasów ochronnych, które podzielono w zależności od celów ochronnych na kategorie, jedną z nich są „cenne fragmenty rodzimej przyrody”.

Łączna powierzchnia lasów ochronnych stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody w Nadleśnictwie Włoszczowa wynosi 297,41 ha. Tą kategorią ochronności objęto siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb) oraz silnie wilgotne (91E0, 91I0). Wszystkie te drzewostany zostały wyłączone z użytkowania rębego.

Wykaz lasów ochronnych stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody zamieszczono w rozdziale I elaboratu (podrozdział 3.7.4, tabela 22).

4.3. Drzewostany.

Drzewostany są podstawowym i najważniejszym elementem ekosystemu leśnego. Charakteryzuje je szereg cech taksacyjnych, które przedstawiono w pozostałych częściach Planu Urządzenia Lasu, a jedynie niektóre zostały dodatkowo uwypuklone w tym rozdziale.

Tabela 96. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa.

Jednostka	Średni wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Przyrost bieżący roczny [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
Obręb / Nadleśnictwo Włoszczowa	59	246	5,96	73,57	84,24

W porównaniu z Programem... z 2005r. średni wiek drzewostanu wzrósł w Nadleśnictwie o 3 lata, przeciętna zasobność znacznie wzrosła (15 m³/ha), przy czym udział gatunków iglastych zmalał o zaledwie 0,16 %.

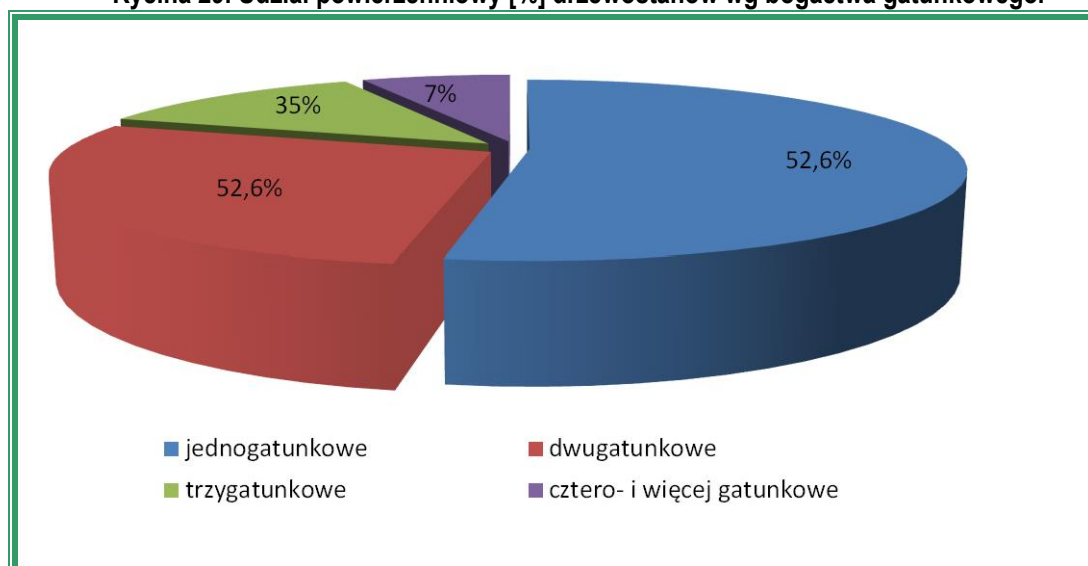
4.3.1. Bogactwo gatunkowe.

Strukturę gatunkową drzewostanów poddano analizie, biorąc pod uwagę ilość gatunków w składzie warstw drzew, ewentualnie Ip i IIp. Wyróżniono tu cztery grupy drzewostanów tj.: jedno-, dwu-, trzy-, a także cztero- i więcej gatunkowe. Wyniki przedstawiono poniżej w tabeli i na rycinie.

Tabela 97. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego.

Obręb, Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo / Obręb	jednogatunkowe	1359,24	3647,81	2239,50	7246,55	52,6
	dwugatunkowe	1516,43	1507,72	771,86	3796,01	27,6
	trzygatunkowe	823,47	582,41	357,14	1763,02	12,8
	cztero- i więcej gatunkowe	296,77	301,63	369,99	968,39	7,0
	Razem	3995,91	6039,57	3738,49	13773,97	100

Rycina 29. Udział powierzchniowy [%] drzewostanów wg bogactwa gatunkowego.

W Nadleśnictwie Włoszczowa drzewostany o najbardziej zróżnicowanym składzie gatunkowym, tzn. cztery i więcej gatunków, stanowią 10,9 %. Dominują tu drzewostany jednogatunkowe (52,6 %) oraz dwugatunkowe (27,6 %).

W porównaniu do danych zamieszczonych w Programie ochrony przyrody z 2005 r. udział drzewostanów jednogatunkowych zmniejszył się o ponad 5 %, natomiast w grupie drzewostanów, w których opisano trzy, cztery i więcej gatunków odnotowano wzrost w udziale procentowym (trzygatunkowych o 2,5 %, a cztero- i więcej gatunkowych o 0,5 %).

4.3.2. Struktura.

Strukturę pionową przeanalizowano w oparciu o podział na grupy drzewostanów: jednopiętrowe, dwupiętrowe, wielopiętrowe, o budowie przerębowej, KO i KDO. Wyniki zawarto w tabeli poniżej oraz zobrazowano na rycinie. Wskazują one na niezbyt duże zróżnicowanie lasów Nadleśnictwa pod względem rozpatrywanej cechy – są to głównie drzewostany jednopiętrowe.

Należy mieć jednak na względzie, że interpretacja struktury drzewostanów w oparciu o poniższe dane, będące pochodną zastosowanej metody inwentaryzacyjnej, nie odzwierciedla w pełni stanu faktycznego. Pewna, bowiem grupa drzewostanów, złożonych z drzew o różnym wieku, tworzących strukturę warstwową, ujmowana jest formalnie, jako drzewostany jednopiętrowe.

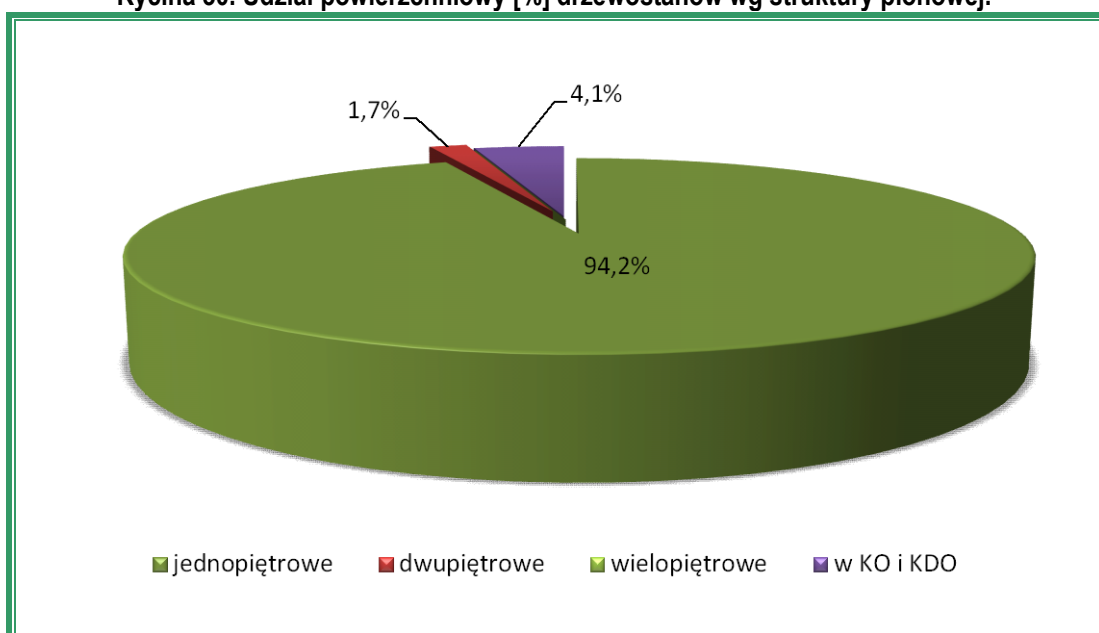
Nie ulega wątpliwości, że zabiegi hodowlane wykonane w trakcie poprzedniego okresu gospodarczego i planowane do wykonania w trakcie kolejnego, przyczynią się do większego zróżnicowania budowy pionowej zbiorowisk leśnych, a tym samym do podniesienia ich stabilności.

Tabela 98. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Obręb, Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo /	jednopiętrowe	3995,91	5939,89	3040,52	12976,32	94,2

Obręb, Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb	dwupiętrowe	0,00	52,00	182,83	234,83	1,7
	wielopiętrowe	0,00	1,82	0,00	1,82	0,0
	w KO i KDO	0,00	45,86	515,14	561,00	4,1
	Razem	3995,91	6039,57	3738,49	13773,97	100

Rycina 30. Udział powierzchniowy [%] drzewostanów wg struktury pionowej.

W porównaniu z poprzednim Programem ... z 2005r. udział drzewostanów o pionowej strukturze jednopiętrowej spadł o ok 3 %, w skali całego Nadleśnictwa, na rzecz drzewostanów dwupiętrowych, w KO i KDO oraz wielopiętrowych.

4.3.3. Pochodzenie.

Poniżej w tabeli oraz na rycinie przedstawiono dane dotyczące pochodzenia (sposobu odnowienia) drzewostanów.

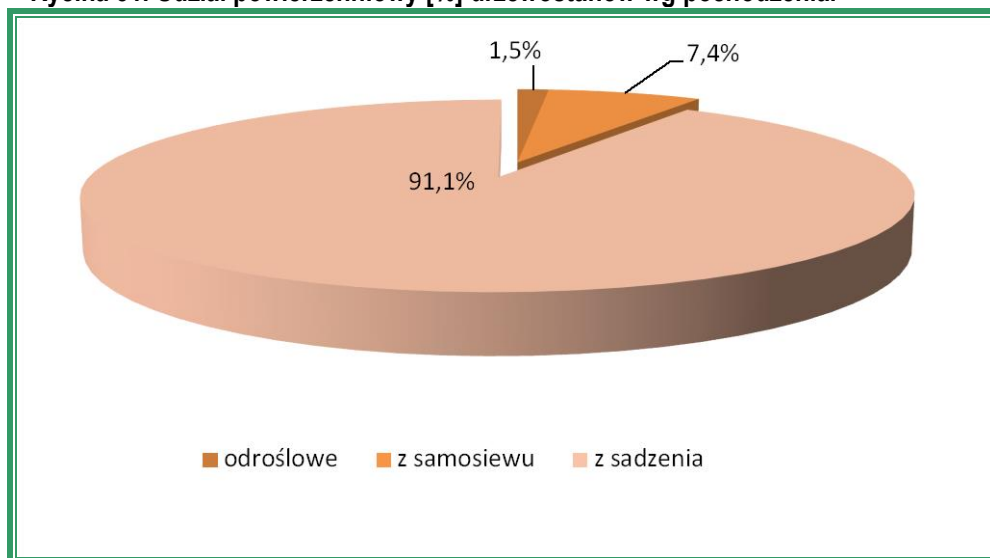
Jak wynika z zamieszczonych danych, w Nadleśnictwie Włoszczowa, udział drzewostanów pochodzenia sztucznego (z sadzenia) wyraźnie przeważa nad odnowieniem naturalnym (samosiew). Cecha pochodzenia potwierdza zależności opisane przy okazji bogactwa gatunkowego i struktury. Drzewostany pochodzące z odnowień sztucznych, głównie jednopiętrowe, mają kilkukrotnie większy udział w powierzchni leśnej zalesionej. Udział drzewostanów odrosłowych jest niewielki (1,50%). Dotyczy to niemal wyłącznie olszy, w mniejszym zaś zakresie brzozy i dęba.

Tabela 99. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg rodzajów pochodzenia oraz grup wiekowych.

Obręb, Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]			
		Wiek		Ogółem	Ogółem

		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		[%]
Nadleśnictwo / Obręb	odroślowe	85,78	81,41	33,73	200,92	1,5
	z samosiewu	236,85	266,17	517,47	1020,49	7,4
	z sadzenia	3673,28	5691,99	3187,29	12552,56	91,1

Rycina 31. Udział powierzchniowy [%] drzewostanów wg pochodzenia.

4.3.4. Drzewostany wyróżniające się pod względem różnorodności biologicznej.

Na potrzeby „Programu Ochrony Przyrody” przyjęto założenie, że drzewostany wyróżniające się pod względem różnorodności biologicznej to takie, które zawierają w składzie (warstw: drzew, I piętra i II piętra) 5 i więcej gatunków. Jest to zasadnicze uproszczenie, ograniczające się jedynie do różnorodności na poziomie gatunkowym i dotyczy wyłącznie drzew, pozwala jednak wyodrębnić drzewostany o bogatszym składzie gatunkowym.

Tabela 100. Drzewostany wyróżniające się bioróżnorodnością.

Obręb	Liczba gatunków	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja
Włoszczowa	5	165,62	15h; 23j; 27l; 28h; 28i; 34f; 35c; 37g; 41b; 42f; 44f; 62m; 62s; 63k; 86a; 88a; 96g; 115b; 115a; 155b; 164j; 165b; 178c; 188h; 214l; 218d; 227h; 232o; 232j; 247b; 247h; 276k; 295g; 296h; 297j; 302b; 315f; 324d; 349c; 360h; 372i; 372f; 387l; 399k; 413c; 417g; 426g; 429d; 432a; 436n; 455h; 458d; 487f; 496i; 503g; 520c;

Obręb	Liczba gatunków	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja
			524g; 524f; 530d; 532i; 532k; 535a; 556b; 566b; 567a; 574h; 581a; 586f; 588f
	6	32,07	24f; 31o; 54g; 62d; 88k; 161m; 231r; 245l; 300d; 367g; 367h; 385h; 386f; 417d; 427i; 446c; 531b; 520b
	7	3,82	42l; 536i
	8	4,53	42c; 50g
	Razem	206,04	

4.4. Siedliska przyrodnicze.

Zgodnie z art. 1b Dyrektywy siedliskowej: „siedlisko przyrodnicze” – to obszar lądowy lub wodny, wyróżniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, całkowicie naturalne lub półnaturalne. Siedlisko przyrodnicze nie jest w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody, ale również Dyrektywy, prawną formą ochrony. Na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa wyodrębniono 9 typów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, stanowiących przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 na powierzchni **371,10 ha**. Siedlisko w obszarze Natura 2000 nie będące przedmiotem ochrony (**3160 – naturalne dystroficzne zbiorniki wodne – na pow. 4,57ha**, zinwentaryzowane przez LP, nie zostało ujęte w tekście zarządzenia ustanawiającego PZO „Ostoja Przedborska”, pomimo zamieszczenia w warstwie danych gis do PZO) oraz siedliska zdiagnozowane poza obszarami sieci Natura 2000 (płaty cennych zbiorowisk roślinnych) zajmują powierzchnię **142,09 ha (wg danych RDOŚ)** oraz **294,39 ha (wg danych LP)**, z czego **45,36 ha**, to powierzchnia, gdzie zbiorowiska pokrywają się z obu w/w inwentaryzacji.

Ponadto w pododdziale 320 j, wykazano siedlisko przyrodnicze 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion*), w pododdziałach 370 d, 379 k, 381 j, siedlisko przyrodnicze 91T0 – Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum*) oraz w pododdziałach 309 h,i i pododdziałach 309 i,r,t odpowiednio siedlisko 3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion* i siedlisko 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*), w formie punktowej bez określania powierzchni.

Podczas projektowania wskazań gospodarczych dla siedlisk przyrodniczych przyjęto odrębny cel hodowlany, sposób postępowania hodowlanego, uwzględniający naturalne składy drzewostanów i ich strukturę piętrową. W ramach poszczególnych

h siedlisk przyrodniczych takie składy docelowe przyszłych drzewostanów określono w protokole z Komisji Założeń Planu oraz przyjęto na Naradzie Techniczno Gospodarczej.

Tabela 101. Wykaz siedlisk przyrodniczych chronionych w Nadleśnictwie Włoszczowa wg danych RDOŚ w Kielcach, stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Kod siedliska	Nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
		Obręb / Nadleśnictwo
Siedliska przyrodnicze nieleśne		
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	11,04
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	20,82

Kod siedliska	Nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
		Obręb / Nadleśnictwo
	<i>(Arrhenatherion elatioris)</i>	
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)	51,90
Razem		83,76
Siedliska przyrodnicze leśne		
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>(Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)</i>	18,87
91D0	Bory i lasy bagienne	17,83
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>(Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion)</i>	236,75
91P0	Jodłowy bór świętokrzyski <i>(Abietetum polonicum)</i>	13,89
Razem		287,34
Łącznie siedliska przyrodnicze		371,10

-/ pogrubieniem zaznaczono siedliska priorytetowe.

Wykaz powierzchni pododdziałów, ze wskazaniem gospodarczymi, w których zinventaryzowano siedliska przyrodnicze zamieszczono, jako załącznik nr 1 na końcu Programu Ochrony Przyrody. W tabelach tych dla gruntów leśnych dodatkowo zamieszczono informacje dotyczące: siedliskowego typu lasu, przyjętego TD, struktury drzewostanu, wieku gatunku panującego.

Znaczna część pododdziałów, w których określono siedlisko przyrodnicze została włączona do lasów ochronnych. Ponadto część wyłączono z użytkowania rębego, a dla tych, w których zaplanowano rębnie, przyjęto sposób postępowania i intensywność cięcia, które nie spowodują utraty wartości przyrodniczej w dłuższej perspektywie czasowej.

Poniżej zestawiono cenne zbiorowiska roślinne określone na podstawie danych z RDOŚ w Kielcach oraz Lasów Państwowych, położonych poza obszarami Natura 2000. Wyjątki, które nie zostały ujęte w zestawieniach, dotyczą płatów cennych zbiorowisk roślinnych, wykazanych na podstawie danych z RDOŚ w Kielcach, odpowiadające siedlisku przyrodniczemu 91E0 i określone w pododdziałach 417 k, m; 418 n, o; 564 c, Nadleśnictwa Włoszczowa. Zostały wykluczone na podstawie analizy opisu taksacyjnego, danych glebowych i informacji z prac terenowych nad projektem planu urządzenia lasu.

Tabela 102. Zestawienie zbiorcze cennych zbiorowisk roślinnych określonych na podstawie danych RDOŚ w Kielcach położonych poza obszarami Natura 2000.

Odpowiadający kod siedliska przyrodniczego	Przyjęty kod w bazie opisów taksacyjnych	Odpowiadająca nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
			Obręb / Nadleśnictwo

Odpowiadający kod siedliska przyrodniczego	Przyjęty kod w bazie opisów taksacyjnych	Odpowiadająca nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
			Obwód / Nadleśnictwo
Zbiorowiska nieleśne			
6410	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	5,12
6510	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	3,87
7110	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7,82
7140	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria – Caricetea nigrae</i>)	10,22
Razem			27,03
Zbiorowiska leśne			
9170	T-C	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	22,09
91D0	Vu-P	Bory i lasy bagienne	13,75
91E0	F-A	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion</i>)	79,22
Razem			115,06
Łącznie siedliska przyrodnicze			142,09

-/ pogrubieniem zaznaczono siedliska priorytetowe.

Tabela 103. Zestawienie zbiorcze cennych zbiorowisk roślinnych określonych na podstawie danych LP położonych poza obszarami Natura 2000.

Odpowiadający kod siedliska przyrodniczego	Przyjęty kod w bazie opisów taksacyjnych	Odpowiadająca nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
			Obwód / Nadleśnictwo
Zbiorowiska nieleśne			
6210	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	2,40
6410	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	64,99
6510	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	9,93
7110	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	14,03
7140	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	15,73
Razem			107,08
Zbiorowiska leśne			
9170	T-C	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	64,48

Odpowiadający kod siedliska przyrodniczego	Przyjęty kod w bazie opisów taksacyjnych	Odpowiadająca nazwa siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]
			Obręb / Nadleśnictwo
91D0	Vu-P	Bory i lasy bagienne	28,07
91E0	F-A	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	81,78
91P0	A-P	Jodłowy bór świętokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	9,75
91T0	C-P	Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	3,23
Razem			187,31
Łącznie siedliska przyrodnicze			294,39

-/ pogrubieniem zaznaczono siedliska priorytetowe.

5. Walory kulturowe.

Najstarsze ślady osadnictwa odnajdywane na tym terenie sięgają epoki wczesnego mezolitu. Rozkwit osadnictwa przypada tu na okres kultury łużyckiej, czego dowodem są liczne ślady osad i cmentarzysk ciałopalnych. Najstarsze zachowane budowle pochodzą ze średniowiecza. Są to między innymi, grodzisko we Włoszczowej i gródek w Bebelnie. Licznie występują tu obiekty architektury sakralnej między innymi pokolegiacki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Kurzelowie wzniesiony w 1360 r. z fundacji abpa Jarosława Bogorii Skotnickiego. Na szczególną uwagę zasługuje również kościół w Czarnicy, który wybudowany został staraniem Stefana Czarneckiego, i który jest miejscem pochówku tego najwybitniejszego rycerza w dziejach Rzeczypospolitej. Oprócz licznych kościołów murowanych zachowały się również drewniane obiekty sakralne, tj. kaplica cmentarna w Kurzelowie z 1 poł. XVII w i kościół w Bebelnie z 1745 r. z drewnianą dzwonnica. Wyróżnia się również drewniana dzwonnica o charakterze obronnym przy kościele w Kurzelowie z XII-XVIII w. Na ziemiach tych można również odnaleźć świadectwa ruchu reformacyjnego. Są to między innymi zbór ariański w Ludyni zamieniony później na dwór, gotyckie ruiny w Gruszczynie identyfikowane jako zbór ariański, lub kościół p.w. św. Michała.

Tak, więc w zasięgu terytorialnym N-ctwa zachowało się wiele spośród zabytków kultury materialnej, które trwale wpisują się w miejscowy krajobraz, będąc zarazem ważnym elementem uzupełniającym i podkreślającym wartość przyrodniczą całego regionu. Najliczniejsze zabytki znajdują się w starych układach urbanistycznych tj.: Kurzelów (najstarsze miasto na ziemi włoszczowskiej prawa lokacyjne w 1285 r.); Włoszczowa, oraz Oleszno (nieudane założenie miejskie z zachowanymi elementami zabudowy drewnianej z XIX i pocz. XX w.). Na uwagę zasługuje również układ przestrzenno-krajobrazowy wsi Chotów z XIX w.

Uzupełnieniem miejscowego układu urbanistycznego, są zlokalizowane w zasięgu Nadleśnictwa parki podworskie, które posiadają ponadto wysokie walory kulturowe i krajobrazowe.

W lasach włoszczowskich znajdują się liczne miejsca pamięci, mogiły bohatersko poległych żołnierzy i ludności cywilnej. Miejsca te, są świadectwem martyrologii Narodu Polskiego

oraz oporu miejscowej ludności w okresie zaborów i okupacji niemieckiej. W istotny sposób podkreślają również znaczenie lasów w aspekcie historycznym.

Istotnym elementem miejscowej kultury, są zachowane do dziś głównie w przekazach ustnych, zwyczajowe nazwy kompleksów leśnych. Do najbardziej znanych należą: „Kurzelów”, „Gościęcín”, „Chotów”, „Mokry Las”, „Wola Świdzińska”, „Oleszno”, „Ludynia”.

Poniżej przedstawiono wykaz zabytkowych parków podworskich, które są ważnym elementem miejscowego krajobrazu oraz układu ekologicznego.

Natomiast w tabeli nr 105 zamieszczono listę i krótką charakterystykę zabytków kultury materialnej zlokalizowanych w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa.

Tabela 104. Wykaz zabytkowych parków podworskich zlokalizowanych w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja		Opis ogólny obiektu	Uwagi
		gmina	miejsowość		
1	2	3	4	5	6
1.	Park dworski	-II-	Mieronice	park, nr rej.: 536 z 05.12.1957 oraz 951 z 18.06.1977	A.115
2.	Park	Oksa	Lipno	park, nr rej.: 533 z 05.12.1957	A.127
3.	Park dworski	-II-	Rzeszówek	park dworski, nr rej.: 225 z 06.09.1971	A.129
4.	Park	-II-	Zakrzów	park, nr rej.: 534 z 05.12.1957	A.131
5.	Park	Łopuszno	Lasocin	park, nr rej.: 724 z 20.12.1957	A.414
6.	Park dworski	Krasocin	Gruszczyn	park dworski, nr rej.: 934 z 23.04.1977	-
7.	Park	Słupia Konecka	Ruda Pilczycka	park, nr rej.: 725 z 20.12.1957	A.498
8.	Pozostałości parku	-II-	Czarca	pozostałości parku, nr rej.: 642 z 17.12.1957 oraz 933 z 23.04.1977	-
9.	Park	Włoszczowa	Nieznanowice	park, nr rej.: 654 z 18.12.1957	-

Tabela 105. Wykaz ważniejszych zabytków kultury materialnej w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa Włoszczowa.

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja		Ogólny opis, rok powstania (budowy), rodzaj obiektu, podstawowe walory	Uwagi
		gmina	miejsowość		
Powiat jędrzejowski					
1.	Zespół Kościoła par. p.w. Narodzenia NMP	Małogoszcz	Kozłów	<ul style="list-style-type: none"> kościół, nr rej.: 50 z 20.01.1933 oraz 218 z 11.02.1967 dzwonnica, nr rej.: 218 z 11.02.1967 	A.110/1-2
2.	Zespół podworski	Małogoszcz	Lasochów	zespół podworski, nr rej.: 11/12 (św.) z 16.08.2007: <ul style="list-style-type: none"> budynek dworu, fragment parku obwiedziony z 3 stron rowem z wodą. 	A.11/1-2
3.	Założenie pofolwarczne	-II-	Leśnica	<ul style="list-style-type: none"> założenie pofolwarczne, nr rej.: 949 z 18.06.1977 	A.111
4.	Zespół Kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP	-II-	Małogoszcz	zespół kościoła par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 197 z 11.02.1967: <ul style="list-style-type: none"> kościół, nr rej.: 128 z 20.01.1933 dzwonnica, plebania. 	A.112/1-3
5.	Kościół fil. pw. św. Stanisława	-II-	Małogoszcz	<ul style="list-style-type: none"> kościół fil. pw. św. Stanisława, nr rej.: 131 z 20.01.1933 oraz 198 z 11.02.1967 	A.113
6.	Cmentarz żydowski	-II-	Małogoszcz	<ul style="list-style-type: none"> cmentarz żydowski, nr rej.: 1073 z 08.01.1991 	A.114
7.	Kościół par. pw. św. Piotra i Pawła	-II-	Rembieszyce	<ul style="list-style-type: none"> kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, nr rej.: 359 z 08.01.1957 oraz 205 z 11.02.1967 	A.116
8.	Kościół par. pw. Wszystkich Świętych	-II-	Złotniki	<ul style="list-style-type: none"> kościół par. pw. Wszystkich Świętych, nr rej.: 358 z 08.01.1957 oraz 231 z 11.02.1967 	A.117
9.	Kościół par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Mikołaja	Oksa	Oksa	<ul style="list-style-type: none"> kościół par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Mikołaja (zbór kalwiński), nr rej.: 360 z 08.01.1957 oraz 204 z 11.02.1967 	A.128
10.	Zespół kościoła	-II-	Węgleszyn	zespół kościoła par. pw. św. Andrzeja:	A.130/1-2

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja		Ogólny opis, rok powstania (budowy), rodzaj obiektu, podstawowe walory	Uwagi
		gmina	miejsowość		
	par. pw. św. Andrzeja			<ul style="list-style-type: none"> kościół, nr rej.: 186 z 20.01.1933 oraz 227 z 11.02.1967, dzwonnica, nr rej.: 227 z 11.02.1967, 	
Powiat kielecki					
11.	Mogiła	Łopuszno	Ewelinów	<ul style="list-style-type: none"> mogiła powstańców 1863, nr rej.: 1161 z 06.10.1992, 	A.411
12.	Cmentarz	-II-	Gnieździska	<ul style="list-style-type: none"> cmentarz z I wojny światowej, nr rej.: 1162 z 06.10.1992 	A.412
13.	Cmentarz	-II-	Jasień	<ul style="list-style-type: none"> cmentarz z I wojny światowej, 1914/1917, nr rej.: 1160 z 06.10.1992 	A.413
14.	Zespół pałacowy	-II-	Łopuszno	zespół pałacowy, nr rej.: 768 z 30.05.1972: □pałac, <ul style="list-style-type: none"> brama wjazdowa, park, nr rej.: 641 z 17.12.1957 	A.415/1-3
Powiat włoszczowski					
15.	Założenia krajobrazowe	Krasocin	Chotów	<ul style="list-style-type: none"> założenie krajobrazowe, nr rej.: 932 z 23.04.1977 	-
16.	Zespół kościoła par. pw. św. Tekli.	-II-	Krasocin	zespół kościoła par. pw. św. Tekli: <ul style="list-style-type: none"> kościół, nr rej.: 379 z 15.01.1957 oraz 423 z 21.06.1967 dzwonnica, nr rej.: 423 z 21.06.1967 	-
17.	Wiatrak holender	-II-	Krasocin	<ul style="list-style-type: none"> wiatrak holender, nr rej.: 797 z 26.02.1958 	-
18.	Zespół dworski	-II-	Ludynia	zespół dworski: <ul style="list-style-type: none"> dwór, nr rej.: 12 z 09.01.1947 oraz 407 z 21.06.1967 zbór ariański, nr rej.: 12 z 09.01.1947 oraz 335 z 03.12.1956 i 408 z 21.06.1967, park, nr rej.: 12 z 09.01.1947 oraz 673 z 18.12.1957. 	-
19.	Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP	-II-	Oleszno	kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 378 z 14.01.1957 oraz 412 z 21.06.1967	-
20.	Zespół pałacowo-parkowy	-II-	Oleszno	zespół pałacowo-parkowy nr rej.: 967 z 17.08.1977; 12.07.2013 <ul style="list-style-type: none"> pałac park z układem wodnym 	-
21.	Założenie pofolwarczne	-II-	Wola Świdzińska	założenie pofolwarczne, nr rej.: 938 z 26.04.1977: <ul style="list-style-type: none"> dwór dziedziniec gospodarczy z zabudowaniami (obora, stodoła), park, nr rej.: 661 z 18.12.1957 	Zarząd – Nadleśnictwo Włoszczowa, pododdział 104f
22.	Zespół kościoła par. pw. św. Michała Arch.:	Włoszczowa	Bebelno	zespół kościoła par. pw. św. Michała Arch.: <ul style="list-style-type: none"> kościół nr rej.: 215 z 02.10.1956 oraz 417 z 21.06.1967, dzwonnica, nr rej.: 417 z 21.06.1967 	-
23.	Założenie podworskie	-II-	Boczkowice	założenie podworskie, nr rej.: 931 z 26.04.1977: dwór, <ul style="list-style-type: none"> park z sadem i łąkami 	-
24.	Zespół kościoła fil. pw. św. Floriana.	-II-	Czarńca	zespół kościoła fil. pw. św. Floriana: <ul style="list-style-type: none"> kościół, AK 11/Wo/2/Ki/32 z 16.12.1932 oraz nr rej.: 79 z 11.11.1947 i 405 z 21.06.1967 dzwonnica, nr rej.: 79 z 11.11.1947 oraz 405 z 21.06.1967 cmentarz kościelny w granicach ogrodzenia, AK 11/Wo/2/Ki/32 z 16.12.1932 oraz nr rej. 79 z 11.11.1947 	-
25.	Założenie krajobrazowe.	-II-	Czarńca	założenie krajobrazowe, nr rej.: 933 z 23.04.1977	-
26.	Kościół par. pw. Nawiedzenia NMP	-II-	Konieczno	kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, nr rej.: 214 z 02.10.1956 oraz 647 z 14.01.1972	-
27.	Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP	-II-	Kurzelów	kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 271 z 16.10.1956 oraz 401 z 21.06.1967 murowany ok. 1360r., dzwonnica drewniana XVII/XVIII w., ogrodzenie XIX w., plebania ul. Sienkiewicza 3, wikarówka ul. Sienkiewicza 2.	-
28.	Kaplica cmentarna pw. św. Anny	-II-	Kurzelów	kaplica cmentarna pw. św. Anny, nr rej.: 788 z 16.09.1972 .	-
29.	Założenie pofolwarczne.	-II-	Rogienice	założenie pofolwarczne, nr rej.: 936 z 26.04.1977: <ul style="list-style-type: none"> park z sadem i stawem z groblami część gospodarcza z zabudowaniami 	-
30.	Kościół par. pw. Wniebowzięcia	-II-	Włoszczowa	kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 226 z 02.10.1956 oraz 430 z 21.06.1967	-

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja		Ogólny opis, rok powstania (budowy), rodzaj obiektu, podstawowe walory	Uwagi
		gmina	miejsowość		
	NMP			• plebania, nr rej. 430 z 21.06.1967	
31.	Kaplica cmentarna pw. Wszystkich Świętych	-II-	Włoszczowa	kaplica cmentarna pw. Wszystkich Świętych, nr rej.: 535 z 02.01.1970	-

Obszary lasów są najmniej poznane z punktu widzenia badań archeologicznych. Z tej przyczyny, ale również z faktu, że nie były to obszary szczególnie zasiedlane, ilość stanowisk archeologicznych jest zdecydowanie mniejsza niż na terenach rolniczych i zurbanizowanych. W związku z tym ważne, dla zachowania dziedzictwa kulturowego tych ziem jest odpowiedzialne podejście do znalezisk noszących wartość historyczną, ale również nienaturalnych form ukształtowania terenu, które mogą kryć ślady archeologiczne i stanowić cenne źródło wiedzy o dawnym zagospodarowaniu tych terenów. Odkrycie takich śladów powinno być bezwzględnie zgłaszane do służb konserwatorskich odpowiedzialnych za ochronę zabytków na tym terenie. **Lokalizacja wszystkich obiektów archeologicznych nie powinna być upowszechniana. Należy chronić tereny leśne przed nielegalnym przeszukiwaniem przez tzw. „poszukiwaczy skarbów”, penetrujących bez odpowiednich zezwoleń tereny z wykrywaczami metalu.**

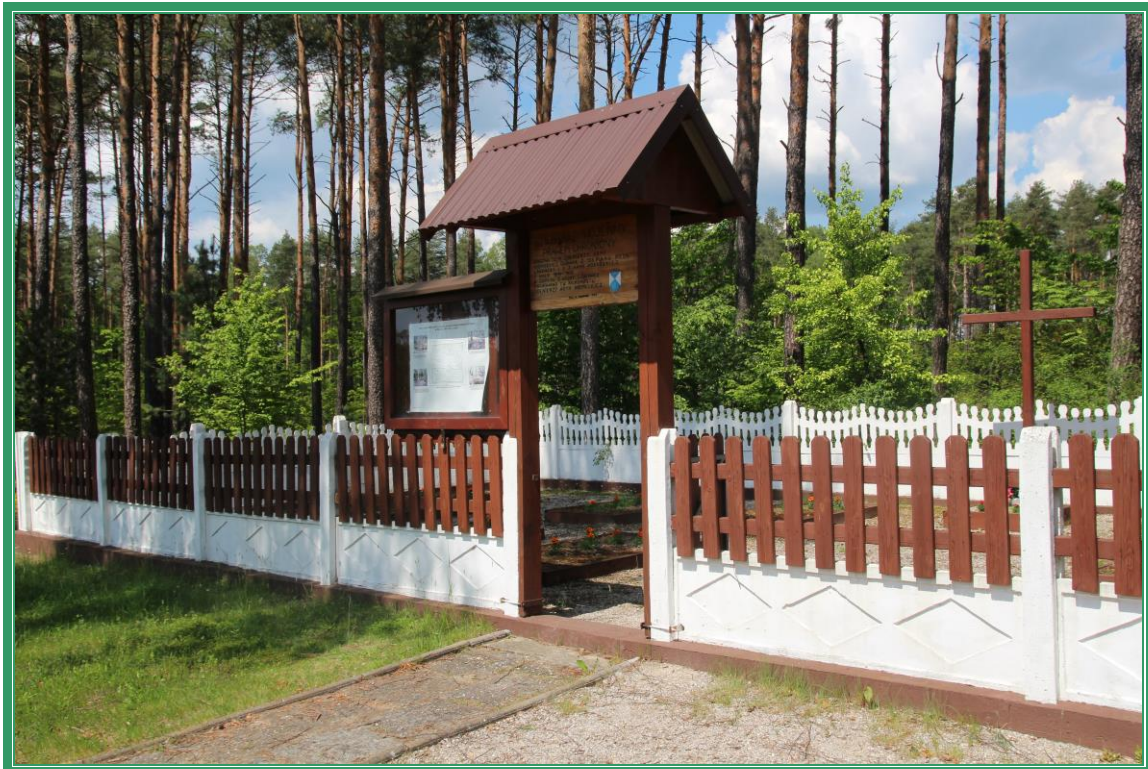
Obiekty zabytkowe podlegają ochronie na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zmianami) o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. **„Gospodarka leśna w lasach wpisanych do rejestru zabytków i w lasach, na terenie, których znajdują się zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, prowadzona jest w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” (Art. 7 ust. 3 w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach)”. Ponadto zgodnie z Ustawą z dnia 24 lutego 2006 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 50, poz. 362) w przypadku nowych zalesień lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne – Nadleśnictwo jest obowiązane pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie takich badań jest niezbędne w celu ich ochrony.** W związku z powyższym przed przystąpieniem do realizacji wskazań gospodarczych polegających na prowadzeniu prac ziemnych, prac zrębowych i odnowieniowych lub związanych ze zmianą charakteru użytkowania w obrębie stanowisk archeologicznych należy działania takie zgłaszać do Urzędu Ochrony Zabytków w celu uzyskania opinii o konieczności prowadzenia prac archeologicznych.

Na podstawie danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach na terenie gruntów w zarządzie Nadleśnictwa nie zlokalizowano stanowisk archeologicznych.

Ponadto na terenie Lasów Państwowych znajduje się wiele miejsc pamięci narodowej będących świadectwem bogatej historii regionu. Poniżej przedstawiono wykaz i lokalizację takowych obiektów znajdujących się w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa.

Fot. Miejsce pamięci narodowej – pomnik, w pododdziale 408a Leśnictwa Pękowiec (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Cmentarz wojenny w pododdziale 434a Leśnictwa Belina (fot. Archiwum Nadleśnictwa).

Tabela 106. Wykaz miejsc pamięci, mogił, kapliczek zlokalizowanych w lasach Nadleśnictwa Włoszczowa

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddział, pododdział	Ogólny opis obiektu	Uwagi
Obręb leśny Włoszczowa				
1.	Bezimienna mogiła - krzyż	Lasocin 26 c	Zlokalizowany w części E pododdziału.	-
2.	Cmentarz wojenny Miejsce pamięci	Belina 434 a	Spoczywa tu 14-tu żołnierzy Armii niemieckiej, głównie z 133 pułku piechoty Landwery i 3-ch z Armii rosyjskiej z walk 1914-1915. U schyłku II Wojny Światowej pochowano tu kilkunastu żołnierzy Armii niemieckiej. Granitowy głaz narzutowy (kamień) ku pamięci Wachmistrza Kamińskiego i powstańców z oddziału Anderliniego, poległych w potyczce z Moskalami, która miała miejsce 8 kwietnia 1864 roku, w Ludyni – ustanwiony w 150 rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego.	-
3.	Pomnik	Czarnca 526 a	pomnik składający się z trzech krzyży upamiętniający śmierć trzech żołnierzy WP w 1939r.	-
4.	Mogiła z okresu wojny	Belina 439 o	bezimienna mogiła z okresu kampanii wrześniowej zwieńczona krzyżem brzoźowym	-
5.	Miejsce pamięci	Belina 436 i	bezimienna mogiła, krzyż	-
6.	Miejsce pamięci	Pękowiec 421 a	miejsce mordu kapitana WP na tle rabunkowym, dokonanego przez miejscowego chłopą w październiku 1939 r., obecnie ślad po szalasiu, w którym ukrywał się kapitan.	-
7.	Obelisk	Belina 233 f	Pomnik ku czci rodziny gajowego Jana Kity oraz innych rodzin spalonych żywcem w ich zabudowaniach na terenie miasta Włoszczowy przez hitlerowców w 1943 r. Pomnik upamiętnia również mieszkańców powiatu włoszczowskiego zamordowanych przez hitlerowców w latach 1939-1945.	-
8.	Mogiła	przy dawnej osadzie leśnej w Kurzelowie przy ul. Sienkiewicza	ogrodzona mogiła, w miejscu rozstrzelania 20 mężczyzn 27 listopada 1943 r. przez gestapo w odwecie za sabotażowe akcje partyzantów.	-
9.	Miejsce pamięci. Obelisk z tablicą pamiątkową	Kurzelów 310 k	miejsce upamiętniające rozstrzelanie 9 osób narodowości żydowskiej w 1943r. przez 3 żandarmów w miejscowości Kurzelów, dokładna lokalizacja mordu nie znana. upamiętniający schwywanie i rozstrzelanie 2 funkcjonariuszy UB i schwywanie oraz śmierć w walce funkcjonariusza MO, którzy polegli z rąk żołnierzy oddziału NSZ „Żbik” w 1945 r.	-
10.	Obelisk zwieńczony krzyżem	Kurzelów 334 i	na frontowej płycie zamieszczono nazwiska poległych partyzantów AK i BCh z ugrupowania mjr. „Marcina” Mieczysława Tarchalskiego, którzy wpadli w zasadzkę 28 maja 1944r. w walce zginęło 8 partyzantów.	-
11.	Blok kamienny z tablicą pamiątkową Pamiątkowy obelisk	Motyczno 122m	nieznany partyzant pseudonim „Kruk” urodzony w 1921r. wstąpił do oddziału NOW w 1940r. pod dow. Plutonowego pseud. „Dyzel” Leona Biskupskiego, walczył w oddziale NOW na terenie powiatu włoszczowskiego, w dniu 08.08. 1943r. w walce z Niemcami poległ w Lesie Kozia Wieś gmina Oleszno i tu pochowany. kamienny obelisk z pamiątkowym napisem informującym, że 28 września 1944r. oddział partyzancki AK pod dowództwem kpt. Franciszka Pieniaka ps. „Przebój” stoczył walkę z Niemcami, w której zginął kpr. pchor. Henryk Lis, pseudonim „Kanarek” Henryk Lis	-
12.	Obelisk z czerwonego piaskowca	skraj lasu we wsi Rząbiec okolice oddz. 478 (L. Podlipie)	upamiętniająca wydarzenia z 8 września 1944 r., kiedy to oddział NSZ „Bohun” wystrzelał na obrzeżu wsi Rząbiec 74 partyzantów AL i radzieckich.	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddział, pododdział	Ogólny opis obiektu	Uwagi
13.	Pomnik (obelisk)	Podlipie 478m	Pomnik upamiętnia złożenie w dniu 22 czerwca 1943 roku przysięgi przez 1 oddział Gwardii Ludowej powiatu włoszczowskiego dowódcy okręgu częstochowskiego Władysławowi Pietrusiakowi p.s. „Tadek”.	-
14.	Obelisk z tablicą pamiątkową	Motyczno 270 b	upamiętniający wydarzenia z 30 października 1944 r., w którym to dniu żołnierze AK kompanii „Buk” i „Cedr” batalionu „Las” 74 pp. pod dowództwem por. Floriana Budniaka – ps. „Andrzej” po 4 dniach walk z wojskami hitlerowskimi wyszli z okrążenia. W walce poległo 15 partyzantów, a 18 zostało rannych.	-
15.	Obelisk z pamiątkową tablicą	przy drodze Włoszczowa - Oleszno	upamiętnia bój stoczony przez 2 dywizje piechoty kieleckiego korpusu AK stoczony z Niemcami 28 października 1944 r.	-
16.	Obelisk z ciosanego kamienia i płytą pamiątkową	w lasach prywatnych, dawnego obrębu Oleszno	upamiętniające miejsce straceń, w którym w latach 1941-44 hitlerowcy rozstrzelali 76 osób.	-
17.	Grób ziemny	Pękowiec 385 f	miejsce śmierci 2 osób narodowości romskiej, zabitych przez Niemców w czasie II wojny światowej.	-
18.	Mogiła	terenie lasów prywatnych w pobliżu wsi Ewelinów (okolice oddz. 262)	Zbiorowa mogiła 43 żołnierzy Powstania Styczniowego poległych w dniu 26.02.1863 r. w bitwie w okolicach wsi Ewelinów, gm. Łopuszno, pod dowództwem Generała Mariana Langiewicza.	-
19.	Pomnik	Grunty prywatne przy oddz. 144, przy drodze powiatowej Włoszczowa - Końskie, okolice wsi Chotów.	Pomnik ku czci poległych w walce z niemieckimi oddziałami żołnierzy I Batalionu 2 PP LEG. Dowodzonego przez MJR „NURTA” – Eugeniusza G. Kaszyńskiego i KPT. „MARIĄSKIEGO” – Stanisława Pałaca. Batalion wywoził się ze świętokrzyskiego zgrupowania oddz. partyzanckich Armii Krajowej „PONUREGO” liczący w tym czasie 280 ludzi.	-
20.	Pomnik	Pękowiec 408a	Pomnik wzniesiono w dowód pamięci ostatniemu dowódcy AK Gen. „NIEDŹWIADKOWI” Leopoldowi Okulnickiemu, szefowi sztabu Komendy Głównej AK Płk. „WIROWI” J. Bokszczaninowi, poległym żołnierzom w latach 1943-1945, Batalion „Las”, Mjr. „Marcina” inż. Les. Tarchalskiemu.	-
21.	Miejsce pamięci	Pękowiec 397b	pozostałości po bunkrach – bunkier Marcinaków, Batalionu „Las” 74 PP AK, gościem był m.in. Leopold Okulicki ze sztabem Armii Krajowej dn. 6 stycznia 1945 roku.	-
22.	Miejsce pamięci	Pękowiec 386b	Kapliczka; pozostałości po bunkrach.	-
23.	Miejsce pamięci	Kurzelów 326i	Bezimienna mogiła, krzyż.	-
24.	Kapliczka	Sułków 171a	Pamiątkowa kapliczka w części SW pododdziału.	-
25.	Kapliczka	Belina 214f	Pamiątkowa kapliczka w części W pododdziału.	-
26.	Miejsce pamięci	Konieczno 506i	Miejsce pamięci w części SW pododdziału.	-
27.	Miejsce pamięci	Czarca 519 c,h	Miejsce pamięci.	-
28.	Nezimienna mogiła	Motyczno 286l	Krzyż w części SE pododdziału.	-

6. Zagrożenia.

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie trudnym do odtworzenia w takiej samej postaci ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu, np.: ogień, huragany, powódzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu, powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa Włoszczowa narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- ✓ abiotycznych:
 - długotrwałe susze,
 - niskie temperatury, wczesne i późne przymrozki,
 - silne wiatry, huragany;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne

6.1. Zagrożenia wywołane ujemnym oddziaływaniem przemysłu.

6.1.1. Strefy uszkodzeń przemysłowych.

Nie dokonano wyodrębnienia stref uszkodzeń przemysłowych ze względu na brak metodyki dotyczącej oceny stopnia uszkodzenia drzewostanów przez zanieczyszczenia przemysłowe.

6.1.2. Zanieczyszczenia powietrza.

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy, stacje paliw i górnictwo), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Klasyfikacji stref zanieczyszczenia powietrza dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia, o określonych poziomach dopuszczalnych, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze strefy. Końcowym wynikiem klasyfikacji jest określenie, dla poszczególnej strefy, jednej z trzech klas ze względu na ochronę roślin i ochronę zdrowia, są to:

- klasa A (D1) – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają: poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

- klasa C (D2) – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.

Lasy nadleśnictwa znajdują się w zasięgu ujemnego oddziaływania emisji przemysłowych zarówno ze źródeł dalekiego transportu, jak również lokalnych zakładów przemysłowych.

W wyniku klasyfikacji oceny jakości powietrza wg kryterium ochrony zdrowia, przeprowadzonej przez WIOŚ w 2012r., strefę świętokrzyską (do której należą tereny położone w Nadleśnictwie Włoszczowa), przyporządkowano do klasy C. Wynika to z przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych pyłu PM2,5 skutkowały nadaniem strefie świętokrzyskiej klasy B, a z uwagi na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu klasy D2.

W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin strefę świętokrzyską przyporządkowano do klasy C oraz D2 z uwagi na przekroczenia poziomu docelowego i celu długoterminowego ozonu.

W przypadku pozostałych zanieczyszczeń strefę sklasyfikowano w klasie A, jako dotrzymujące kryterialne wartości stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, czyli poziomy dopuszczalne i docelowe.

O stanie czystości powietrza decyduje zawartość różnorodnych substancji, których koncentracja jest różna od poziomów ustalonych jako normalne. Stężenie zanieczyszczeń w powietrzu (immisja) wynika z wielkości ich emisji do atmosfery, a także warunków rozprzestrzeniania się (ukształtowania terenu, odległości od emitorów oraz warunków pogodowych).

Wielkości immisji podstawowych składników zanieczyszczeń (SO₂, CO₂, NO_x, pyłu) podaje się w oparciu o wartości ich stężeń średniorocznych. Dla powiatów leżących w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa wynoszą one:

Tabela 107. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza (dane GUS 2013 r.)

Powiat/ województwo	Emisja zanieczyszczeń [ton/rok]/ Udział % w emisji województwa				
	pył	dwutlenek siarki	tlenki azotu	dwutlenek węgla	ogółem gazowe
jędrzejowski	200 / 7,4	300 / 2,1	1800 / 9,2	1096900 / 8,7	1102900 / 8,7
kielecki	400 / 14,8	900 / 6,4	1400 / 7,1	1408100 / 11,2	1433500 / 11,3
konecki	200 / 7,4	200 / 1,4	200 / 1,0	156300 / 1,3	157200 / 1,2
włoszczowski	200 / 7,4	400 / 2,8	200 / 1,0	434800 / 3,5	446900 / 3,5
województwo świętokrzyskie	2700	14100	19600	12615000	12692800

Główną przyczyną zanieczyszczeń na tym terenie są powierzchniowe, punktowe oraz liniowe źródła emisji. Pierwsze stanowią technologiczne źródła emisji związane z przemysłem, domowe, a także osiedlowe lub zakładowe kotłownie, w których paliwem jest węgiel kamienny. Natomiast liniowe źródła emisji to drogi. Obecnie ze względu na duży postęp technologiczny oraz modernizację starych zakładów przemysłowych odstąpiono od prowadzenia tzw. list zakładów uciążliwych dla środowiska. Natomiast na podstawie internetowej bazy danych WIOŚ w Kielcach - <http://kielce.pios.gov.pl/> poniżej zestawiono zakłady przemysłowe, które mogą stanowić potencjalne zagrożenia dla środowiska naturalnego.

Według danych WIOŚ w Kielcach, poniżej przedstawiono wykaz instalacji, które podlegają obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) – według stanu na dzień 30.06.2014 r. – w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Włoszczowa.

Tabela 108. Wykaz instalacji, które podlegają obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Lp.	Rodzaje instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego	Organ wydający pozwolenie	Data wydania pozwolenia (dd.mm.rr)	Termin obowiązywania pozwolenia (dd.mm.rr)	Liczba instalacji objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego	Liczba instalacji, które uzyskały pozwolenie zintegrowane
	Nazwa instalacji / Nazwa podmiotu					
1	3	4	5	6	7	8
1.	„EFFECTOR” S.A., 29 – 100 Włoszczowa, ul. Młynarska	Wojewoda Świętokrzyski	28.11.2007	27.11.2017	1	1
2.	„Lhoist Bukowa” Sp. z o.o. w Bukowej 29 – 105 Krasocin, ul. Osiedłowa 10	Wojewoda Świętokrzyski	16.09.2004	15.09.2014	1	1
3.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. 29 – 100 Włoszczowa, ul. Sienkiewicza 31	Marszałek Województwa Świętokrzyskiego	27.05.2014	26.05.2024	1	1
4.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska 29 – 100 Włoszczowa, ul. Kochanowskiego 1	Starosta Włoszczowski	16.11.2006	16.11.2016	1	1
5.	Ferma Drobiu Waldemar Michałek 29-100 Włoszczowa, ul. Wiejska 119	Wojewoda Świętokrzyski	17.02.2006	16.02.2016	1	1
6.	Ferma Drobiu D. i M. Bendkowscy 29-100 Włoszczowa, Jeżowice 1	Marszałek Województwa Świętokrzyskiego	8.12.2008	7.12.2018	1	1

Inne z większych zakładów przemysłowych na terenie działania Nadleśnictwa Włoszczowa to: STOLBUD Włoszczowa S.A. ul. Jędrzejowska 74; Zakład Przemysłu Drzewnego „ARBOR” Włoszczowa, ul. Jędrzejowska 79d; Z.P.U.E. S.A. Włoszczowa, ul. Jędrzejowska 79c; Z.P.U.H. „ROAD” Sp. z o.o. Włoszczowa, ul. Jędrzejowska 13; Zakład Produkcji Metalowej, Konieczno 5; Zakład Produkcji Elementów Budowlanych Konieczno „ELBET” Konieczno 3A; STRUNO-BET-MIGACZ Sp. z o.o., Kuzki 14A; Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Wiejska 55.; Zakład produkcji Silikatów „Ludynia” Sp. z o. o. Krasocin.

6.2. Zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych.

6.2.1. Wody gruntowe.

Poziom wód gruntowych w głównej mierze uzależniony jest od ilości opadów atmosferycznych w skali roku, skały macierzystej, jak również od czynników antropogenicznych (np. działalność górnicza, regulacja rzek, melioracja).

Gospodarka wodna w lesie jest bardzo istotna, ponieważ przekłada się na wymiar przyrodniczy, produkcyjny i ekonomiczny Nadleśnictwa. Niekorzystne warunki wilgotnościowe często stają się czynnikiem inicjującym choroby w drzewostanach. Ponadto wpływają w dużej mierze na udatność odnowień młodego pokolenia, ale również odporność starszych drzewostanów na działalność szkodników wtórnych.

Na skutek obniżania poziomu wód gruntowych następuje degradacja torfowisk, zanik śródlęśnych oczek wodnych i bagien. Te zjawiska w połączeniu ze zniekształceniem siedlisk wilgotnych i podmokłych wpływają istotnie na obniżanie bioróżnorodności.

W Nadleśnictwie Włoszczowa występują gleby zaliczone do typów murszowych i murszowatych, które stanowią stadia procesu mineralizacji gleb organicznych, na skutek ich przesuszenia.

Łącznie powierzchnia leśna, na której odnotowano nieodwracalne procesy mineralizacji gleb organicznych na skutek obniżenia poziomu wód gruntowych zajmuje 651,19 ha, co stanowi około 4,43% gruntów leśnych Nadleśnictwa.

W ramach taksacji lasu ustalono, że zmiana stosunków wodnych była główną przyczyną uszkodzeń na powierzchni około 36 ha.

Tabela 109. Zestawienie powierzchni drzewostanów zagrożonych zakłóceniem stosunków wodnych.

Obręb/ Nadleśnictwo	STL	torfowo- murszowe [ha]	murszowa- te właściwe [ha]	murszaste [ha]	mineralno- murszowe [ha]	gruntowo- glejowe murszowe [ha]	gruntowo- glejowe murszaste [ha]	razem [ha]
Włoszczowa	Lw	-	8,56	10,58	142,97	-	-	162,11
	LMw	-	74,04	59,27	164,84	-	36,7	334,85
	LMśw	-	-	1,40	-	-	-	1,40
	OL	58,10	-	-	-	-	-	58,10
	OLJ	-	-	-	91,86	0,66	-	92,52
	LMB	2,21	-	-	-	-	-	2,21
Razem		60,31	82,60	71,25	399,67	0,66	36,7	651,19

Tabela 110. Szczegółowy wykaz drzewostanów zagrożonych zakłóceniem stosunków wodnych.

Obręb leśny	Lokalizacja
Włoszczowa	9i, n, 12c, d, f, g, k, l, m, 13d, g, 17a, b, c, f, 18d, 25i, j, 30f, 31a, i, k, 32i, n, 34h, 36o, 38b, 40d, 41i, j, 42i, l, 43f, 47d, j, 48f, h, 50g, h, 51b, c, 52a, b, d, f, g, h, i, k, 53b, f, g, i, 54b, c, f, g, h, 56d, f, g, o, 57b, g, h, i, 58c, d, f, g, h, i, m, 59b, c, 60a, 61m, 62c, f, l, n, o, p, s, fx, 63a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, 64b, d, f, k, l, m, 67f, 74i, j, 75h, i, j, 76b, 80o, w, x, 81j, 82i, j, k, l, o, 84i, 89a, b, c, d, g, h, i, j, k, m, 92c, 93a, c, d, f, g, 94a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, 95c, 96a, c, d, f, g, l, m, n, o, p, t, 111a, 116n, 117m, n, x, bx, 118k, l, 121p, s, 129m, 143b, c, 144b, d, g, j, l, 149m, 154c, 157b, 159l, 161m, 162i, j, 163g, j, 164d, j, l, m, n, 166a, k, 172f, 176g, 178i, 182c, 183a, c, 185a, 195d, 218d, f, h, 221k, 225g, 227h, 228h, i, 229f, 230b, 231d, f, l, m, 232m, p, s, t, 233a, c, 237a, h, 240b, k, p, 241f, j, 243px, 263fx, 276j, 277b, c, f, g, 278s, 294r, 297i, j, 298g, h, i, 299d, 302d, 307c, j, 308f, 319j, 320k, l, n, 321g, 322h, 324c, g, j, l, 325a, 334f, g, 335a, h, 338d, 348g, k, l, m, n, 349o, 350n, 355d, 362a, b, f, h, 363d, 365a, b, 367h, j, 371g, j, 372f, 373i, p, 381g, 383h, i, k, 384i, 385d, g, h, i, 386l, 391n, o, 392m, 396h, 397c, g, 404g, 406c, 407a, 421j, m, 426m, 433n, 434g, i, 435b, 436h, 436n, 438f, 439g, h, 440d, f, i, j, m, y, 443c, d, 451b, c, h, 452b, 453d, 458b, 459a, b, c, d, f, g, 466f, k, 473c, 481d, 482f, 484f, g, 497f, g, 498i, 499h, 501b, 519d, 520a, d, 521a, 523b, f, 524f, g, 531c, d, 563g, 565h, 573i, 585c.

Istotnym problemem w przypadku wód gruntowych, jest ich zanieczyszczenie. Czynniki wpływającymi na obniżenie jakości wód podskórnych są:

- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna,
- zły stan techniczny infrastruktury odprowadzającej nieczystości oraz nieszczelność zbiorników do ich gromadzenia,
- opad pyłów i innych zanieczyszczeń, co prowadzi do zakwaszania lub alkalizacji wody,
- spływ powierzchniowy z obszarów uprawy rolniczej, zawierający związki biogenne i środki ochrony roślin,
- składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych,
- niekontrolowany, nielegalny wywóz śmieci i ścieków.

Zanieczyszczenia pochodzące z wymienionych wyżej i ewentualnie innych źródeł, na skutek rozpuszczenia się w wodzie opadowej, a następnie spływu grawitacyjnego, zasilają płytko zalegającą wodę podskórną, z której związki chemiczne przedostają się do gleby. W środowisku glebowym następuje proces kumulacji różnych pierwiastków, a przy dużym ich stężeniu może dojść do zjawiska fitotoksyczności.

6.2.2. Wody podziemne.

Jakość wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu sieci krajowej została określona według klasyfikacji podanej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896).

Rozporządzenie definiuje dobry i słaby stan chemiczny wód podziemnych. Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Nadleśnictwo Włoszczowa zlokalizowane jest na terenie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) Nr 408 - Niecka Miechowska (NW), (GZWP) Nr 409 - Niecka Miechowska (SE), niewielka część leży na terenie (GWZP) Nr 416 Małogoszcz, zbiorniki te zasilane są powierzchniowo, ryzyko zanieczyszczenia ze źródeł antropogenicznych zwiększa brak utworów nieprzepuszczalnych w stropie skał wodonośnych.

W zasięgu Nadleśnictwa znajduje się tylko 1 punkt pomiarowy jakości wód podziemnych w sieci krajowej PIG (dane WIOŚ w Kielcach 2013 r. ://www.wios.kielce.pl).

Tabela nr 111. Lokalizacja i wyniki badań przeprowadzonych w roku 2012 (wg raportu WIOŚ).

Lp.	Numer otworu	Miejscowość Gmina	JCWPD	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2012	wskazniki w granicach stężeń III klasy jakości w 2012 r.	wskazniki w granicach stężeń IV klasy jakości w 2012 r.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	947	Czarńca Włoszczowa	97	K2	9,8	Zabudowa wiejska	IV	Ca	NO ₃

Użyte skróty:

JCWP – Jednolita Część Wód Podziemnych

Oznaczenia stratygraficzne: K2 - kreda górna.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2013 roku wykonano badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w 15 punktach sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego. Wśród tych powierzchni nie znalazł się punkt z miejscowości Czarńca, gmina Włoszczowa.

Na podstawie badania z 2012 roku, stwierdzono wodę niezadawalającej jakości. O braku przydatności do picia decyduje ponad normatywna zawartość związku wapnia i azotanu.

Wśród czynników zagrażających czystości wód podziemnych znajdują się głównie: niedostateczne skanalizowanie miejscowości, spływ powierzchniowy (szczególnie środki ochrony roślin i nawozy), zanieczyszczone opady atmosferyczne, niekontrolowany wywóz nieczystości

i odpadów. Zanieczyszczone w ten sposób wody powierzchniowe i gruntowe na skutek infiltracji i spływu grawitacyjnego mogą doprowadzić do skażenia wód głębszych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Włoszczowa znajduje się jedno czynne składowisko odpadów komunalnych: „**Kępny Ług**”, zarządzane przez: **PGKiM Sp. z o.o. we Włoszczowie ul. Sienkiewicza 31, 29-100 Włoszczowa.**

6.2.3. Wody powierzchniowe.

Zgodnie z „Podziałem hydrograficznym Polski” (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej część 1 i 2 – Warszawa 2005) obszar Nadleśnictwa Włoszczowa położony jest w dorzeczu Wisły i obejmuje następujące zlewnie:

- **pierwszego rzędu – WISŁA,**
- **drugiego rzędu – PILICA, NIDA**
- **trzeciego rzędu – ZWLECZA, KURZELÓWKA, CZARNA (prawobrzeżne dopływy Pilicy) oraz LIPNICA (lewobrzeżny dopływ Nidy).**

Podstawą klasyfikacji i oceny stanu JCWP za 2011 r. było rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (tekst jednolity: Dz. U. 2012 nr 0 poz. 145) oraz wytyczne GIOŚ

Klasyfikacji dokonano na podstawie analizy następujących elementów:

- elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych,
- stanu ekologicznego JCWP (jednolita część wód powierzchniowych, wg ustawy Prawo wodne, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, w poszczególnych kategoriach wód),
- potencjału ekologicznego sztucznych i silnie zmienionych JCWP,
- stanu chemicznego JCWP;

Oceną stanu czystości wód w roku 2013 (wg raportu WIOŚ) objęto następujące rzeki będące w zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Włoszczowa:

Tabela 112. Jakość wód w rzekach w wybranych punktach sieci monitoringu krajowego w 2013 rok.

Rzeka	Klasa elementów			Stan / potencjał ekologiczny	Stan wód
	Biologicznych	fizykochemicznych	chemicznych		
1	2	3	4	5	6
Czarna Włoszczowska	III	II	Dobry	Umiarkowany	Zły
Zwlecza	II	I	-	Dobry	-

Klasy: I - bardzo dobry; II - dobry; III - umiarkowany; IV - słaby; V - zły.

Na omawianym obszarze występuje kilka zespołów stawów rybnych; czystość ich wód nie jest określana.

W tabeli nr 113 przedstawiono ilość ścieków w tym % oczyszczonych, a odprowadzonych zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi do wód powierzchniowych lub do ziemi (dane za rok 2013 wg raportu GUS), w powiecie jędrzejowskim, kieleckim, koneckim, włoszczowskim oraz w całym województwie świętokrzyskim.

Tabela 113. Ilość i struktura oczyszczania ścieków wg powiatów.

Powiat	Odprowadzone ogółem	Oczyszczone razem	Oczyszczone mechanicznie	Oczyszczone biologicznie	Oczyszczone z podwyższonym usuwaniem biogenów	Oczyszczone biologicznie i z podwyższonym usuwaniem miogenów w % ścieków
	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]
1	2	3				
jędrzejowski	1133,0	1133,0	0	524,0	609,0	100
kielecki	3410,0	3410,0	0	1812,0	1598,0	100
konecki	1292,0	1292,0	0	1161,0	131,0	100
włoszczowski	595,0	595,0	0	485,0	110,0	100
woj.świętokrzyskie	34302,0	34302,0	0	6006,0	28296,0	100

Widać stąd, że stosunkowo niewielka ilość ścieków nie podlega procedurom oczyszczania. Stan czystości badanych wód powierzchniowych wskazuje jednak na wciąż zbyt małą liczbę i skuteczność oczyszczalni ścieków. Na terenie zasięgu działania Nadleśnictwa Włoszczowa, **oczyszczalnie ścieków** zlokalizowane są w następujących miejscowościach: **Włoszczowa, Kraścin, Kozia Wieś**.

Będąc odbiornikiem zanieczyszczeń z różnych źródeł oczyszczalnia staje się źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Mamy również do czynienia z niepełnym wykorzystaniem istniejących oczyszczalni z uwagi na niemożność doprowadzenia do nich zanieczyszczeń systemami kanalizacyjnymi. Istotnymi zagrożeniami wpływającymi na wciąż niezadawalający stan czystości wód powierzchniowych są również – wymienione w poprzednich podrozdziałach – takie czynniki jak: spływ powierzchniowy, nielegalne pozbywanie się śmieci, ścieków i odpadów, a także składowiska odpadów.

6.3. Zagrożenia biotyczne.

Do zagrożeń biotycznych w lasach należą głównie szkody powodowane przez owady, zwierzęcą łowną oraz patogeny grzybowe. Te czynniki sprawcze w pewnych sprzyjających warunkach mogą spowodować choroby drzew, a przy dużym nasileniu ich zamieranie. Regulacje w zakresie metod prognozowania, zwalczania i określania uszkodzeń w Lasach Państwowych, zawiera „Instrukcja Ochrony Lasu”, a zakres tych prac nadzoruje i koordynuje Zespół Ochrony Lasu w Radomiu.

Uszkodzenia drzewostanów spowodowane przez czynniki biotyczne, „uchwycone” w czasie taksacji oraz zinwentaryzowane w minionym dziesięcioleciu omówiono w elaboracie, w rozdziałach „Ocena stanu uszkodzenia drzewostanów” oraz „Analiza gospodarki leśnej...”. Poniżej przedstawiono wykaz uszkodzeń biotycznych zinwentaryzowanych w czasie prac terenowych.

Tabela 114. Wykaz uszkodzeń wywołanych przez czynniki biotyczne w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Rodzaj uszkodzenia	Stopień uszkodzenia			Łącznie
	1	2	3	
	Powierzchnia uszkodzeń [ha]			
Owady	2,85	-	-	2,85
Grzyby	72,81	34,74	-	107,55
Zwierzyzna	123,39	13,92	-	137,31
Razem Nadleśnictwo	199,05	48,66	-	247,71

Stopnie uszkodzenia:

1 – uszkodzenia w przedziale 10-20%

2 – uszkodzenia w przedziale 30-50%

3 – uszkodzenia powyżej 60%

Uszkodzenia od grzybów określono w trakcie prac taksacyjnych na poziomie 107,55 ha w 1 stopniu, bądź 2, powierzchnia zredukowana tych uszkodzeń nie przekracza 32 ha. Szkody te spowodowane były, ze względu na specyficzny układ warunków pogodowych w okresie jesienno – zimowym, długotrwałe okresy ocieplenia oraz częste opady atmosferyczne i wysoką wilgotność powietrza przez grzyby osutki sosny. W starszych drzewostanach uszkodzenia powodowane są głównie przez korzeniowca wieloletniego. Trawale obserwowane od wielu lat jest zamieranie jesionu powodowane przez grzyb *Chalara fraxinea*.

Szczegółowe dane o występowaniu chorób drzew, powodowanych przez patogeny grzybowe, znajdują się w corocznych sprawozdaniach ZOL w Radomiu.

Szkody od zwierzyny rejestrowane w lasach powodowane są w znacznej mierze przez jeleniowate i polegają na zgryzaniu w uprawach i młodnikach oraz w mniejszym stopniu spałowaniu, czemchaniu i osmykiwaniu starszych drzew. W ramach taksacji stwierdzono uszkodzenia drzewostanów od zwierzyny na powierzchni 123,39 ha w 1 stopniu uszkodzenia oraz 13,92 ha w 2 stopniu, powierzchnia zredukowana tych uszkodzeń nie przekracza 32 ha. Szkody w uprawach i młodnikach odnotowano w informacjach różnych opisów taksacyjnych i odzwierciedlono w jakości hodowlanej drzewostanów.

W lasach utrzymuje się stałe, zmienne w czasie i przestrzeni zagrożenie ze strony owadów, które żywią się różnymi organami drzew. Zagrożenie ze strony szkodników towarzyszy drzewom we wszystkich jego fazach rozwojowych, powodując ich osłabienie, a w skrajnych przypadkach zamieranie.

Do owadów powodujących szkody w drzewostanach Nadleśnictwa Włoszczowa należy zaliczyć szeliniaka sosnowca i smolika sosnowca. Uszkodzenia od owadów określono w trakcie prac taksacyjnych na poziomie 2,85 ha w 1 stopniu, powierzchnia zredukowana tych uszkodzeń nie przekracza 0,60 ha.

6.4. Zagrożenia abiotyczne.

Do najważniejszych czynników abiotycznych oddziałujących na drzewostany należą: silne wiatry (wichury), opady atmosferyczne, okiść, przymrozki późne oraz niskie i wysokie temperatury. Zagrożenia te potęgowane są często poprzez niekorzystny wpływ człowieka na las tj.: zanieczyszczenia powietrza, zakłócenia stosunków wodnych, skażenie gleby itd., które oddziałują bezpośrednio na kondycję zdrowotną drzewostanów, lub pośrednio wpływają na zmianę warunków klimatycznych.

Uszkodzenia drzewostanów spowodowane przez czynniki abiotyczne, „uchwycone” w czasie taksacji oraz zinwentaryzowane w minionym dziesięcioleciu omówiono w elaboracie, w rozdziałach „Ocena stanu uszkodzenia drzewostanów” oraz „Analiza gospodarki leśnej...”.

Tabela 115. Wykaz uszkodzeń wywołanych przez czynniki abiotyczne w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Rodzaj uszkodzenia	Stopień uszkodzenia			Łącznie
	1	2	3	
	Powierzchnia uszkodzeń [ha]			
Klimat	35,67	4,65	-	40,32
Wodne	106,79	24,16	4,09	135,04
Pożar	5,70	-	-	5,70
Inne	3,42	2,87	-	6,29
Razem Nadleśnictwo	151,58	31,68	4,09	187,35

Stopnie uszkodzenia:

1 – uszkodzenia w przedziale 10-20%

- 2 – uszkodzenia w przedziale 30-50%
- 3 – uszkodzenia powyżej 60%

Uszkodzenia spowodowane przez czynniki abiotyczne i inne zajmują łącznie 187,35 ha powierzchni manipulacyjnej. Powierzchnia zredukowana wszystkich uszkodzeń abiotycznych i innych nie przekracza 50 ha.

Najczęściej szkody w drzewostanach Nadleśnictwa wywołują ekstremalne zjawiska atmosferyczne (głównie niskie temperatury, opady śniegu, huraganowe wiatry).

Ponadto uszkodzenia wywołane zmianami stosunków wodnych obejmują znaczą powierzchnię bo 135,04 ha, z czego maksymalna powierzchnia zredukowana tych szkód to 36,60 ha.

Ponadto na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano 6,29 ha drzewostanów z uszkodzeniami, dla których nie wskazano jednego czynnika sprawczego, maksymalna powierzchnia zredukowana tych szkód nie przekracza 2,12 ha.

6.5. Pożary.

Lasy Nadleśnictwa Włoszczowa zakwalifikowano do I kategorii zagrożenia pożarowego. Głównymi przyczynami powstawania pożarów pozostają niezmiennie:

- podpalenia,
- przerzuty z prywatnych gruntów nieleśnych w wyniku wypalania traw,
- nieostrożność osób w obchodzeniu się z ogniem w lesie,
- zwarcie linii energetycznych,
- samozapłon od sieci kolejowej przebiegającej przez tereny Nadleśnictwa.

Działania ochronne realizowane są w oparciu o zarządzenie nadleśniczego Nadleśnictwa Włoszczowa, „Sposób postępowania na wypadek pożaru lasu”, aktualizowany corocznie w uzgodnieniu z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie.

W ramach inwentaryzacji lasu uszkodzenia drzewostanu spowodowane przez pożary odnotowano na powierzchni manipulacyjnej 5,70 ha, przy czym powierzchnia zredukowana nie przekroczyła 1,14 ha.

Zagadnienia z tego zakresu szerzej przedstawiono w rozdziale elaboratu pt.: „Kierunkowe wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej”.

6.6. Zagrożenia antropogeniczne.

6.6.1. Drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym z typem siedliskowym lasu.

Zgodność składów gatunkowych drzewostanów z typem siedliskowym lasu, to stopień wykorzystania potencjału produkcyjnego siedliska lub wykorzystania warunków ekologicznych w ramach naturalnych składów gatunkowych siedlisk przyrodniczych. Zgodność ocenia się w oparciu o przyjęte typy drzewostanów w ramach typów siedliskowych lasu i składu gatunkowego istniejącego odnowienia. Drzewostany niezgodne to drzewostany, które powinny podlegać stopniowej przebudowie.

Udział drzewostanów o składzie niezgodnym z siedliskowym typem lasu w Nadleśnictwie Włoszczowa stanowi ok. 3,82 %, z czego zdecydowanie najwięcej odnotowano na siedliskach LMW – ok. 21,63% i BMW – ok. 19,00% wszystkich drzewostanów niezgodnych.

Tabela 116. Zestawienie powierzchni drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem.

Typ Siedliskowy Lasu	Obręb / NADLEŚNICTWO	
	[ha]	% *
1	2	3
BB	-	-
BMB	12,67	0,09
BMŚW	18,56	0,13
BMW	100,27	0,73
BMWYŻŚW	-	0,00
BS	1,42	0,01
BŚW	5,01	0,04
BW	1,86	0,01
LŁ	-	0,00
LMB	13,76	0,10
LMŚW	62,74	0,46
LMW	114,18	0,83
LMWYŻŚW	13,77	0,10
LŚW	59,48	0,43
LW	39,1	0,28
LWYŻŚW	26,32	0,19
OL	45,71	0,33
OLJ	13,01	0,09
Ogółem	527,86	3,82

* - udział w powierzchni leśnej zalesionej.

6.6.2. Siedliska zniekształcone i zdegradowane.

Występowanie siedlisk zniekształconych i zdegradowanych wynika w dużej mierze z nie dostosowania składów gatunkowych drzewostanów do potencjalnych możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych.

Drzewostan jest elementem ekosystemu, który bezpośrednio podlega działaniom gospodarczym. Zrębowy sposób zagospodarowania prowadzony przez dziesięciolecia, skutkuje obecnie zniekształceniem, bądź degradacją elementów runa leśnego i gleby. W lasach Nadleśnictwa Włoszczowa nie odnotowano siedlisk leśnych zdegradowanych, siedliska zniekształcone stanowią około 15 % powierzchni leśnej zalesionej.

Tabela 117. Zestawienie powierzchni siedlisk zniekształconych.

Kategoria	Grupa siedlisk	Powierzchnia manipulacyjna [ha]	Udział [%]
1	2	3	4
Obręb Włoszczowa / Nadleśnictwo			
Zniekształcone	Bory	157,43	7,76
	Bory mieszane	252,67	12,45
	Lasy mieszane	1315,13	64,82
	Lasy	242,56	11,95
	Olsy	61,22	3,02
Razem		2029,01	100,0%

6.6.3. Neofityzacja.

Neofityzacja to zjawisko sztucznego wprowadzania lub samoistnego wnikania gatunków drzew i krzewów obcych do naturalnych zbiorowisk rodzimej flory. W Nadleśnictwie gatunki obce (introdukowane) spotyka się głównie w warstwie podszytu, w mniejszym stopniu drzewostanów. Gatunki introdukowane należy stopniowo eliminować z ekosystemów leśnych. Wyjątek stanowią dagleżja zielona i sosna czarna, które dobrze „zaaklimatyzowały się” w polskich warunkach.

Wartości w zestawieniu tabelarycznym zamieszczonym poniżej, świadczą, że znaczny udział drzewostanów w Nadleśnictwie jest dotknięty tym zjawiskiem. Należy jednak pamiętać, iż do ujęcia w zestawieniu wystarcza już 10 % udział gatunku obcego w składzie gatunkowym drzewostanu. Największe znaczenie mają tutaj dąb czerwony i czeremcha amerykańska.

Tabela 118. Zestawienie powierzchni drzewostanów objętych neofityzacją.

Obręb / Nadleśnictwo	Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1.	2.	3.	4.
Włoszczowa	Drzewostan		
	dąb czerwony	24,65	60,54
	sosna Banksa	6,34	15,57
	sosna Wejmutka	2,50	6,14
	robinia akacyjowa	7,23	17,76
	razem	40,72	100,00
	II Piętro		
	dąb czerwony	134,21	99,17
	robinia akacyjowa	1,13	0,83
	razem	135,34	100,00
	Podszyt		
	dąb czerwony	1521,50	71,60
	robinia akacyjowa	92,66	4,36
czeremcha amerykańska	510,78	24,04	
razem	2124,94	100,00	

Tabela 119. Szczegółowy wykaz drzewostanów objętych neofityzacją.

Lokalizacja	
Nadleśnictwo / Obręb Włoszczowa	3g, 8b, 20l, 21l, 23b, 25d, 26g, i, j, 27c, d, d, f, g, h, i, j, k, l, 28l, 30a, b, 32g, 35a, b, 40a, 43c, 48g, 55h, 62s, 83p, 86a, c, 88h, 96l, 98j, 99f, j, 103a, b, c, d, 104n, 105c, g, 106d, 107a, g, h, 108a, 109b, c, 110g, h, k, 111d, 112c, 116b, d, f, g, h, i, j, k, o, p, 121f, g, o, o, t, y, 122b, c, d, h, j, m, o, z, 123b, l, 124c, d, f, i, j, m, n, 125l, p, 126k, l, 127a, j, 128a, 129a, f, l, m, 131k, 133a, b, 134i, n, 145b, 152g, 155c, 167n, p, 177c, d, g, 178a, b, d, 182g, 183p, 187a, 188a, c, d, h, i, j, k, 189f, i, 190p, 192f, 193a, 197f, h, 199j, l, 200a, f, 201j, k, 202g, h, i, 208g, 209c, d, g, h, i, r, 210n, 211j, 212a, b, c, j, m, 213a, 215b, 232l, o, r, 233f, g, j, k, m, n, s, z, 235f, g, 236c, 237a, j, l, 239a, j, 240k, w, x, 241g, i, 243f, g, n, dx, fx, hx, 249b, 254k, 256n, 257r, 260b, 263l, 265a, d, 266d, f, h, 270b, d, g, 271b, f, g, h, 272a, d, 273h, 275c, d, 279f, g, 279h, i, l, 280a, b, c, d, 281a, 283a, 284d, h, 285c, c, 287b, g, i, j, k, 288b, i, j, k, 291g, 293f, 297b, d, 298c, d, 299b, d, g, 300a, 301g, 304h, i, k, 306b, h, 307i, 308a, h, i, j, 309g, x, 310c, d, i, j, k, m, 311b, 312d, f, 313d, i, 314c, , d, 315a, b, c, d, 316d, 317b, d, 318a, 320a, b, d, f, g, m, o, 321g, i, 328d, 329a, 332f, 333a, 334h, i, k, m, n, n, 337f, 338c, f, 339a, b, 340b, 342c, 343d, 345a, f, 350c, i, 351c, d, 352a, b, 353a, 356c, 357a, b, 358a, b, m, m, 359b, 362g, i, n, o, 363b, c, k, 365f, 366f, g, 367k, m, 373f, 375a, b, 376a, c, d, 379a, b, c, h, i, 384n, 385f, 386a, i, o, 392d, f, 393k, 394a, d, f, 395a, 396j, 399a, 400c, 405b, c, d, f, 406b, i, 410a, b, c, 412a, f, 413a, f, 416a, b, 417h, l, 419f, f, 420b, c, f, i, 421f, 422d, 423b, j, 424a, i, 425f, 427g, 428a, b, 429a, 431g, j, 432a, c, d, 439s, 440w, 441a, 443a, 448c, f, 449b, c, 451i, 452c, d, 453a, f, 457n, 458a, c, 462i, 464b, 473g, 476c, d, f, g, h, 482i, 483b, 484a, b, d, g, 485a, 487c, 488a, b, c, i, l, 490n, 491d, 494j, k, 495a, b, g, i, j, l, 496j, 497b, c, d, f, g, 498a, b, d, i, 499a, f, m, 500a, b, c, d, f, g, i, k, m, 501b, c, d, h, 502b, c, d, f, j, 504a, b, 505a, c, 506c, d, f, g, 509b, c, 510j, 511a, g, 515n, 516f, l, m, 517b, d, 518b, g, 519c, h, 520f, g, h, j, 526a, 527a, b, c, d, f, 528b, c, f, 529a, b, 532c, d, f, g, 533i, 534g, 538a, d, f, 539h, 540c, d, 542a, 543i, p, 545d, f, 546a, b, c, d, 548i, n, 552b, 561d, f, 562c, 564a, b, 565a, b, 573b, f, k, 574n, r, 580a, b, i, 581a, b, g, 582f, 583b, d, f, g, h, i, j, 584h, 594c.

6.6.4. Borowacenie.

Borowacenie (zwane często pinetyzacją), wyróżniono w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny lub świerka w górnej warstwie drzew, wyróżniono borowacenie:

*słabe, jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:

- ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych,
- 50-80 % na siedliskach lasów mieszanych,
- 10-30 % na siedliskach lasowych,

*średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:

- ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych,
- 30-60 % na siedliskach lasowych,

*mocne, jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi ponad 60 % na siedliskach lasowych.

Tabela 120. Zestawienie powierzchni [ha] wg form degradacji – borowacenie.

Obręb, Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Włoszczowa	brak	2552,54	3818,02	1801,44	8172,00	59,3
	słabe	1257,02	1860,20	1411,03	4528,25	32,9
	średnie	168,12	320,82	473,88	962,82	7,0
	mocne	18,23	40,53	52,14	110,90	0,8
	razem	3995,91	6039,57	3738,49	13773,97	100,0

Jak wynika z zamieszczonej powyżej analizy, borowacenie mocne dotyczy zaledwie 0,8 % powierzchni drzewostanów, brak borowacenia dominuje i stanowi aż 59,3 %. Borowacenie średnie to 33,4%, natomiast słabe to 33,3%. Na podstawie tych danych należy stwierdzić że zrównoważona gospodarka leśna wywołuje pozytywne zmiany w składzie gatunkowym ekosystemów leśnych.

6.6.5. Bezpośrednie negatywne oddziaływanie człowieka na lasy.

Zjawisko antropopresji na las jest powszechnie znane i częściowo zostało omówione w poprzednich podrozdziałach. Inne potencjalnie negatywne działania człowieka, które mogą mieć wpływ na kondycję ekosystemów leśnych to:

a) **zbiór płodów runa**

- obszary narażone:

brak

b) **rekreacja i turystyka**

- obszary narażone:

brak

c) **kłusownictwo i wnykarstwo**

- obszary silnie narażone:

L-ctwo – Motyczno: 161; L-ctwo – Konieczno: 505, 506.

- obszary bardzo silnie narażone:

L-ctwo – Zabrody: 56, 96; L-ctwo – Wola Świdzińska: 85, 107, 109;
L-ctwo – Kurzelów: 362; L-ctwo – Pękwiec: 382, 418.

d) nielegalny wyrąb drzew i pozyskanie stroiszu

- obszary silnie narażone:

L-ctwo – Zabrody: 72; L-ctwo – Wola Świdzińska: 78, 83, 85, 88, 103, 106, 107, 109, 110, 113, 114, 115; L-ctwo – Wola Podlipie: 465, 481; L-ctwo – Konieczno: 510, 559, 560, 569, 570, 585, 586, 587.

- obszary bardzo silnie narażone:

L-ctwo – Zabrody: 37, 47, 55, 99, 100; L-ctwo – Wola Świdzińska: 83, 103 - 120, 141, 143, 149, 151, 246, 248, 252; L-ctwo – Motyczno: 122, 124, 126, 127, 133, 136, 135, 144, 155, 159, 165, 283, 284, 286, 287; L-ctwo – Belina: 433, 434; L-ctwo – Sułków: 167, 170, 209, 210, 211, 212, 213, 249, 258; L-ctwo – Kurzelów: 268, 270, 271, 272, 274, 282, 291, 302, 313, 314, 316; L-ctwo – Pękwiec: 319, 331; L-ctwo – Podlipie: 450, 456, 461, 499, 500, 501; L-ctwo – Konieczno: 541, 542, 563, 565; 594; L-ctwo – Czarnca: 518, 519, 539, 542, 543, 545, 579, 581, 582, 583, 584, 589, 592, 593.

f) umyślne podpalenia

- obszary silnie narażone:

L-ctwo Wola Świdzińska: oddz. 241, 250, 251, 252; L-ctwo Belina: oddz. 240; L-ctwo Pękwiec: oddz. 399, 400.

g) łamanie zakazu rozpalania ognia w lesie

- obszary silnie narażone:

L-ctwo Motyczno: oddz. 136, 431; L-ctwo Belina: oddz. 240;
L-ctwo Podlipie: oddz. 456.

h) wywóz nieczystości

- obszary silnie narażone:

L-ctwo Lasocin: oddz. 1, 2, 3, 23; L-ctwo Wola Świdzińska: oddz. 114, 121; L-ctwo – Belina: oddz. 222, 224; L-ctwo – Kurzelów: 282, 291, 292, 312, 314; L-ctwo – Motyczno: oddz. 283.

- obszary bardzo silnie narażone:

L-ctwo Lasocin; L-ctwo – Wola Świdzińska: oddz. 151, 241; L-ctwo – Motyczno: oddz. 123, 124, 152, 268, 270; L-ctwo – Sułków: oddz. 158, 202, 210; L-ctwo – Belina: oddz. 228, 237, 239, 240; L-ctwo – Kurzelów: oddz. 280, 303, 314, 316; L-ctwo – Pękwiec: oddz. 330.

6.6.6. Bariery ekologiczne.

Pod pojęciem bariery ekologicznej rozumiemy przeszkody znajdujące się na naturalnych szlakach (ciągach ekologicznych) poruszania się zwierząt. Przeszkody te wraz ze zwartą zabudową są przyczyną izolacji kompleksów leśnych i innych ekosystemów, co w konsekwencji może doprowadzić do zubożenia różnorodności biologicznej, zarówno na poziomie gatunkowym jak i genetycznym. Zjawisko izolacji jest przyczyną koncentracji szkód powodowanych przez zwierzyńnię, która zmuszona jest wykorzystywać ograniczoną bazę żerową.

Do najczęstszych przykładów barier, które muszą pokonywać zwierzęta leśne należą drogi, ogrodzenia, linie kolejowe, zabudowania. W związku z tym istnieje konieczność umożliwiania zwierzętom pokonywania tych przeszkód.

Z punktu widzenia ekologicznego największą barierą dla migracji zwierzyny stanowią na tym terenie drogi wojewódzkie, które cechują się dużym natężeniem ruchu: nr 742 (Przyglów – Łęczno – Ręczno – Włoszczowa – Nagłowice), nr 786 (Częstochowa Św. Anna – Koniecpol – Włoszczowa – Łopuszno – Ruda Strawczyńska – Kielce) oraz nr 785 (Ciężkowice – Żytno – Maluszyn – Włoszczowa).

Oprócz wymienionych dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim lasy Nadleśnictwa przecina sieć komunikacji lokalnej. Dla dróg o mniejszym natężeniu ruchu najważniejsze jest odpowiednie oznakowanie. Stosować można również moduły odblaskowe, które w świetle reflektorów samochodowych imitują ogień, bądź oczy wilka, zapewniając bezpieczne przejścia głównie dla zwierzyny płowej. Należy pamiętać, że w związku z przebudową i modernizacją dróg, okresowo natężenie ruchu na drogach lokalnych znacznie wzrasta.

Linie kolejowe stanowią mniejsze obciążenie dla naturalnego przemieszczania się zwierząt niż drogi. Dla zapewnienia bezpiecznego przejścia istnieją systemy, które emitują sekwencje dźwięków odstraszaających zwierzynę bezpośrednio przed przejazdem składu kolejowego. Na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa znajdują się linie kolejowe Kielce - Częstochowa, oraz Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie (Centralna Magistrala Kolejowa).

7. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego oraz wykonywania prac

leśnych.

Polityka Państwa w zakresie leśnictwa kształtowana jest w nawiązaniu do:

- ✓ Zasad Leśnych uchwalonych na konferencji UNCED w Rio de Janeiro (1992r.).
- ✓ Europejskich Deklaracji Ministrów Leśnictwa w sprawie Ochrony Lasów (Strasburg 1990r., Helsinki 1993r., Lizbona 1998r., Wiedeń 2003r., Warszawa 2007r., Oslo 2011r.), które określiły wytyczne zrównoważonej, trwałej gospodarki leśnej i doprowadziły do procesu ustanowienia jej kryteriów i wskaźników.
- ✓ Postanowień Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 uchwalonej przez Sejm RP.
- ✓ Regionalnego Programu Operacyjnego Polityki Leśnej Państwa.

Tendencje te znalazły swój wyraz w dokumencie wydanym przez MOŚZNiL pt. „Polska Polityka Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych” (1994r.) i wynikających z niego decyzji Ministra i Zarządzeniach Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Podstawowymi celami zrównoważonej gospodarki leśnej są:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego, z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie,
- restytucja metodami hodowli i ochrony lasu, zbiorowisk przyrodniczych zdegradowanych i zniekształconych w celu zapewnienia szybszego niż w procesach naturalnych tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem, przy wykorzystaniu w miarę możliwości sukcesji naturalnej, w tym przebudowy drzewostanów rębnych, bliskorębnych oraz młodszych,
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- wzmaganie korzystnego wpływu lasu na środowisko przyrodnicze, w tym również na zdrowie i życie człowieka,
- zabezpieczenie warunków dla społecznego i gospodarczego rozwoju regionu przez racjonalne użytkowanie i odnawianie zasobów leśnych bez umniejszenia produkcyjnej zasobności lasów,

- wykorzystanie drewna jako odnawialnego źródła energii,
- pomniejszanie konsekwencji zmian klimatycznych poprzez ilościową i jakościową ochronę zasobów wodnych, zapobieganie powodziom, łagodzenie skutków suszy, oraz przeciwdziałanie erozji gleby.

W ramach realizacji planu urządzenia lasu należy w szczególności:

- stosować technologie minimalizujące negatywne skutki pozyskania drewna tj.: wyrób sortymentów przy pniu, prowadzić zrywkę w oparciu o wyznaczone i utrwalone w terenie szlaki zrywkowe, stosować biooleje w pilarkach spalinowych,
- zakres przebudowy realizować zgodnie z wielkością przewidzianą w planie urządzenia lasu (elaborat: część III rozdz. 2; część IV rozdz. 3 oraz wykazy projektowanych cięć rębnych),
- szczególnej ochronie poddawać stanowiska roślin chronionych posiadających pojedyncze lokalizacje oraz przestrzegać w tym zakresie procedury przewidziane procesem certyfikacji gospodarki leśnej,
- pozyskanie drewna na powierzchniach z występującymi nalotami i podrostami, prowadzić w okresie spoczynku wegetacyjnego oraz możliwie przy pokrywie śnieżnej,
- budownictwo drogowe opierać przede wszystkim na istniejącej sieci dróg, przez ich udoskonalanie, bez prowadzenia dodatkowych wylesień (należy wykonywać staranne ekspertyzy, oceniające wpływ inwestycji na środowisko przyrodnicze),
- w celu zachowania ważnych walorów kulturowych zlokalizowanych i o potencjalnej lokalizacji w lasach Nadleśnictwa, dotyczy to głównie stanowisk archeologicznych, zaleca się identyfikację ich w terenie, a także prowadzenie gospodarki w taki sposób, aby nie zniszczyć tych cennych obiektów.

W działalności gospodarczej należy uwzględniać Zasady i Kryteria Dobrej Gospodarki Leśnej FSC oraz PEFC.

8. Plan działań – zestawienie prac objętych programem ochrony przyrody.

8.1. Kształtowanie stosunków wodnych.

Unijna Dyrektywa Wodna 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 23 października 2000 r. (Dz.U.UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) zakładała dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód do 2015 roku stworzenie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz program wodno-środowiskowy kraju.

Powierzchnie lasów odgrywają priorytetową rolę w retencjonowaniu i ochronie zasobów wodnych. Rola ekosystemów leśnych w bilansie wody była jednym z tematów Konferencji Ministerialnej (MPOLE), która odbyła się w 2007 r. w Warszawie. W związku z jej ustaleniami oraz światowym kryzysem wody zdatnej do picia, funkcje wodochronne lasów wybijają się na plan pierwszy, zyskując coraz większe znaczenie wśród środowisk naukowych, ekologów, a także polityków.

Regulacja stosunków wodnych jest procesem niezmiernie ważnym, który wpływa na całe ekosystemy i może prowadzić do diametralnych zmian zarówno jakościowych, jak i ilościowych. Dlatego decyzje w tym zakresie powinny być gruntownie przeanalizowane i podejmowane w sposób racjonalny. Należy dążyć do zachowania siedlisk silnie wilgotnych i bagiennych, które występują jeszcze na niewielkich obszarach.

Siedliska bagienne w Nadleśnictwie **stanowią 1215,10 ha** są to BB, BMB, LMB i OL, dla części drzewostanów występujących na tych siedliskach (**634,83 ha**), w celu utrzymania ich roli ochronnej, nie zaplanowano wskazań gospodarczych.

Oprócz tego występują tu liczne śródleśne bagienka oraz zbiorniki, sklasyfikowane jako obiekty niestanowiące wydzielenia, które należy bezwzględnie zachowywać ze względu na ochronę bioróżnorodności i lokalnych zasobów wodnych.

Poniżej podano wykazy bagien oraz drzewostanów, w który dominującym typem siedliskowym lasu są siedliska bagienne.

Fot. Olsy Nadleśnictwa Włoszczowa (fot. Kamil Kołacz).

Fot. Olsy Nadleśnictwa Włoszczowa (fot. Kamil Kołacz).

Tabela 121. Wykaz bagien Nadleśnictwa Włoszczowa.

Obręb / Nadleśnictwo	Powierzchnia [ha]	Oddział, pododdział
Włoszczowa	286,54	3d, 9a, c, 10b, d, h, 12h, j, 13f, 30h, 32k, 36d, 47g, 48i, 55j, 56h, 57a, 58n, 61h, j, 62a, z, 97g, 98b, f, i, 99k, 101b, d, 102f, 104b, 110o, t, 112g, 113c, 114d, h, 115h, 116a, 117f, i, 119b, 122n, 123a, f, 125d, g, 126j, 128c, d, 129i, 130c, 131b, c, h, 132c, 138c, 139d, 143h, 150j, 157f, g, n, 158d, 159d, j, 165c, g, i, 166g, i, 167i, j, m, 168d, 169a, c, g, l, 170a, f, k, 171c, d, 174l, 176m, 178f, 179i, s, t, 185b, i, 186h, i, 189g, n, p, 190b, r, 196d, i, n, 200b, 219y, 222b, 225o, 237k, 239k, 240s, 243k, y, ix, mx, 245f, h, l, o, 259d, 270c, f, h, j, 271a, 274k, 277d, k, m, n, 278f, o, 283d, 284i, j, 286b, g, 287f, 289f, 294c, 295b, p, 296k, 302c, 303c, 304b, g, 305a, 309h, n, p, s, w, 312g, h, 320c, j, 324k, 331g, i, 335i, 337h, 343c, j, l, 344d, 347m, 350d, g, j, 355b, 356b, 357c, 360i, 361i, 365c, 368f, 369h, 370c, g, 373k, 378d, g, h, k, 379d, g, 380a, 381f, i, 383c, l, 384g, h, l, 386g, m, 391i, j, 392j, 393f, i, j, 394b, 399h, i, 400m, 401d, 407g, 409b, 412b, 413b, 417b, j, 419h, 421p, 423g, 424d, 425d, k, 426k, 427m, 431f, h, 439f, 450f, 458n, 464d, 466b, d, 505h, 517c, 521b, 524c, 525d, 526f, 528d, 532n, 533b, 534f, 536m, 537d, 540a, 545c, 548bx, 549h, 556c, g, 557a, f, g, j, 558c, 559b, 560d, 564d, g, 566c, d, 567b, 568b, d, 571h, 572b, d, g, h, 574j, 577k, 578c, d, f, h, l, 579c, f, h, j, k, l, 585d, 586a, c, d, 592j.
Razem	286,54	

Tabela 122. Wykaz drzewostanów z typem siedlisk bagiennych.

Obręb / Nadleśnictwo	STL	Powierzchnia [ha]	Oddział, pododdział
Włoszczowa	BB	58,23	56k, 97d, 119k, 131g, 177i, 179x, 209j, 212g, 222h, 245lx, 253l, 263cx, 286h, 330f, 331d, 336f, g, l, 368g, 369g, j, 392k, 393l, 406j, 413c, 436l, 453c, f, h, 455b, 461d, f, 462b, d, g, h, i, j, 463c, f, h, 480a, 482c, 489g, 491b, 495k
	BMB	146,98	24l, 25l, m, 47f, 99l, 119i, 124b, 139a, 142h, 152d, g, 158i, j, 159f, 160j, 175k, 185k, 219h, 229c, l, 271h, 276d, 284c, g, 296h, 309b, 322c, 334z, 336k, 341d, 342b, i, 343a, m, 346d, 347a, f, j, 348b, f, 355f, 356a, 358l, 359f, 360a, 369i, 370a, 381n, 391a, 392i, 403f, 433j, 439k, 461h, 462m, 463i, 470b, 474c, j, 477h, n, 479i, 480c, 488j, 489h, 503i, 515d, 533f, 534b, 564f, 577d, 595m, n
	LMB	56,46	9h, 115c, 118p, r, s, 154d, 179a, 233i, 284h, 286i, 287d, 300h, 330g, 343h, i, 380d, 390a, 420a, h, 421m, 438d, 446h, 474f, 478c, 479b, 489i, k, 565p, 573i, 575c, 576a, b, 579g
	OL	953,43	12c, d, f, g, k, 18f, 24i, j, k, 25h, 29i, 30g, 31b, h, 36a, 43g, 49g, 50i, j, l, m, n, o, r, s, 51d, f, g, 52j, l, m, n, 53h, 55g, i, 56o, 57j, 58j, k, l, 59d, f, g, h, 60d, f, 61c, d, f, g, i, k, l, o, 62g, h, i, j, k, 64a, c, 65a, c, 66a, b, c, d, 67c, 68b, c, d, 69b, c, 70a, b, c, d, 71a, b, d, g, 72a, b, 73a, b, c, d, f, h, l, 74a, b, g, h, 75a, b, c, d, f, g, k, l, m, 76a, c, 77a, b, c, d, f, g, 80f, 81a, b, c, d, f, g, h, i, k, l, 82a, b, c, d, f, g, h, n, 88l, m, o, p, r, s, t, w, 96h, i, j, w, 115a, 117z, ax, 118d, m, n, o, 119f, g, h, 121a, p, s, 122p, r, s, t, x, 125o, 126d, 128k, o, 132f, 136g, 140g, 141h, 144m, s, 149b, f, g, i, 159m, t, 166c, f, h, 171f, 174f, o, 176d, 177a, 182d, h, 183b, g, 184g, 185j, m, n, o, r, 195d, 214i, 218b, h, 226d, 228h, 229i, 231f, 232t, 237c, d, f, 238a, d, f, 242a, b, c, d, g, i, j, l, m, n, p, s, t, w, y, ax, bx, cx, dx, fx, gx, 245k, m, p, r, s, t, y, ax, cx, fx, gx, hx, jx, kx, mx, 246a, b, d, f, g, h, i, j, l, n, 247d, f, p, r, s, 257h, 262n, o, 263y, ax, dx, 276k, 277h, 291d, 292c, d, 293b, d, 294a, f, i, n, o, p, s, t, 295f, g, h, l, m, n, o, 296c, d, 303a, g, i, 304a, c, d, f, j, 305d, 307c, g, 308d, g, 309l, 312a, b, 313c, 314a, f, 319a, j, 322g, 323h, j, k, l, 324h, i, m, n, 335b, g, 336a, h, 337a, b, c, 348d, h, j, 349c, 355d, 359d, g, 360f, g, h, k, m, n, 364a, 365d, 366c, 367d, l, 371f, g, 372f, g, 373o, 381o, p, r, 382g, h, i, j, 383g, 384d, 391d, l, 392c, g, 393a, 397g, 400i, 401c, f, i, 402a, i, 406c, 407a, 408c, d, f, h, j, 409h, 414d, 415a, c, d, f, g, 417f, i, 418a, f, g, h, i, k, m, 419b, k, m, 426c, 431c, 434i, k, 435a, c, 436f, k, 442b, f, 443o, 444a, d, 446c, 447c, j, 451n, p, 452f, 457c, 459h, 461i, 465a, 468c, 470a, g, 471d, 474a, 481a, b, c, 482a, b, 484c, 499h, 515g, i, 519m, 520a, c, d, 521a, 522a, 523f, h, i, 524a, d, 526i, 529g, 530a, 531c, d, j, 532m, 533c, d, 534a, 536g, h, 543d, f, g, 544a, 563i, j, 564h, i, j, k, 565h, i, m, n, o, 574b, c, i, 578m, 595b, c, d
Ogółem	1215,10		

Tabela 123. Wykaz drzewostanów z typem siedlisk bagiennych – bez projektowanego zabiegu.

Obręb / Nadleśnictwo	Powierzchnia [ha]	Oddział, pododdział
Włoszczowa	634,83	9h, 12d, 12f, 12g, 24i, 24k, 24l, 25l, 25m, 29i, 43g, 47f, 50o, 50r, 50s, 52m, 52n, 53h, 56k, 59d, 59f, 59g, 59h, 60d, 60f, 61o, 62j, 65a, 65c, 66a, 66b, 66c, 66d, 67c, 68b, 68c, 69b, 70b, 70c, 70d, 71a, 71b, 71d, 72a, 72b, 73a, 73b, 73h, 74h, 77d, 82a, 88o, 88r, 88t, 97d, 99l, 117z, 118n, 118o, 118p, 118r, 118s, 119g, 119i, 119k, 122p, 122r, 122s, 122t, 122x, 124b, 125o, 126d, 128k, 128o, 131g, 132f, 136g, 139a, 142h, 144s, 149f, 152d, 152g, 154d, 158i, 158j, 159f, 159m, 159t, 160j, 166c, 166f, 166h, 174o, 175k, 177i, 179a, 179x, 182h, 183b, 183g, 185j, 185k, 209j, 212g, 219h, 222h, 226d, 228h, 229c, 229l, 233i, 237c, 238a, 242a, 242b, 242c, 242g, 242i, 242m, 242n, 242p, 242s, 242t, 242w, 242bx, 245k, 245m, 245p, 245r, 245s, 245t, 245y, 245ax, 245cx, 245fx, 245gx, 245hx, 245jx, 245kx, 245lx, 245mx, 246a, 246b, 246d, 246f, 246g, 246h, 246i, 246j, 246l, 247d, 247f, 247p, 247r, 247s, 253l, 257h, 262n, 262o, 263ax, 263cx, 263dx, 276d, 276k, 277h, 284c, 284g, 284h, 286h, 286i, 292d, 293d, 294a, 294f, 294i, 294o, 294p, 295f, 295g, 295h, 295l, 295m, 296c, 296d, 296h, 300h, 303g, 303i, 304a, 304c, 304d, 304f, 304j, 305d, 307g, 308d, 308g, 309b, 309l, 313c, 314a, 322c, 323j, 323k, 323l, 324m, 330f, 331d, 334z, 335g, 336f, 336g, 336h, 336k, 336l, 337a, 337b, 337c, 341d, 342b, 342i, 343a, 343i, 343m, 346d, 347a, 347f, 347j, 348b, 348d, 348f, 348j, 349c, 355f, 356a, 358l, 359d, 359f, 359g, 360a, 360f, 360g, 360h, 360m, 360n, 367d, 368g, 369g, 369i, 369j, 371f, 371g, 372f, 372g, 373o, 381n, 383g, 390a, 391a, 391d, 391l, 392c, 392g, 392i, 392k, 393l, 397g, 401f, 403f, 406j, 408c, 408d, 408f, 408h, 408j, 409h, 413c, 415a, 415g, 418a, 419b, 420h, 421m, 433j, 434i, 435c, 436l, 438d, 439k, 442f, 444a, 444d, 446h, 452f, 453c, 453f, 453h, 455b, 461d, 461f, 461h, 461i, 462b, 462d, 462g, 462h, 462i, 462j, 462m, 463c, 463f, 463h, 465a, 470a, 470b, 474a, 474c, 474f, 474j, 477h, 477n, 479i, 480a, 480c, 481b, 481c, 482b, 482c, 484c, 488j, 489g, 489h, 489i, 489k, 491b, 495k, 499h, 503i, 515d, 515i, 519m, 522a, 523i, 533f, 534b, 536g, 563j, 564f, 564k, 565n, 565p, 573i, 574b, 575c, 576a, 576b, 577d, 578m, 579g, 595b, 595c, 595d, 595m, 595n.
Ogółem	634,83	

Zgodnie z ustawą „prawo wodne” z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. 2001 Nr 115 poz. 1229), wody, jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność.

Występowanie suszy jest nie tylko związane z warunkami klimatycznymi. Problem niedoboru wody w glebie to również wynik niewłaściwej działalności człowieka w zakresie melioracji, odwodnień, zalesień czy braku kompleksowego programu hydrotechnicznego i agrotechnicznego w rolnictwie (Drab E., Bukowiec T., Mączka M., 2004).

Deficyt wody w lasach obserwowany jest na terenie całej Polski, poza obszarami gór, gdzie suma opadów rocznych jest nadal wysoka.

Wprowadzenie „małej retencji” w lasach może wpływać, poprzez zahamowania deficytu wody, na poprawę między innymi (wg Błądowska L. 2006):

- warunków mikroklimatycznych w lasach,
- walorów krajobrazowych,
- właściwości gleb,
- możliwości uzyskiwania odnowień naturalnych gatunków liściastych,
- odporności lasu, w tym bezpieczeństwa p.poż,
- warunków bytowania fauny,
- kondycji zdrowotnej drzewostanów,
- bazy edukacji ekologicznej.

Przy realizacji zadań w zakresie kształtowania stosunków wodnych, w celu zwiększenia różnorodności biologicznej należy zachować następujące zasady:

- zbiorniki powinny mieć łagodne zejścia skarp – wypłycone brzegi ułatwiające do stęp zwierzyny leśnej do wody,
- kształt linii brzegowej zbiorników powinien być nieregularny,
- na rowach utworzyć wypłycone zatoki, które stanowią miejsce rozwoju płazów oraz stanowiska specyficznej gamy roślin,
- po zakończeniu prac ziemnych zbiorniki obsadzić krzewami owocodajnymi i nektarodajnymi,
- wywiesić w drzewostanach wokół zbiorników i wzdłuż cieków i rowów dodatko we budki lęgowe dla ptaków oraz schronyienne dla nietoperzy,

- wokół zbiorników i oczek wodnych pozostawić niewielki pas (kilka metrów) nie zalesiony w celu stworzenia miejsc wygrzewania płazów.

Odpowiednia realizacja programu „małej retencji” powinna być poprzedzona analizą warunków hydrologicznych, oraz spadków terenu, co w konsekwencji pozwoli trafnie określić miejsca odpływu wody i potrzeby w zakresie budowy urządzeń wodnych. W związku z tym zaleca się jak najszersze wykorzystanie w tym zakresie numerycznego modelu terenu dla Nadleśnictwa oraz teledetekcji. Cennym uzupełnieniem Planu Urządzenia Lasu w zakresie gospodarki wodnej może być „Ekspertyza melioracji wodnych dla Nadleśnictwa...”

Dla zachowania lub odtworzenia prawidłowych relacji hydrologicznych w Nadleśnictwie zaleca się:

- zaniechanie budowy nowych urządzeń odwadniających i ograniczyć konserwację rowów odprowadzających wodę, jedynie do przypadków bezwzględnie koniecznych ze względu na gospodarkę leśną,
- w celu ochrony torfowisk, na rowach odprowadzających wodę wykonać system zastawek,
- miejsca, w których drzewostan został zdewastowany przez bobry wyłączyć z użytkowania lasu i odnowienia oraz zaniechać melioracji wodnych prowadzonych na ich terenie,
- przygotowanie gleby na terenach podmokłych prowadzić przy użyciu pługo-frezarki lub wykonując ręcznie wywyższenia miejsca sadzenia (kopczyki, placówki).
- całkowicie zaniechać wykorzystania sprzętu ciężkiego do przygotowania gleby,
- w miarę możliwości zabiegi z zakresu pozyskania i zrywki drewna na terenach o dużym uwilgotnieniu prowadzić w okresie zimy lub suchego lata.

8.2. Kształtowanie granicy polno-leśnej.

Kształtowanie granicy polno-leśnej jest możliwe zasadniczo poprzez: zalesienie niektórych gruntów nieekonomicznych, stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa, wykup gruntów położonych w obrębie enklaw obcej własności oraz uczestnictwo w Programie Zwiększania Lesistości Kraju.

Znaczna część gruntów Nadleśnictwa leży na terenach objętych ochroną krajobrazu. W związku z tym, przy tworzeniu granicy polno-leśnej należy kierować się, przede wszystkim wyczuciem, aby nie utracić walorów krajobrazowych.

Kształtowanie granicy polno-leśnej na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa jest ograniczone i w pierwszej kolejności powinno być ukierunkowane na połączenie sąsiadujących ze sobą kompleksów leśnych pasami zadrzewień i zalesień śródpolnych, które wraz z przejściami i urządzeniami umożliwiającymi pokonywanie barier ekologicznych powinny stać się cennym uzupełnieniem lokalnej sieci korytarzy ekologicznych, zapewniając tym samym swobodną wymianę zasobów genowych oraz wzrost bioróżnorodności.

W najbliższym 10-leciu w planie urządzenia lasu nie przewiduje się zalesień nieużytkowanych gruntów rolnych. Natomiast zalesienia takie będą realizowane w miarę zaistniałych potrzeb, na podstawie art. 14 ustawy o lasach, w sytuacji powstania odłogów zgodnie z przeznaczeniem terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ewentualne przyszłe zalesienia powinny uwzględniać aspekty ochrony przyrody, w tym siedliska przyrodnicze. Jednocześnie należy podkreślić, że Nadleśnictwo Włoszczowa nie stanowi jednego zwartego kompleksu, lecz składa się z szeregu większych kompleksów, jak Uroczysko Oleszno, Chotów, Mokry Las, Gościęcín, Włoszczowa, Lasocin oraz szeregu mniejszych przedzielonych uprawami rolniczymi oraz terenami zurbanizowanymi.

8.3. Kształtowanie strefy ekotonowej.

Ekoton jest pojęciem ekologicznym, określającym pas przejściowy (o różnej szerokości), występujący na styku dwóch diametralnie różnych ekosystemów. Wyznacznikiem tego obszaru jest, wymiana gatunkowa roślinno-zwierzęca; wymiana materii i energii, zachodząca pomiędzy kontaktującymi się środowiskami. Strefa ekotonowa odznacza się dużym i urozmaiconym bogactwem flory i fauny, gdyż jest miejscem bytowania wielu gatunków charakterystycznych dla obu środowisk, jak również gatunków tzw. stykowych, których siedlisko ogranicza się wyłącznie do tych miejsc. Dla potrzeb hodowli i zagospodarowania lasu należy wyróżnić zewnętrzne (na granicy kompleksów leśnych np. wzdłuż agrocenoz) i wewnętrzne (w obrębie kompleksu np. wzdłuż dróg leśnych) strefy ekotonowe.

Zewnętrzne obrzeże lasu powinno stanowić łagodne przejście od terenu bezleśnego do środowiska leśnego o szerokości, co najmniej 10-30m i powinno składać się z trzech przenikających się wzajemnie stref:

- strefa drzewiasta – pas wewnętrzny o szer. 10-20m, drzewostan o rozluźnionym zwarciu z dolnym piętrzem, podszytem i warstwą podrostu,
- strefa drzewiasto-krzewiasta – środkowy pas o szerokości około 5 m, tworzony przez gatunki dolnego piętra, o mniejszym zwarciu i nierównomiernym rozmieszczeniu drzew, z bujnym wielogatunkowym podszytem,
- strefa krzewiasta - zewnętrzny pas o szer. 3-5 m, zbudowany z szeregu gat. krzewiastych zmieszanych grupowo.

Do głównych zadań w zakresie kształtowania zewnętrznej strefy ekotonowej należy zaliczyć:

- użytkowanie za pomocą cięć o charakterze przerębowym, stopniowym lub częściowym, pasa drzewostanu o szerokości 30-50 m wzdłuż użytków rolnych, wód, dróg publicznych, aby trwale spełniał rolę zewnętrznej strefy ekotonowej,
- wykorzystywanie jak najszerzej istniejących odnowień naturalnych,
- wprowadzanie przede wszystkim, drzew i krzewów światłolubnych,
- dążenie do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków wodnych, szlaków turystycznych były maksymalnie wypełnione tak, aby drzewa, krzewy i rośliny runa tworzyły barierę ograniczającą wnikanie niekorzystnych czynników do wnętrza lasu; powinna ona mieć budowę wielowarstwową o zwarciu poziomym i pionowym,
- przy sztucznym odnowieniu, formowanie tej strefy powinno polegać na stosowaniu rozluźnionej więzby sadzenia i wprowadzaniu jak największej liczby gatunków o walorach dekoracyjnych, jak również biocenotycznych, o różnej dynamice wzrostu, co zapewni efekt wypełnienia przestrzeni drzewostanu w układzie pionowym, zasadniczo liczba gatunków nie powinna jednak przekraczać 10,
- dla krzewów stosowanie zmieszania grupowego,
- stosowanie częstszych i silniejszych cięć pielęgnacyjnych.

Wewnętrzne strefy ekotonowe powinny przyjmować szerokości:

- 5 m – wzdłuż dróg i linii podziału przestrzennego,
- 10 m – wzdłuż szlaków kolejowych, cieków wodnych,

Dla ich ukształtowania zaleca się:

- popieranie gatunków liściastych,
- stosowanie rozluźnionej więzby sadzenia,
- stosowanie intensywniejszych zabiegów pielęgnacyjnych, w celu utworzenia struktury warstwowej,

Strefy te powinny być ukształtowane we wszystkich większych kompleksach leśnych. W drzewostanach starszych klas wieku, formowanie strefy ekotonowej powinno być prowadzone zasadniczo w okresie odnowienia lasu, jednak poprzedzone silnymi cięciami pielęgnacyjnymi.

8.4. Ochrona przyrody.

Opracowanie „Programu” ma za zadanie przyczynić się do pełniejszego poznania aktualnego bogactwa przyrodniczego terenów Nadleśnictwa Włoszczowa.

Nadleśnictwo realizując zaplanowane zabiegi gospodarcze i ochronne powinno uwzględniać wszystkie zalecenia zawarte w rozporządzeniach w sprawie ochrony gatunkowej: grzybów z dnia 09.10.2014 r. (Dz. U. z dn. 16.10.2014 r. poz. 1408); roślin z dnia 09.10.2014 r. (Dz. U. z dn. 16.10.2014 r. poz. 1409) i zwierząt z dnia 06.10.2014 r. (Dz. U. z dn. 07.10.2014 r. poz. 1348).

W celu zapewnienia i utrzymania odpowiednich warunków życiowych roślinom i zwierzętom objętym ochroną prawną, Nadleśnictwo powinno konsekwentnie prowadzić działania polegające na:

- wyszukiwaniu i otaczaniu opieką cennych drzew oraz innych tworów przyrody żywej i nieożywionej,
- prowadzeniu na bieżąco ewidencji listy gatunków chronionych i rzadkich z uwzględnieniem miejsc i sposobu występowania, a także siedlisk przyrodniczych,
- uwzględnianiu przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych miejsc występowania cennych gatunków,
- szkoleniu pracowników, co pozwoli świadomie unikać zagrożeń dla chronionej fauny i flory,
- obejmowaniu ochroną miejsc występowania cennych skupisk roślin (w porozumieniu z Regionalnym Konserwatorem Przyrody),
- wykonywaniu zaleceń ochronnych w obiektach cennych przyrodniczo,
- ochrona stanowisk gatunków chronionych poprzez potraktowanie ich lokalizacji, jako dane wrażliwe niepodlegające upublicznianiu

Ponadto:

- dla ochrony stanowisk dzięcioła średniego, w ramach użytkowania rębego i przedrębego starszych klas wieku należy pozostawiać martwe drzewa stojące gatunków liściastych (głównie Db) o pierśnicy co najmniej 20 cm, pojedynczo, grupowo lub w postaci kęp ekologicznych,
- w celu ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych chrząszczy saproksylicznych, w miejscach ich występowania należy pozostawiać pniaki oraz różne formy drewna martwego, unikać korowania pni i stosowania preparatów przyspieszających rozkład (np. PG IBL),
- dla zachowania populacji motyli: z rodziny Modraszkwate oraz dwóch gatunków Czerwończyka, należy pozostawiać śródleśne fragmenty terenów otwartych (polan, łąk, luk),
- dla pachnicy dębowej – należy pozostawiać przestoje gatunków liściastych, przede wszystkim dęby, wierzby - pozostawiać drzewa zasiedlone. W przypadku planowanych zabiegów gospodarczych – 363g (TP), bezwzględnie należy wyszukiwać i pozostawiać drzewa zasiedlone,
- dla gatunków drapieżnych pozostawiać drzewa zasiedlone (również z gniazdami krukowatych), dla drzemlika w przypadku stwierdzenia zasiedlonych gniazd należy wstrzymać zabiegi w okresie lęgowym,
- dla ochrony stanowisk rzekotki drzewnej pozostawiać strefy nieużytkowanych fragmentów drzewostanów liściastych wzdłuż linii brzegowej zbiorników i rzek,
- dla stwierdzonych stanowisk gatunków ssaków z rodziny pilchowatych, należy pozostawiać gatunki biocenotyczne (np. trześnię), chronić gniazda oraz drzewa zasiedlone, utrzymywać zwarcie koron,

- wokół stanowiska Bociana czarnego *Ciconia nigra* oraz Bielika *Haliaeetus albicilla* należy bezwzględnie egzekwować wymagania ochrony okresowej i całorocznej wynikające z wyznaczonych stref ochronnych dla w/w gatunków.
- w celu ochrony gatunków nietoperzy stwierdzonych w Nadleśnictwie należy pozostawiać drzewa dziuplaste, wywieszać skrzynki lęgowe, chronić zimowiska,
- przeciwdziałać szkodnictwu leśnemu,
- przestrzegać zaleceń wynikających z certyfikacji gospodarki leśnej, w tym w szczególności pozostawianie drewna martwego w lesie oraz oceny skutków realizacji czynności gospodarczych na walory przyrodnicze,
- współpracować z organizacjami ekologicznymi, środowiskami samorządowymi w zakresie ochrony przyrody,
- nie pogarszać stanu siedlisk spełniających kryteria chronionych siedlisk przyrodniczych,
- wyszukiwać stanowiska i wyznaczać strefy ochronne dla gatunków wymagających ochrony strefowej,
- zachowywać śródleśne bagienka i siedliska bagienne.

Zestawienie zadań ochronnych dla powierzchniowych form ochrony przyrody, znajduje się na końcu niniejszego opracowania w formie tabeli nr 126 (wg wzoru Tabeli XXXIII z Instrukcji Urządzania Lasu).

8.5. Ochrona różnorodności biologicznej.

Kryteria i wskaźniki różnorodności biologicznej dla lasów polskich budowane są na bazie uzgodnień europejskich w ramach tzw. „procesu helsińskiego” (zapoczątkowanego w 1993 r. konferencją ministerialną w Helsinkach). Sformułowano w jego toku 6 głównych kryteriów i szereg wskaźników odnoszących się w różnym stopniu do różnorodności biologicznej. Całkowicie tej problematyce poświęcone jest kryterium IV o nazwie: zachowanie, ochrona i odpowiednie wzbogacenie biologicznej różnorodności ekosystemów leśnych. Trzeba pamiętać, że szereg wskaźników wymaga przygotowania metodyki zbioru i gromadzenia danych, a niekiedy także dodatkowych badań i testów praktycznych.

Polskie kryteria i wskaźniki znajdują odzwierciedlenie w postaci reguł, norm i standardów zawartych w szczegółowych dokumentach techniczno-gospodarczych, a także obowiązujących w Lasach Państwowych aktach prawnych.

O skuteczności działań podejmowanych przez pracowników Nadleśnictwa na rzecz ochrony przyrody świadczy różnorodność fauny i flory na tym terenie. Informacje na ten temat zawarte są w wykonanych opracowaniach, należą do nich:

- ✓ opis ogólny planu urządzenia lasu,
- ✓ program ochrony przyrody,
- ✓ prognoza oddziaływania projektu planu na środowisko i obszary Natura 2000,
- ✓ opisy taksacyjne,
- ✓ operat glebowo-siedliskowy.

Wymierne wskaźniki różnorodności biologicznej w Nadleśnictwie to:

- ❖ obszary i obiekty objęte prawną ochroną przyrody:
 - powierzchnia obszarów NATURA 2000, parku krajobrazowego oraz obszarów chronionego krajobrazu (tabele: 76 i 77),
 - ilość pomników przyrody (tabele: 77 i 80),
- ❖ reprezentatywne, rzadkie i wskazane jako siedliska chronione, w tym m.in.:
 - powierzchnia siedlisk przyrodniczych i cennych zbiorowisk roślinnych (rozd. 4.4.),
 - powierzchni użytku ekologicznego (tabele 77 i 84),
 - powierzchnia rezerwatów (tabele: 77, 78 i 79),

- ❖ zagrożone gatunki:
 - liczba chronionych gatunków flory i fauny (tabele: 77, 85-92),
- ❖ biologiczna różnorodność w lasach produkcyjnych, w tym m.in.:
 - powierzchnia wyłączonych i gospodarczych drzewostanów nasiennych, bloków upraw pochodnych,
 - złożoność gatunkowa, strukturalna, pochodzenie drzewostanów, (tabele: 97-99),Ochrona różnorodności biologicznej powinna być realizowana na kilku płaszczyznach, i tak:

- dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć do tego by leśny materiał rozmnożeniowy pochodził z jak największej liczby drzew matecznych, źródeł nasion i drzewostanów nasiennych (z zachowaniem regionalizacji nasiennej), zgodnie z ustawą o leśnym materiale rozmnożeniowym;
- dla zachowania różnorodności gatunkowej w lasach należy zwracać uwagę zarówno na skład gatunkowy warstw drzewiastych, jak i podszytów oraz runa. W tym celu należy dążyć do stosowania zalecanych składów odnowieniowych upraw;
- nie stosować do odnowień gatunków obcych, a w przypadku już występujących, ograniczyć ich udział poprzez cięcia pielęgnacyjne i rębne;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemowej powinno się, jak najszerzej, wykorzystywać zmienność w ramach siedlisk (unikanie schematów), wprowadzając właściwe dla nich gatunki, bądź stosując zabiegi umożliwiające powstanie wartościowego odnowienia naturalnego;
- w zagospodarowaniu lasu szczególną uwagę należy zwrócić na siedliska przyrodnicze podlegające ochronie;
- w celu ochrony naturalnych zespołów roślinnych należy w szczególności utrzymywać właściwe stosunki wodne i eliminować oraz nie wprowadzać gatunków obcych ekologicznie;
- w celu restytucji oraz unaturalnienia zespołów roślinnych należy przyjąć odpowiednią formę rębni gwarantującą uzyskanie zaplanowanego celu hodowlanego - respektującego naturalny skład gatunkowy zbiorowiska; dla zbiorowisk zastępczych i zniekształconych należy realizować zadania z zakresu przebudowy;
- w zakresie ochrony krajobrazu przestrzegać zapisów (zakazów i nakazów) ustanowionych dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Powyższe zalecenia znajdują swoje odzwierciedlenie w zaprojektowanych dla poszczególnych drzewostanów wskazaniach gospodarczych.

8.6. Martwe drewno.

Oprócz wymienionych form ochrony przyrody w lasach należy szczególnie zwrócić uwagę na zagadnienie pozostawiania martwego drewna, które jest istotnym elementem prawidłowo funkcjonującego ekosystemu leśnego. Stanowi on charakterystyczną cechę lasu naturalnego, w którym zapas pozostawionego drewna jest ogromny. K. Schiegg Pasinelli, W. Suter (2002) podają, że w naturalnych lasach Europy Wschodniej stwierdzono zasobności detrytusu rzędu 50-200 m³/ha, natomiast w bardzo starych drzewostanach może być zgromadzonych nawet 400 m³/ha.

Obecność rozkładającego się drewna w drzewostanie jest niezmiernie istotna dla funkcjonowania wielu organizmów żywych, Borowski J. (2006 r.) podaje, że 65 gatunków, co stanowi 83 % wszystkich gatunków chronionych chrząszczy w Polsce, jest związanych z martwymi drzewami. K. Schiegg Pasinelli, W. Suter (2002) wskazują, że jedna piąta zwierząt leśnych i ponad 2500 gatunków grzybów zależy pośrednio lub bezpośrednio od martwego drewna. Do-

datkowo nieznaną liczbą roślin, porostów, bakterii, glonów również jest uzależniona od pozostawionego drewna w lesie.

Ten ważny aspekt ochrony przyrody w lasach znalazł odzwierciedlenie w zapisach o pozostawianiu niektórych drzew do ich fizjologicznej starości.

Borowski (2006 r.) za Gutowski, Bobiec, Pawlaczyk, Zub (2004 r.) podaje, aby pozostawiać drzewa „...właściwe dla naturalnych ekosystemów na odpowiednim siedlisku”, powinny to być „...martwe drzewa stojące, kłody, drzewa dziuplaste”. Proponuje się również, aby pozostawić wysokie do 3 m fragmenty stojących pni.

Ważne jest pozostawianie drewna w różnej postaci, tzn.: leżącej, stojącej (w tym martwe fragmenty drzew żywych), nieokorowanych pniaków, drzew dziuplastych. Przy czym drzewa stojące najlepiej pozostawiać w miejscach nasłonecznionych.

Szczególnie istotne jest pozostawianie martwego drewna w lasach gospodarczych w fazie rozwojowej drzewostan dojrzewający i dojrzały. W tym wieku intensywność naturalnego procesu wydzielania się drzew wyraźnie maleje, a udział procentowy drewna martwego w stosunku do miąższu przyjmuje najmniejsze wartości.

Od roku 2005 w Polsce prowadzona jest inwentaryzacja zasobów martwego drewna w lasach wszystkich form własności w ramach Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu, która pozwoli w przyszłości określić stan i potrzeby w tym zakresie.

W nadleśnictwach RDLP w Radomiu, w maju 2009 roku wdrożono tymczasowe zasady pozostawiania drewna martwego w lesie, określające strukturę drewna i sposób postępowania w celu jego zachowania i dalszej depozycji. Do czasu wydania szczegółowych zasad opartych na wiedzy naukowej, należy realizować uregulowania wewnętrzne PGL LP dotyczące pozostawiania drewna w lesie do naturalnego rozpadu.

W Nadleśnictwie Włoszczowa zasoby drewna martwego stanowią ok. 1,74% zasobów drzewnych (4,24 m³/ha). Według danych WISL (z roku 2010), średnia zasobność drewna martwego w Lasach Państwowych wynosi 1,97 % (5,2 m³/ha), a w RDLP Radom 1,03 % (3,2 m³/ha).

Zgodnie ze standardami FSC (z roku 2010), zarządzający lasami powinien pozostawić w formie kęp (nie mniejszych niż 5 arów, 5% powierzchni drzewostanów rębnych, przeznaczonych do wycięcia, do ich naturalnej śmierci i rozkładu drewna).

Zasoby martwego drewna umożliwiające w miarę naturalne wykształcenie się zespołów ksylobiontów to poziom powyżej 20 m³/ha (10% miąższu drzewostanu). Taki poziom zasobów martwego drewna powinien występować przynajmniej w niektórych fragmentach lasu. Kluczowe jest, by wśród zasobów martwego drewna były reprezentowane grube drzewa stojące i grubizna leżąca, a także by zasoby te były różnorodne co do gatunku drzew. Celowe jest wyznaczanie ostoi ksylobiontów.

Tabela 124. Zestawienie drewna martwego w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w [ha]	Miąższność drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8
BB	21,94	1,97	43,25	4,09	89,66	6,06	132,90
BMB	126,66	2,36	299,02	4,87	616,27	7,23	915,30
BMSW	1397,81	2,52	3515,71	1,23	1718,28	3,75	5233,99
BMW	2728,01	2,46	6702,54	1,25	3406,34	3,71	10108,88
BMWYŻSW	51,11	3,29	168,21	0,22	11,21	3,51	179,42
BS	73,02	0,73	53,40	0,66	48,08	1,39	101,49
BŚW	4070,35	2,53	10304,02	0,92	3736,26	3,45	14040,28
BW	422,30	1,71	724,12	1,48	625,45	3,19	1349,57
LŁ	1,08	0,19	0,20	14,11	15,24	14,30	15,44
LMB	44,93	0,96	43,04	1,78	79,98	2,74	123,01

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w [ha]	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
LMŚW	827,59	2,34	1935,30	1,31	1084,02	3,65	3019,31
LMW	630,34	1,79	1125,47	1,69	1062,69	3,48	2188,16
LMWYŻŚW	55,48	3,70	205,21	1,24	69,00	4,94	274,20
LŚW	114,53	1,16	132,70	1,98	226,51	3,14	359,21
LW	154,51	1,30	201,36	5,00	771,86	6,30	973,21
LWYŻŚW	69,83	2,25	157,22	6,25	436,28	8,50	593,50
OL	738,73	1,84	1358,16	6,31	4662,02	8,15	6020,18
OLJ	347,32	3,14	1091,80	10,70	3715,02	13,84	4806,83
Ogółem N-ctwo	11875,54	2,36	28060,71	1,88	22374,18	4,24	50434,89

8.7. Lasy wyłączone z użytkowania.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu wprowadziła procedury identyfikacji i wyłączania z użytkowania powierzchni leśnych. Celem wyłączania z użytkowania jest stworzenie sieci drzewostanów najcenniejszych dla ochrony różnorodności biologicznej, które dodatkowo w przyszłości stanowią próbę porównawczą dla lasów gospodarczych. W drzewostanach tych zaprzestano użytkowania, a zabiegi ograniczono jedynie do niezbędnych działań o charakterze sanitarnym i ochronnym, wyjątkowo pielęgnacyjnym w odnowieniach.

Do tej grupy zaliczono drzewostany wyznaczone na podstawie Decyzji Nr 5/2008 Nadleśniczego Nadleśnictwa Włoszczowa z dnia 01 kwietnia 2008r. oraz Decyzji Nr 14/14 Nadleśniczego Nadleśnictwa Włoszczowa z dnia 26 czerwca 2014r.

Poniżej w tabeli zamieszczono zaktualizowany (literacja i powierzchnia) wykaz drzewostanów, wyłączonych z użytkowania na podstawie Decyzji Nadleśniczego.

Tabela 125. Wykaz drzewostanów wyłączonych z użytkowania w celu ochrony różnorodności biologicznej.

Leśnictwo	Pododdział	Pow.	Rodzaj pow.	Siedlisko	Funkcja lasu	Budowa pionowa	Gospodarstwo	TD
01	5 a	0,18	D-STAN	BŚW	GOSP	DRZEW	GZ	SO
01	10 c	1,18	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
01	12 d	1,81	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
01	12 f	1,50	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
01	12 g	1,45	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
01	12 l	3,83	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	DB OL
01	16 c	1,32	SUKCESJA	LMW	OCHR	-	O	DB OL
01	16 m	1,56	SUKCESJA	LMW	OCHR	-	O	DB OL
01	24 k	1,55	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
01	29 i	0,36	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
01	50 d	1,37	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
01	50 p	0,52	D-STAN	BMW	GOSP	DRZEW	GZ	SO
01	50 s	0,35	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
01	51 h	0,51	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	S	JS OL
02	61 o	0,60	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
02	70 b	5,48	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
02	70 c	13,80	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
02	70 d	0,88	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
02	242 a	0,51	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
02	242 t	0,29	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
03	67 c	1,91	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL

Leśnictwo	Pododdział	Pow.	Rodzaj pow.	Siedlisko	Funkcja lasu	Budowa pionowa	Gospodarstwo	TD
03	67 d	8,19	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	O	OL
03	67 f	0,91	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	O	OL
03	68 b	1,67	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
03	68 c	9,08	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
03	73 i	2,82	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	S	OL
03	73 k	2,30	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	S	OL
03	119 g	1,82	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
03	149 h	1,02	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
03	149 j	1,31	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
04	125 o	0,54	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
04	126 i	3,49	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
04	128 l	1,83	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
04	129 h	1,75	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
04	132 g	2,94	D-STAN	BW	OCHR	DRZEW	O	SO
04	144 s	1,43	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
04	160 k	1,38	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
05	237 c	0,99	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
05	238 a	0,93	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
05	444 d	1,20	D-STAN	OL	GOSP	DRZEW	GZ	OL
06	166 c	0,84	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
06	166 f	0,20	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
06	166 h	1,57	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
06	172 f	0,81	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	SO OL
06	190 c	3,45	D-STAN	BW	OCHR	DRZEW	O	SO
07	294 a	0,55	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	294 b	0,20	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
07	294 i	0,50	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	295 l	0,70	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	S	OL
07	296 c	2,99	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	S	OL
07	296 d	0,87	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	S	OL
07	304 d	1,88	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	304 j	1,21	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	324 g	1,11	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	SO DB OL
07	324 j	2,19	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	OL SO
07	324 l	3,39	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	OL SO
07	335 a	2,50	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	OL SO
07	335 j	2,04	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
07	337 b	1,05	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	348 k	1,48	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	O	DB OL
07	348 n	0,51	D-STAN	OLJ	OCHR	DRZEW	O	JS OL
07	360 m	0,97	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
07	372 f	2,90	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
08	343 i	2,12	D-STAN	LMB	OCHR	DRZEW	O	OL SO
08	367 d	4,76	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
08	408 c	2,50	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
08	408 d	2,96	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
08	415 g	0,37	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
09	458 p	0,23	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	SO OL
09	474 l	0,30	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	SO
09	482 b	0,68	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
10	489 h	1,74	SUKCESJA	BMB	OCHR	-	O	SO
10	587 g	1,72	D-STAN	LMW	OCHR	DRZEW	O	DB SO
11	515 i	0,68	D-STAN	OL	OCHR	DRZEW	O	OL
11	593 g	3,65	D-STAN	BMW	OCHR	DRZEW	O	ŚW SO
Razem		142,18						

8.8. Zasady postępowania w lasach ochronnych.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu opracowała „Zasady postępowania w lasach ochronnych”, zasady te uwzględniano na wszystkich etapach tworzenia planu urządzenia lasu. Poniżej przedstawiono synestetycznie wskazania, które należy stosować na etapie realizacji zaplanowanych zadań gospodarczych w lasach ochronnych Nadleśnictwa.

Postępowanie hodowlane w lasach ochronnych powinno, w jak najszerszym zakresie, uwzględniać zasady półnaturalnej hodowli lasu, dostosowanej do określonej kategorii jego ochronności, miejscowych warunków siedliskowych i konkretnego zagospodarowywanego obiektu (drzewostanu). Dobór składu gatunkowego jest niezmiernie ważny, niezbędnym jest, aby był on we wszystkich przypadkach optymalnie zróżnicowany oraz w maksymalnym stopniu zgodny z warunkami siedliska. Przy planowaniu składu gatunkowego oraz prowadzeniu odnowień w lasach ochronnych trzeba brać pod uwagę strukturę (budowę pionową, gatunkową i formę mieszczenia) przyszłego drzewostanu. W lasach ochronnych należy, jak najszerszej, wykorzystywać odnowienia naturalne, a w odnowieniach sztucznych korzystać z wysoko kwalifikowanego materiału siewnego pozyskiwanego w drzewostanach nasiennych wyłączonych i gospodarczych.

W Nadleśnictwie Włoszczowa wyróżniono na powierzchni 6498,29 ha następujące kategorie ochronności:

- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- lasy glebochronne,
- lasy wodochronne,
- lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębego,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt,
- lasy położone w strefach ochronnych wokół sanatoriów, uzdrowisk, granic administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,

Lokalizacja i zestawienia powierzchniowe poszczególnych kategorii i ich kompilacji opisano szczegółowo w elaboracie rozdz. III, podrozdział 1.2., niżej zaproponowano ogólne wytyczne do zagospodarowania poszczególnych kategorii.

a) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Sposób zagospodarowania lasu należy dostosować do ekologicznych wymagań cennych gatunków chronionych i rzadkich oraz możliwości utrzymania lub odtworzenia siedlisk przyrodniczych i innych cennych ekosystemów.

Realizację zadań należy prowadzić w oparciu o szczegółowe wytyczne określone w prognozie oddziaływania na środowisko..., w której oceniono wpływ zaplanowanych zabiegów gospodarczych na wszystkie cenne przyrodniczo elementy, potwierdzone z terenu Nadleśnictwa, a które stanowiły podstawę wyróżniania tej kategorii ochronności. W prognozie wskazano również sposoby realizacji planowanych zabiegów, uwzględniające jak najmniejszy negatywny wpływ na cenne elementy przyrodnicze.

b) Lasy glebochronne.

Przy planowaniu działań gospodarczych lub ich zaprzestaniu podejmowano indywidualne decyzje kwalifikując drzewostany do użytkowania głównego, stosując przyjęte zasady. W sytuacjach stromych zboczy, jarów, wąwozów, często odstępowano od planowania działań gospodarczych. Dla pozostałych należy na etapie realizacji stosować następujące zasady:

- podnosić sprawność gleby umożliwiając obsiew naturalny gatunków drzewiastych lub krzewiastych,
- właściwie, starannie pielęgnować odnowienia naturalne i sztuczne, odchwaszczać i spulchniać glebę jedynie wokół sadzonek, wykaszać chwasty do połowy sadzonek,
- utrzymywać stałe pokrycie gleby.

c) Lasy wodochronne.

Przy planowaniu działań gospodarczych lub ich zaprzestaniu podejmowano indywidualne decyzje kwalifikując drzewostany do użytkowania głównego, stosując przyjęte zasady. Dla drzewostanów na siedliskach bagiennych nie planowano użytkowania rębego. Realizując zaplanowane zabiegi pielęgnacyjne należy dążyć do:

- równomiernego rozmieszczenia drzew, co zapewni stabilność drzewostanu poprzez silny system korzeniowy, równomierną budowę korony i strzały.

Ponadto:

- gatunki domieszkowe należy dobierać, preferując gatunki głęboko ukorzeniające się, o małej intercepcji koron i możliwie długowieczne,

- wzdłuż cieków wodnych i rzek na siedliskach nizinnych należy pozostawiać nieużytkowany pas w granicach koryta oraz bezpośredniego sąsiedztwa 10-20 m,

- w lasach położonych na siedliskach wyżynnych wzdłuż potoków o brzegach spadzi-
stych należy dążyć do formy niskopiennych stref z Olsz, Os, Brz, Wb, Jrz, Jw., Js, sukce-
sywnie usuwać drzewa o pierśnicy przekraczającej 20 cm, które mogą tamować przepływ
wód oraz niszczyć mosty i wzmocnienia poniżej.

d) Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębego.

W drzewostanach nasiennych należy postępować zgodnie z przyjętymi uregulowaniami prawnymi oraz programami w zakresie nasiennictwa i selekcji.

e) Lasy stanowiące ostoje zwierząt.

W drzewostanach stanowiących ostoje zwierząt należy postępować zgodnie z przyjętymi uregulowaniami prawnymi dotyczącymi ustanowionych stref ochrony poszczególnych gatunków.

f) Lasy położone w strefach granic administracyjnych miast i 10 kilometrów od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. ludności.

Zagospodarowanie tych lasów w sposób szczególny uwzględnia:

- kształtowanie krajobrazu leśnego, poprzez zachowanie walorów estetycznych, uwzględniające zwiększenie odporności drzewostanów na antropopresję oraz ochronę wnętrza lasu,

- zagospodarowanie lasów stref zieleni wysokiej, w sposób zapewniający ochronę uzdrowisk przed niekorzystnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych – zasady określone w odrębnych przepisach,

- techniczne zagospodarowanie rekreacyjne lasu, np.: poprzez lokowanie ścieżek i obiektów edukacji przyrodniczej.

8.9. Promocja i edukacja leśna społeczeństwa.

Podstawy edukacji leśnej w Lasach Państwowych normuje Zarządzenie Nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych. Zadania w tym zakresie zawarte są w „Programie Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Włoszczowa na lata 2015-2024”.

Teren znajdujący się w zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Włoszczowa jest w coraz szerszym zakresie wykorzystywany do celów rekreacyjnych i turystycznych. Na atrakcyjność omawianego terenu wpływa: bogactwo i dostępność lasów, urozmaicona rzeźba terenu oraz zabudowa kultury materialnej.

Wychodząc naprzeciw rosnącym potrzebom w zakresie rekreacji i edukacji Nadleśnictwo Włoszczowa realizuje wiele form działalności edukacyjnej w obiektach:

- Punkt edukacji leśnej w Koniecznie – utworzony w 2001r. przy szkółce leśnej.

Początkowo był to niewielki fragment terenu bezpośrednio przylegający do szkółki, wyposażony w 15 oprawionych w drewno tablic (z opisami i fotografiami) o tematyce przyrodniczej, skromny zestaw ław i stołów oraz miejsce na ognisko. W sąsiedztwie jest trasa rowerowa "Lasami dookoła Włoszczowy". Stanowi pierwszy przystanek ścieżki edukacyjnej „Poznajemy las”. W 2005 roku wybudowano Leśną Wiatę Edukacyjną na ok. 70 osób oraz wyposażono punkt w szereg dodatkowych tablic informacyjno-edukacyjnych. Teren sąsiadującej szkółki leśnej stanowi znakomity teren do prowadzenia edukacji leśnej. Przybywające tu w ciągu roku setki osób poznają specyfikę prowadzonej na pow. blisko 8 ha (na 9 kwaterach i w 4 tunelach foliowych) hodowli sadzonek.

- Leśna ścieżka edukacyjna „Poznajmy las” – utworzona w 2005 przy szkółce leśnej. W ramach prac wytyczono i uporządkowano trasę, ustawiono tablice na poszczególnych przystankach ścieżki. W 2007 roku wyposażono ją w taras widokowy, drewniane kładki, ławki i stoły. Na ścieżce o długości ok. 4 km znajduje się 14 przystanków wyposażonych w tematyczne tablice informacyjne.

- Leśna Izba Edukacyjna Nadleśnictwa Włoszczowa – uroczyste otwarcie nastąpiło w dniu 29 kwietnia 2008r. mieszczącą się w oddanym do użytkowania w 2007 r. (sfinansowanym ze środków Funduszu Leśnego) budynku tzw. „zaplecza szkółkarskiego” - przy szkółce leśnej w Koniecznie. Izba ta jest kolejnym elementem istniejącego tu kompleksu obiektów edukacyjnych (punkt edukacji leśnej – szkółka leśna, leśna wiata edukacyjna, leśna ścieżka edukacyjna „Poznajemy las”). Izba została wyposażona w szereg pomocy dydaktycznych, eksponatów (w tym historycznych), a także w nowoczesny sprzęt audiowizualny. Wyposażenie to zostało sfinansowane w większości ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach – w ramach umowy dotacji. Otwarcie było połączone z pierwszymi zajęciami prowadzonymi z dziećmi i młodzieżą w nowym obiekcie oraz konkursem recytatorskim „Szumiął las, śpiewał las” o tematyce leśno – przyrodniczej.

- Leśna Wiata Edukacyjna w Lasocinie – utworzona w 2006 na terenie leśnictwa Lasocin.

Ponadto Nadleśnictwo współdziała przy organizacji obiektów edukacji przyrodniczej innych podmiotów.:

- Przyrodnicza Ścieżka Dydaktycznaa klubu 4H Kraski, utworzona 10 czerwca 2011r. przy Zespole Placówek Oświatowych w Krasocinie - Ścieżka prowadzi przez lasy Nadleśnictwa Włoszczowa. Na terenie wytyczono 12 przystanków. Po lewej stronie drogi, przy Jeziorze Małym, na skraju lasu Nadleśnictwo Włoszczowa przygotowało ławy i stół do wypoczynku. Optymalny termin wędrowki na trasie ścieżki dydaktycznej - od połowy kwietnia do połowy listopada. W zimie atrakcyjne mogą być wyprawy na nartach biegowych i kuligi na leśnych odcinkach trasy.

- Ścieżka dydaktyczna „Szlakiem Krajobrazu Przyrodniczo – Kulturowego Okolic Łopuszna”, trasa długości ok. 16 km wiodąca od Lasocina przez Eweliów, Fryszerkę, Skałkę Polską i Antonielów, jest ciekawym przedsięwzięciem Szkoły Podstawowej w Lasocinie, ruchu 4H i Nadleśnictwa Włoszczowa. Ideą przewodnią ścieżki jest łączenie w naturalny sposób tematyki przyrodniczej, historycznej i kulturowej. Na ścieżce tej znajduje się osiem przystanków (Ruiny Pałacu Niemojewskich, Kamieniołom, Pomnik Powstańców Styczniowych, Stawy na Fryszercie, Skałka Polska, Cmentarz Niemiecki, Bóbr europejski, Leśniczówka):

- Oznakowana trasa rowerowa: „Lasami dookoła Włoszczowy”,

Trasa rowerowa „Lasami dookoła Włoszczowy” to wspólne przedsięwzięcie Nadleśnictwa Włoszczowa, Urzędu Gminy Włoszczowa oraz Klubu Turystyki Rowerowej Ziemia Włoszczowska. Została opracowana z myślą poznania krajoznawczego, ekologicznego, przyrodniczego i historycznego Ziemi Włoszczowskiej. Trasa rowerowa jest stosunkowo bezpieczna, gdyż 70% jej długości prowadzi bezkolizyjnymi drogami i ścieżkami leśnymi. Jest dobrze oznakowana, prosta topograficznie i wpleciona w system dróg lokalnych, umożliwiających zjazd ze szlaku do Włoszczowy, czy innej miejscowości w każdym momencie. Szlak rowerowy "Lasami dookoła Włoszczowy" jest oznakowany kolorem czerwonym i wynosi 70 km długości. Na trasie mijamy: Szkołkę Leśną w Koniecznie - Nieznanowice - Rząbiec - zbiornik wodny Budko - stawy Feliksówka - Belinę - zbiornik wodny Biadaszek - Chotów - stawy Kuźnica Stara i Kuźnica Nowa - Jamskie - Zabrodzie - Zmarłe - Kluczewsko - Komparzów - Kurzelów - grupę pomnikowych dębów Dronowe Niwy - Jeżowice - Janów - zalew Klekot - Czarncę - Kąty. Do początku trasy czerwonej można dojechać z Włoszczowy przez Wolę Wiśniową łącznikiem koloru czarnego o długości 7,5 km. Trasa prowadzi głównie lasem przez najciekawsze i najpiękniejsze okolice Włoszczowy, teren trzech gmin: Włoszczowy, Krasocina i Kluczevska. Posiada niepowtarzalne walory krajoznawcze, przyrodnicze i kulturowe. Na początku szlaku, na terenie Szkołki Leśnej w Koniecznie można dowiedzieć się o florze i faunie ziemi włoszczowskiej. Znajdują się tam obiekty edukacyjne Nadleśnictwa Włoszczowa: wiata edukacyjna, Leśna Ścieżka Dydaktyczna "Poznajemy Las", Leśna Izba Edukacyjna. Pokonując szlak poznajemy historię i zabytki Włoszczowy, Nieznanowic, Kluczevska, Kurzelowa i Czarncy.

Istotnym uzupełnieniem podejmowanych działań w zakresie promocji i edukacji ekologicznej powinien być „Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Włoszczowa”. W tym celu należy jego elementy prezentować jak najszerzej opinii społecznej.

W ramach promocji i edukacji ekologicznej, zaleca się:

- Program Ochrony Przyrody zamieścić na stronie internetowej Nadleśnictwa,
- publikować informacje o ochronie przyrody w lokalnych i ogólnokrajowych mediach oraz na „ekologicznych” stronach internetowych,
- opracowanie dla szczególnie cennych ekosystemów, folderów i tablic informacyjnych,
- współpracę z samorządami i organizacjami zajmującymi się ochroną przyrody,
- współpracę z Zespołem Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych,
- współpracę ze szkołami w zakresie edukacji leśnej (w aspekcie ochrony przyrody, jak również gospodarowania zasobami leśnymi),
- utrzymanie ścieżek i punktów edukacyjnych, a także realizację zaplanowanych inwestycji w tym zakresie,
- aktualizacja i odnawianie tablic edukacyjnych i informacyjnych,
- jak najszerze wykorzystywanie kompleksu edukacyjnego na terenie szkołki Nadleśnictwa,
- popularyzację wielofunkcyjności gospodarki leśnej, z naciskiem na gospodarowanie w aspekcie ekologicznym (funkcje pozaprodukcyjne),

Wszystkie informacje należy ujmować i przekazywać w sposób przystępny, używając jak najmniej terminów stricte fachowych, a jeżeli takowe będą, to należy podać ich objaśnienia.

Fot. Zajęcia w ramach edukacji przyrodniczej. (fot. Archiwum Nadleśnictwa).

Fot. Zajęcia w ramach edukacji przyrodniczej. (fot. Archiwum Nadleśnictwa).

9. Opracowanie kartograficzne.

- **Mapa przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych** w skali 1 : 25 000, dla Nadleśnictwa.
- **Mapa przeglądowa obszarów chronionych i funkcji lasu** w skali 1 : 25 000, dla Nadleśnictwa.
- **Mapy gospodarczo-przeglądowe rozmieszczenia wybranych roślin chronionych z lokalizacją siedlisk przyrodniczych** w skali 1 : 10 000, dla poszczególnych leśnictw.

10. Załączniki.

Tabela 126. Wykaz pododdziałów Nadleśnictwa, w których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze chronione (wg RDOŚ) w obszarach Natura 2000, ze wskazówkami gospodarczymi.

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarcze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Siedliska przyrodnicze nieleśne											
02	97 g	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne**	3160**	0,89	0,63	BAGNO	-	-	-	-	-
02	98 b			7,73	3,94	BAGNO	-	-	-	-	-
				Razem	4,57**						
07	309 h	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympeion</i> , <i>Potamion</i>	3150	0,26	*	BAGNO	-	-	-	-	-
07	309 i			0,78	*	PS	-	-	-	-	-
				Razem	*						
04	145 g	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	0,24	0,07	ŁĄKA	-	-	-	-	-
08	343 j			9,27	9,27	BAGNO	-	-	-	-	-
07	350 j			1,48	1,48	BAGNO	-	-	-	-	-
11	401 g			0,61	0,08	ŁĄKA	-	-	-	-	-
11	401 k			0,74	0,14	D-STAN	DRZEW	38	BŚW	SO	bez zabiegu
				Razem	11,04						
02	62 t	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	0,39	0,39	ŁĄKA	-	-	-	-	-
02	62 z			0,89	0,09	BAGNO	-	-	-	-	-
02	96 s			0,95	0,95	ŁĄKA	-	-	-	-	-
03	140 k			0,01	0,01	ŁĄKA	-	-	-	-	-
03	140 l			0,06	0,06	R	-	-	-	-	-
03	140 m			0,33	0,33	D-STAN	DRZEW	25	BMW	SO	TW - 0,33
06	199 a			1,55	1,55	ŁĄKA	-	-	-	-	-
06	199 b			0,53	0,37	ŁĄKA	-	-	-	-	-
06	199 c			2,31	0,17	URZ WOD	-	-	-	-	-
07	300 b			2,29	2,29	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	300 c			1,81	1,81	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	309 f			2,41	2,41	ŁĄKA	-	-	-	-	-
08	320 h			0,49	0,49	ŁĄKA	-	-	-	-	-
08	320 i			0,49	0,49	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	348 i			2,05	1,64	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	349 c			3,76	0,16	D-STAN	DRZEW	40	OL	OL	bez zabiegu
07	349 g			0,38	0,38	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	349 h			2,53	2,29	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	349 i			0,65	0,65	ŁĄKA	-	-	-	-	-
07	349 k			1,01	1,01	PS	-	-	-	-	-
08	421 a			0,50	0,08	SUKCESJA	-	-	LMŚW	SO DB	-
08	421 b			1,34	1,34	D-STAN	DRZEW	14	LMŚW	DB SO	CP - 1,34; CP-P - 1,34
08	421 c			0,28	0,28	L ENERG	-	-	-	-	-
08	421 i			0,41	0,20	D-STAN	DRZEW	14	LMŚW	DB SO	CP - 0,41; CP-P - 0,41
11	521 b			1,00	1,00	BAGNO	-	-	-	-	-
11	521 f			1,20	0,07	D-STAN	DRZEW	51	BMW	DB SO	TP - 1,20
11	524 j			0,32	0,32	ROWY	-	-	-	-	-
				Razem	20,82						
01	9 c	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	7140	0,91	0,58	BAGNO	-	-	-	-	-
01	10 b			0,54	0,30	BAGNO	-	-	-	-	-
01	10 h			0,77	0,43	BAGNO	-	-	-	-	-
02	61 j			2,69	2,69	BAGNO	-	-	-	-	-
02	97 g			0,89	0,13	BAGNO	-	-	-	-	-
02	98 b			7,73	2,94	BAGNO	-	-	-	-	-
03	118 n			0,30	0,30	D-STAN	DRZEW	25	OL	OL	bez zabiegu
03	119 b			0,33	0,14	BAGNO	-	-	-	-	-

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wekazania gospodarcze, pow. [ha]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
03	119 c	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	7140	2,28	0,26	D-STAN	DRZEW	24	BMW	SO	TW - 2,28	
03	119 d			2,80	2,68	D-STAN	DRZEW	16	LMW	OL SO	CP - 2,80; CP-P - 2,80	
03	119 f			6,06	5,79	D-STAN	DRZEW	40	OL	OL	TP - 6,06	
03	119 g			1,82	1,69	D-STAN	DRZEW	32	OL	OL	bez zabiegu	
03	119 h			3,07	2,73	D-STAN	DRZEW	23	OL	OL	TW - 3,07	
03	119 i			6,29	1,14	D-STAN	DRZEW	104	BMB	SO	bez zabiegu	
04	152 d			3,74	0,11	D-STAN	DRZEW	80	BMB	SO	bez zabiegu	
04	152 g			1,28	0,45	D-STAN	DRZEW	18	BMB	SO	bez zabiegu	
07	309 i			0,78	*	PS	-	-	-	-	-	-
07	309 r			2,40	*	SUKCESJA	-	-	LMW	SO OL	-	
07	309 t			0,63	*	SUKCESJA	-	-	LMW	SO OL	-	
07	369 d			12,71	0,25	D-STAN	DRZEW	121	BW	SO	bez zabiegu	
07	369 h			3,34	2,95	BAGNO	-	-	-	-	-	
07	370 g			3,78	3,78	BAGNO	-	-	-	-	-	
11	378 f			1,32	0,16	D-STAN	DRZEW	32	BMW	SO	TP - 1,32	
11	378 g			0,49	0,03	BAGNO	-	-	-	-	-	
11	378 h			2,71	2,71	BAGNO	-	-	-	-	-	
11	378 j			3,99	0,20	D-STAN	DRZEW	29	BŚW	SO	TW - 3,99	
07	379 c			5,24	0,74	D-STAN	DRZEW	126	BW	SO	bez zabiegu	
07	379 d			6,09	5,35	BAGNO	-	-	-	-	-	
07	379 f	0,66	0,49	D-STAN	DRZEW	38	BŚW	SO	TW - 0,66			
07	379 g	1,05	1,05	BAGNO	-	-	-	-	-			
07	379 h	2,31	0,18	D-STAN	DRZEW	37	BŚW	SO	TW - 2,31			
07	380 a	11,38	11,38	BAGNO	-	-	-	-	-			
07	381 i	0,27	0,27	BAGNO	-	-	-	-	-			
Razem				51,90								
Razem siedliska nieleśne				83,76								
Siedliska przyrodnicze leśne												
01	26 d	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	8,51	0,58	D-STAN	2 PIĘTR	95	LMŚW	JD SO	bez zabiegu	
01	26 f			6,38	6,38	D-STAN	2 PIĘTR	94	LWY"ŚW	BK JD	bez zabiegu	
07	362 o			1,26	1,26	D-STAN	DRZEW	350	LW	DB	bez zabiegu	
07	363 g			2,33	2,33	D-STAN	DRZEW	65	LŚW	DB	TP - 2,33	
07	373 a			6,15	6,15	D-STAN	KO	111	LŚW	DB	IIIB - 6,15; CW - 0,32; CP - 1,70	
07	373 b			0,91	0,91	D-STAN	DRZEW	66	LŚW	BK DB	CP - 0,30; TP - 0,91	
07	373 f			1,26	1,26	D-STAN	DRZEW	56	LŚW	DB	TP - 1,26	
Razem				18,87								
01	24 l	Bory i lasy bagienne	91D0	2,18	2,18	D-STAN	DRZEW	65	BMB	SO	bez zabiegu	
01	25 m			2,47	2,47	D-STAN	DRZEW	74	BMB	SO	bez zabiegu	
08	356 a			4,90	4,90	D-STAN	DRZEW	100	BMB	SO	bez zabiegu	
07	369 g			0,78	0,78	D-STAN	DRZEW	126	BB	SO	bez zabiegu	
07	369 i			0,44	0,44	D-STAN	DRZEW	85	BMB	SO	bez zabiegu	
07	381 n			2,60	2,60	D-STAN	DRZEW	106	BMB	SO	bez zabiegu	
08	390 a			3,62	3,62	D-STAN	DRZEW	111	LMB	SO	bez zabiegu	
08	391 a			0,84	0,84	D-STAN	DRZEW	106	BMB	SO	bez zabiegu	
Razem				17,83								
01	12 c	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	1,09	0,16	D-STAN	DRZEW	8	OL	OL	CP - 1,09; CP-P - 1,09	
01	12 d			1,81	1,81	D-STAN	DRZEW	35	OL	OL	bez zabiegu	
01	12 f			1,50	1,50	D-STAN	DRZEW	55	OL	OL	bez zabiegu	
01	12 g			1,45	1,45	D-STAN	DRZEW	35	OL	OL	bez zabiegu	
01	12 h			0,49	0,30	BAGNO	-	-	-	-	-	
01	12 j			1,58	1,58	BAGNO	-	-	-	-	-	
01	12 k			1,27	1,27	D-STAN	DRZEW	50	OL	OL	TP - 1,27	
01	12 l			3,83	0,35	D-STAN	DRZEW	44	LMW	DB OL	bez zabiegu	
01	13 d			4,29	4,29	D-STAN	DRZEW	49	LMW	DB OL	TP - 4,29	
01	13 f			0,45	0,33	BAGNO	-	-	-	-	-	
01	13 g			1,22	1,22	D-STAN	DRZEW	56	LMW	DB OL	TP - 1,22	
01	13 i			8,92	0,09	D-STAN	DRZEW	31	BMW	SO	TW - 8,92	
01	16 c			1,32	1,05	SUKCESJA	-	-	LMW	DB OL	-	

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarce, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
01	16 j			1,68	0,09	ŁĄKA	-	-	-	-	-
01	16 m			1,56	0,54	SUKCESJA	-	-	LMW	DB OL	-
01	17 a			2,20	2,20	D-STAN	DRZEW	45	OLJ	DB OL	CP - 0,28
01	18 f			1,54	1,54	D-STAN	DRZEW	20	OL	OL	TW - 1,54
01	50 s			0,35	0,17	D-STAN	DRZEW	45	OL	OL	bez zabiegu
01	50 t			4,97	4,97	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	OL	bez zabiegu
01	51 a			8,50	0,17	D-STAN	DRZEW	55	BMW	SO	TP - 8,50
01	51 c			3,47	0,49	D-STAN	2 PIĘTR	94	LMW	SO JD	IVD - 3,47
01	51 d			4,40	4,40	D-STAN	DRZEW	24	OL	OL	TW - 4,40
01	51 f			3,04	3,04	D-STAN	DRZEW	20	OL	OL	TW - 3,04
01	51 g			3,08	3,08	D-STAN	DRZEW	12	OL	OL	CP - 3,08; CP-P - 3,08
01	51 h			0,51	0,51	D-STAN	DRZEW	80	OLJ	JS OL	bez zabiegu
01	52 a			0,73	0,44	D-STAN	DRZEW	65	LMW	DB OL	CP - 0,20; TP - 0,73
01	52 b			1,67	0,59	D-STAN	DRZEW	25	OLJ	OL	bez zabiegu
01	52 f			2,82	0,14	D-STAN	DRZEW	40	LMW	SO JD	bez zabiegu
01	52 n			5,13	1,51	D-STAN	DRZEW	99	OL	OL	bez zabiegu
01	52 o			3,18	3,18	D-STAN	DRZEW	99	OLJ	OL	bez zabiegu
02	59 g			5,99	0,78	D-STAN	DRZEW	114	OL	OL	bez zabiegu
02	62 h			2,45	0,15	D-STAN	DRZEW	16	OL	OL	CP - 2,45; CP-P - 2,45
02	62 i			2,19	0,13	D-STAN	DRZEW	11	OL	OL	CP - 2,19; CP-P - 2,19
02	62 j			2,48	0,13	D-STAN	DRZEW	6	OL	OL	CW - 2,48
02	64 n			1,87	1,87	D-STAN	DRZEW	110	OLJ	OL	bez zabiegu
01	65 a			7,47	1,13	D-STAN	DRZEW	60	OL	OL	bez zabiegu
01	65 b			1,77	1,77	D-STAN	DRZEW	30	OLJ	OL	bez zabiegu
01	65 c			10,71	2,65	D-STAN	DRZEW	114	OL	OL	bez zabiegu
01	66 b			7,62	1,38	D-STAN	DRZEW	124	OL	OL	bez zabiegu
01	66 c			6,28	1,13	D-STAN	DRZEW	124	OL	OL	bez zabiegu
01	66 d			2,99	0,53	D-STAN	DRZEW	84	OL	OL	bez zabiegu
03	67 a			18,01	2,92	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	JS OL	bez zabiegu
03	67 b			1,61	1,61	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	OL	bez zabiegu
03	68 a			18,41	17,39	D-STAN	DRZEW	85	OLJ	OL	bez zabiegu
02	69 a			7,35	7,35	D-STAN	DRZEW	85	OLJ	OL	bez zabiegu
01	71 a			14,31	5,43	D-STAN	DRZEW	114	OL	OL	bez zabiegu
01	71 b			2,11	2,11	SUKCESJA	-	-	OL	OL	-
01	71 c			1,73	1,73	D-STAN	DRZEW	89	OLJ	OL	bez zabiegu
01	71 d			5,46	0,28	D-STAN	DRZEW	89	OL	OL	bez zabiegu
01	72 a			5,59	5,59	D-STAN	DRZEW	109	OL	OL	bez zabiegu
01	72 d			4,78	4,78	D-STAN	DRZEW	109	OLJ	OL	bez zabiegu
01	72 f			5,13	5,13	D-STAN	DRZEW	107	OLJ	OL	bez zabiegu
01	72 g			2,46	2,46	D-STAN	DRZEW	3	OLJ	OL	CW - 2,31; PIEL - 2,31
03	73 f	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	6,71	6,71	D-STAN	DRZEW	114	OL	OL	IIIB - 3,41; AGROT - 2,05 ODN-ZŁOŻ - 2,05
03	73 i			2,82	2,82	D-STAN	DRZEW	30	OLJ	OL	bez zabiegu
03	73 k			2,30	2,30	D-STAN	DRZEW	3	OLJ	OL	bez zabiegu
03	73 l			3,60	3,60	D-STAN	DRZEW	114	OL	OL	IIIB - 2,28; AGROT - 0,70; ODN-ZŁOŻ - 0,70
03	73 m			1,88	1,88	D-STAN	DRZEW	6	OLJ	OL	CP - 1,49
03	73 n			1,03	1,03	D-STAN	DRZEW	21	OLJ	OL	bez zabiegu
03	78 c			7,34	7,34	D-STAN	DRZEW	4	OLJ	OL	CW - 7,34; CP - 7,34
03	78 d			0,92	0,92	D-STAN	DRZEW	65	OLJ	OL	bez zabiegu
03	78 f			2,28	2,28	D-STAN	DRZEW	65	OLJ	OL	bez zabiegu
03	78 g			5,72	0,40	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CW - 1,00 CP - 5,72
03	78 h			1,31	1,31	D-STAN	DRZEW	85	OLJ	OL	bez zabiegu
03	79 a			4,11	4,11	D-STAN	DRZEW	2	OLJ	OL	CW - 3,74; PIEL - 3,74
03	79 b			10,08	10,08	D-STAN	DRZEW	31	OLJ	OL	CW - 0,33; PIEL - 0,33; TW - 10,08
03	79 c			5,82	5,82	D-STAN	DRZEW	60	OLJ	OL	CW - 0,30; PIEL - 0,30
03	79 d			1,60	1,60	D-STAN	DRZEW	2	OLJ	OL	CW - 1,60; PIEL - 1,60
03	79 f			5,55	5,55	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CW - 1,00; CP - 5,55 PIEL - 1,00

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarcze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
03	79 g			5,69	5,69	D-STAN	DRZEW	7	OLJ	OL	CP - 4,82
03	79 h			1,57	1,57	D-STAN	DRZEW	74	OLJ	OL	bez zabiegu
03	79 i			1,61	1,61	D-STAN	DRZEW	74	OLJ	OL	IIIB - 1,61; AGROT - 0,90; ODN-ZŁOŻ - 0,90
03	79 k	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	0,79	0,79	D-STAN	DRZEW	61	OLJ	OL	bez zabiegu
03	80 j			2,01	2,01	D-STAN	DRZEW	14	OLJ	OL	CP - 2,01; CP-P - 2,01
03	80 k			1,11	1,11	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CP - 1,11; CP-P - 1,11
03	80 l			1,01	1,01	ZRĄB	-	-	OLJ	OL	ODN-ZRB - 1,01; PIEL - 0,71
03	80 m			1,31	1,31	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	OL	IIIB - 1,31; AGROT - 0,40; ODN-ZŁOŻ - 0,40
02	81 h			1,57	0,17	D-STAN	DRZEW	5	OL	OL	CW - 1,22; CP - 1,22
02	81 j			0,56	0,56	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	OL	IIIB - 0,56; AGROT - 0,15; ODN-ZŁOŻ - 0,15
02	81 k			0,88	0,88	D-STAN	DRZEW	90	OL	OL	IIIB - 0,88; AGROT - 0,25; ODN-ZŁOŻ - 0,25
02	82 i			0,61	0,61	D-STAN	DRZEW	15	OLJ	OL	TW - 0,61
02	82 j			1,00	1,00	D-STAN	DRZEW	7	OLJ	OL	CP - 1,00; CP-P - 1,00
02	82 k			1,43	1,43	D-STAN	DRZEW	56	OLJ	OL	CP - 0,19; TP - 1,43
02	82 l			3,48	3,48	D-STAN	DRZEW	14	OLJ	OL	CP - 3,48; CP-P - 3,48
02	82 n			0,64	0,64	ZRĄB	-	-	OL	OL	ODN-ZRB - 0,64; PIEL - 0,64
02	89 a			1,70	1,70	D-STAN	DRZEW	105	OLJ	OL	CW - 0,67
02	89 b			1,59	1,59	D-STAN	DRZEW	11	OLJ	OL	CP - 1,59; CP-P - 1,59
02	89 c			1,27	1,27	D-STAN	DRZEW	3	OLJ	OL	CW - 1,27; PIEL - 1,27; POPR - 0,40
02	89 d			1,42	1,42	D-STAN	DRZEW	105	OLJ	OL	IIIB - 1,42; AGROT - 0,45; ODN-ZŁOŻ - 0,45
02	89 g			1,41	1,41	D-STAN	DRZEW	105	LW	OL	IIIB - 1,41; AGROT - 0,40; ODN-ZŁOŻ - 0,40
04	159 l			0,15	0,15	D-STAN	DRZEW	80	LMW	DB OL	bez zabiegu
06	166 f			0,20	0,18	D-STAN	DRZEW	70	OL	OL	bez zabiegu
06	166 g	0,32	0,32	BAGNO	-	-	-	-	-		
06	166 h	1,57	1,30	D-STAN	DRZEW	38	OL	OL	bez zabiegu		
06	166 i	5,12	4,81	BAGNO	-	-	-	-	-		
08	320 j	0,33	*	BAGNO	-	-	-	-	-		
08	355 b	1,21	1,21	BAGNO	-	-	-	-	-		
08	355 c	0,16	0,16	D-STAN	DRZEW	100	BMW	DB OL	bez zabiegu		
08	355 d	0,98	0,98	D-STAN	DRZEW	27	OL	OL	TW - 0,98		
08	356 b	4,52	4,52	BAGNO	-	-	-	-	-		
07	373 i	0,56	0,56	D-STAN	KO	110	LW	DB OL	IIIBU - 0,56; AGROT - 0,34; CP - 0,22; ODN-ZŁOŻ - 0,34		
07	373 k	3,38	2,34	BAGNO	-	-	-	-	-		
07	373 o	1,25	0,09	D-STAN	DRZEW	76	OL	OL	bez zabiegu		
07	373 p	0,60	0,31	D-STAN	DRZEW	66	LMW	DB OL	bez zabiegu		
07	381 o	0,87	0,42	D-STAN	DRZEW	27	OL	OL	TW - 0,87		
07	381 r	0,91	0,91	D-STAN	DRZEW	20	OL	OL	TW - 0,91		
08	382 g	1,32	1,08	D-STAN	DRZEW	20	OL	OL	TW - 1,32		
08	382 h	2,43	2,43	D-STAN	DRZEW	41	OL	OL	TP - 2,42		
08	382 i	1,81	1,81	D-STAN	DRZEW	35	OL	OL	TW - 1,81		
08	382 j	0,54	0,54	D-STAN	DRZEW	8	OL	OL	CP - 0,54; CP-P - 0,54		
08	383 c	0,95	0,95	BAGNO	-	-	-	-	-		
08	383 g	6,13	6,13	D-STAN	DRZEW	45	OL	OL	bez zabiegu		
08	383 i	0,79	0,79	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CP - 0,79; CP-P - 0,79		
08	383 j	0,61	0,12	D-STAN	DRZEW	91	LMW	DB OL	IIIA - 0,61; AGROT - 0,20; ODN-ZŁOŻ - 0,20		
08	383 k	1,00	1,00	D-STAN	KO	91	LMW	DB OL	IIIAU - 1,00; AGROT - 0,60; CP - 0,40; ODN-ZŁOŻ - 0,60		
08	383 l	1,35	1,35	BAGNO	-	-	-	-	-		
08	384 d	1,45	1,05	D-STAN	DRZEW	35	OL	OL	TW - 1,45		
08	392 c	0,82	0,50	D-STAN	DRZEW	90	OL	OL	bez zabiegu		
08	393 a	0,67	0,67	D-STAN	DRZEW	14	OL	OL	CP - 0,67; CP-P - 0,67		

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarce, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
09	469 i			2,53	0,17	D-STAN	DRZEW	45	BMSW	SO	TP - 2,53
				Razem	236,75						
01	24 f	Jodłowy bór świętokrzyski	91P0	4,87	4,87	D-STAN	DRZEW	40	LMW	JD	CP - 1,20
01	24 h			1,04	0,49	D-STAN	DRZEW	59	LMW	JD	TP - 1,04
01	25 b			1,66	1,66	D-STAN	KO	84	LMW	JD	IVA - 1,66; CP - 0,80
01	25 c			4,89	4,89	D-STAN	KO	105	LMW	JD	IVD - 4,89; CP - 1,40
02	37 b			1,71	0,06	D-STAN	DRZEW	55	LWYŻSW	JD DB	CP - 0,35; TP - 1,71
02	37 c			2,16	1,92	D-STAN	DRZEW	105	LWYŻSW	JD	IVD - 2,16; CP - 0,50
				Razem	13,89						
07	370 d	Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	91T0	12,14	*	D-STAN	DRZEW	116	BŚW	SO	bez zabiegu
07	379 k			4,72	*	D-STAN	DRZEW	126	BŚW	SO	bez zabiegu
07	381 j			1,58	*	D-STAN	DRZEW	74	BŚW	SO	TP - 1,58
				Razem	*						
				Razem siedliska leśne	287,34						
				Razem Nadleśnictwo	371,10						

*- stanowisko siedliska przyrodniczego w formie punktowej, bez określonej powierzchni.

**- stanowisko siedliska przyrodniczego nie będącego przedmiotem ochrony Obszaru Natura 2000, powierzchnia siedliska nie uwzględniana w podsumowaniu powierzchni siedlisk chronionych w obszarze Natura 2000.

Tabela 127. Wykaz cennych zbiorowisk roślinnych (siedlisk przyrodniczych) wg danych RDOŚ w Kielcach położonych na terenie Nadleśnictwa poza obszarami Natura 2000, wraz z planowanymi wskaźnikami gospodarczymi.

nr les.	Poddział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. poddział. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarcze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Siedliska przyrodnicze nieleśne											
08	331 g	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	2,01	2,01	BAGNO	-	-	-	-	-
08	407 g			0,26	0,26	BAGNO	-	-	-	-	-
08	417 b			1,90	1,90	BAGNO	-	-	-	-	-
08	417 j			0,95	0,95	BAGNO	-	-	-	-	-
				Razem	5,12						
08	367 k	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	5,89	0,65	D-STAN	DRZEW	80	BMW	DB SO	IIIA - 2,23; AGROT - 0,65; ODN-ZŁOŻ - 0,65
08	404 f			0,99	0,07	D-STAN	DRZEW	31	BMW	SO	TW - 0,99
09	466 b			1,78	1,26	BAGNO	-	-	-	-	-
09	466 d			2,28	1,77	BAGNO	-	-	-	-	-
10	566 h			0,12	0,12	PS	-	-	-	-	-
				Razem	3,87						
07	344 d	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	3,05	3,05	BAGNO	-	-	-	-	-
07	360 i			2,50	2,50	BAGNO	-	-	-	-	-
08	419 h			2,27	2,27	BAGNO	-	-	-	-	-
				Razem	7,82						
07	336 g	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	7140	2,75	2,75	SZCZ	-	-	BB	SO	-
07	336 k			0,28	0,18	SZCZ	-	-	BMB	SO	-
07	337 h			2,57	1,59	BAGNO	-	-	-	-	-
07	344 d			3,05	1,57	BAGNO	-	-	-	-	-
08	399 c			3,12	0,09	D-STAN	DRZEW	34	BMW	SO	TW - 3,12
08	399 f			3,60	0,14	D-STAN	DRZEW	27	BMW	SO	TW - 3,60
08	399 h			1,92	1,69	BAGNO	-	-	-	-	-
08	399 i			0,62	0,62	BAGNO	-	-	-	-	-
08	412 b			0,32	0,32	BAGNO	-	-	-	-	-
08	413 b			1,57	1,27	BAGNO	-	-	-	-	-
				Razem	10,22						
				Razem siedliska nieleśne	27,03						
Siedliska przyrodnicze leśne											
07	363 h	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	9170	1,21	1,21	D-STAN	DRZEW	105	LŚW	DB	TP - 1,21
07	363 i			1,10	1,10	D-STAN	DRZEW	85	LŚW	DB	TP - 1,10
07	363 j			4,12	4,12	D-STAN	DRZEW	65	LŚW	DB	TP - 4,12
07	374 c			1,06	1,06	D-STAN	DRZEW	50	LŚW	DB	AGROT - 0,20; TP - 1,06; ODN-IIP - 0,20
08	391 o			1,16	1,16	D-STAN	DRZEW	32	LW	GB OL DB	TW - 1,16
08	392 m			0,18	0,18	D-STAN	DRZEW	101	LW	GB OL DB	bez zabiegu
08	398 f			3,61	3,32	D-STAN	DRZEW	77	LMŚW	SO DB	CW - 0,45; PIEL - 0,45; TP - 3,61
08	410 c			1,62	1,39	D-STAN	KO	100	LMŚW	JD DB	IIIB - 1,62; AGROT - 0,50; CW - 0,77; ODN-ZŁOŻ - 0,50; PIEL - 0,77
08	410 d			1,63	1,43	D-STAN	DRZEW	65	LMŚW	SO DB	TP - 1,63
08	410 f			1,73	1,54	D-STAN	KO	100	LMŚW	JD DB	IIIB - 1,73; AGROT - 0,50; CW - 0,65; CP - 0,65; ODN-ZŁOŻ - 0,50
08	410 i			1,66	1,53	D-STAN	DRZEW	40	LŚW	DB	TP - 1,66
08	420 d			0,57	0,06	D-STAN	DRZEW	40	LŚW	DB	TP - 0,57
08	420 f			4,43	3,99	D-STAN	DRZEW	90	LMŚW	SO DB	IIIB 4,43; AGROT - 1,35; ODN-ZŁOŻ - 1,35
				Razem	22,09						
07	334 z	Bory i lasy bagienne	91D0	1,67	1,67	D-STAN	DRZEW	115	BMB	SO	bez zabiegu
08	343 m			0,68	0,68	D-STAN	DRZEW	80	BMB	SO	bez zabiegu
07	347 a			4,07	4,07	D-STAN	DRZEW	120	BMB	SO	bez zabiegu
07	348 b			0,75	0,75	D-STAN	DRZEW	95	BMB	SO	bez zabiegu
07	359 f			0,90	0,90	D-STAN	DRZEW	111	BMB	SO	bez zabiegu
07	360 a			2,40	2,40	D-STAN	DRZEW	110	BMB	SO	bez zabiegu
08	392 l			2,06	2,06	D-STAN	DRZEW	6	LMW	DB SO	CW - 1,56; CP - 1,56

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarce, pow. [ha]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
09	466 g			1,22	1,22	D-STAN	DRZEW	34	BMW	SO	TW 1,22	
				Razem	13,75							
08	355 f	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91EO	2,15	0,13	D-STAN	DRZEW	100	BMB	SO	bez zabiegu	
08	367 d			4,76	4,57	D-STAN	DRZEW	55	OL	OL	bez zabiegu	
08	367 j			0,73	0,73	D-STAN	DRZEW	80	LMW	DB OL	TP - 0,73	
08	367 l			2,74	2,46	D-STAN	DRZEW	55	OL	OL	TP - 2,74	
07	373 r			0,97	0,05	D-STAN	DRZEW	69	BMŚW	SO	TP - 0,97	
08	382 f			5,92	0,47	D-STAN	DRZEW	76	BMW	SO	TP - 5,92	
08	383 d			0,56	0,41	D-STAN	DRZEW	70	BMW	DB OL	TP - 0,56	
08	383 f			1,13	1,13	D-STAN	DRZEW	70	BMW	DB OL	TP - 1,13	
08	383 m			4,57	0,41	D-STAN	DRZEW	68	BMW	DB SO	TP - 4,57	
08	384 a			2,42	0,27	D-STAN	DRZEW	82	BMW	JD SO	IID - 2,42; CP - 0,95	
08	384 c			2,54	0,09	D-STAN	DRZEW	7	BMW	ŚW SO	CW - 2,30; CP - 2,30	
08	384 f			0,82	0,82	D-STAN	DRZEW	90	BMW	DB OL	bez zabiegu	
08	384 g			0,36	0,29	BAGNO	-	-	-	-	-	-
08	384 i			3,10	2,33	D-STAN	DRZEW	40	LMW	DB OL	bez zabiegu	
08	384 j			0,87	0,87	D-STAN	DRZEW	70	BMW	DB OL	TP - 0,87	
08	385 i			0,41	0,41	D-STAN	DRZEW	40	LMW	SO OL	TP - 0,41	
08	386 f			1,36	0,08	D-STAN	DRZEW	85	LMW	SO DB	TP - 1,36	
08	386 g			0,53	0,28	BAGNO	-	-	-	-	-	-
08	386 h			0,69	0,69	D-STAN	DRZEW	85	LMW	DB OL	TP - 0,69	
08	391 f			1,10	0,23	D-STAN	DRZEW	22	BMW	SO	TW - 1,10	
08	392 a			0,72	0,08	D-STAN	DRZEW	12	BMW	SO	CP - 0,62	
08	393 c			1,69	0,20	D-STAN	DRZEW	3	BMW	SO	CW - 1,23; PIEL - 1,23	
08	393 d			6,62	0,13	D-STAN	DRZEW	76	BMŚW	SO	TP - 6,62	
08	417 i			1,77	1,50	D-STAN	DRZEW	45	OL	OL	TP - 1,77	
08	418 g			1,05	1,05	D-STAN	DRZEW	39	OL	OL	TP - 1,05	
08	418 h			2,88	2,88	D-STAN	DRZEW	11	OL	OL	CP - 2,88; CP-P - 2,88	
08	418 i			3,80	3,80	D-STAN	DRZEW	105	OL	OL	IIIB - 3,38; AGROT - 1,15; ODN-ZŁOŻ - 1,15	
08	418 j			2,46	2,46	D-STAN	DRZEW	5	BMW	DB OL	CW - 2,26; PIEL - 2,26	
08	418 k			0,95	0,56	D-STAN	DRZEW	24	OL	OL	TW - 0,95	
08	418 l			1,89	1,89	D-STAN	DRZEW	65	BMW	DB OL	TP - 1,89	
08	418 m			1,59	1,59	D-STAN	DRZEW	100	OL	OL	IIIB - 1,59; AGROT - 0,50; ODN-ZŁOŻ - 0,50	
08	419 i			2,02	0,55	D-STAN	DRZEW	100	LMW	SO OL	IB - 2,02; AGROT - 2,02; ODN-ZRB - 2,02	
08	419 j			0,40	0,40	D-STAN	DRZEW	100	BMW	DB OL	bez zabiegu	
08	419 k			5,31	4,51	D-STAN	DRZEW	35	OL	OL	TW - 5,31	
08	419 l			0,75	0,75	D-STAN	DRZEW	100	BMW	DB OL	bez zabiegu	
09	456 c			1,35	1,35	D-STAN	DRZEW	45	OLJ	OL	TP - 1,35	
09	458 o			1,16	0,94	D-STAN	DRZEW	24	LMW	SO OL	TW - 1,16	
09	458 p			0,23	0,23	D-STAN	DRZEW	24	LMW	SO OL	bez zabiegu	
09	459 c			5,58	5,58	D-STAN	DRZEW	34	LMW	OL SO	TW - 5,58	
09	459 g			0,58	0,58	SZCZ CHR	-	-	LMW	DB OL	-	
09	459 h	1,66	1,15	D-STAN	DRZEW	65	OL	OL	TP- 1,66			
09	466 a	2,89	0,26	D-STAN	DRZEW	80	BMŚW	SO	TP - 2,89			
09	466 c	0,64	0,64	D-STAN	DRZEW	55	OLJ	OL	TP - 0,64			
09	466 d	2,28	0,51	BAGNO	-	-	-	-	-			
09	466 f	3,63	3,63	D-STAN	DRZEW	29	LMW	DB OL	TW - 3,63			
09	468 c	1,29	0,14	D-STAN	DRZEW	65	OL	OL	TP - 1,29			
09	468 d	10,18	0,71	D-STAN	DRZEW	85	LMŚW	DB SO	IIIA - 5,83; AGROT - 1,80; ODN-ZŁOŻ - 1,80			
09	468 g	1,31	0,35	D-STAN	DRZEW	65	LMŚW	DB SO	TP - 1,31			
10	563 i	2,25	2,00	D-STAN	DRZEW	11	OL	OL	CP - 2,25; CP-P - 2,25			
10	563 j	2,14	1,99	D-STAN	DRZEW	5	OL	OL	CW - 2,14			
10	564 h	2,20	0,13	D-STAN	DRZEW	16	OL	OL	TW - 2,20			
10	564 i	2,99	2,99	D-STAN	DRZEW	12	OL	OL	CP - 2,99; CP-P - 2,99			

nr les.	Pododdział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarce, pow. [ha]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
10	564 j	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	1,15	0,63	D-STAN	DRZEW	0	OL	OL	IIIAU - 1,15; AGROT - 0,72; CW - 0,43; ODN-ZŁOŻ- 0,72	
10	564 k			2,06	2,06	D-STAN	DRZEW	5	OL	OL	CW - 1,91	
10	565 d			1,30	0,17	D-STAN	DRZEW	4	BMW	SO	CW - 1,03; PIEL - 1,03	
10	565 f			1,59	0,11	D-STAN	DRZEW	87	BMW	SO	IB - 0,82; AGROT - 0,82; ODN-ZRB - 0,82	
10	565 g			0,72	0,72	D-STAN	DRZEW	87	LMW	DB OL	IIIB - 0,72; AGROT - 0,20; ODN-ZŁOŻ- 0,20	
10	565 h			2,19	1,55	D-STAN	DRZEW	12	OL	OL	CP - 2,19; CP-P - 2,19	
10	565 i			0,64	0,18	D-STAN	DRZEW	33	OL	OL	TW - 0,64	
10	565 l			0,16	0,04	ŁĄKA	-	-	-	-	-	-
10	565 n			1,12	1,12	D-STAN	DRZEW	85	OL	OL	bez zabiegu	
10	565 o			0,72	0,72	D-STAN	DRZEW	50	OL	OL	TP - 0,72	
11	574 b			4,88	4,32	D-STAN	DRZEW	45	OL	OL	bez zabiegu	
11	574 g			0,42	0,33	D-STAN	DRZEW	27	LMW	DB OL	bez zabiegu	
11	574 h			1,92	0,31	D-STAN	DRZEW	60	LMW	DB SO	bez zabiegu	
11	574 k			1,18	0,18	D-STAN	DRZEW	60	BMŚW	DB SO	TP - 1,18	
11	575 a			8,82	0,09	D-STAN	DRZEW	23	BŚW	SO	TW - 8,82	
11	576 a			1,01	1,01	D-STAN	DRZEW	45	LMB	OL	bez zabiegu	
11	576 b			1,25	1,25	D-STAN	DRZEW	40	LMB	OL	bez zabiegu	
11	578 m			0,53	0,53	D-STAN	DRZEW	60	OL	OL	bez zabiegu	
11	583 m			1,15	1,10	D-STAN	DRZEW	75	BMW	DB OL	bez zabiegu	
11	583 n			1,44	0,55	D-STAN	DRZEW	75	BMW	SO	bez zabiegu	
				Razem	79,22							
				Razem siedliska leśne	115,06							
				Razem Nadleśnictwo	142,09							

* stanowisko siedliska przyrodniczego w formie punktowej, bez określonej powierzchni.

Tabela 128. Wykaz cennych zbiorowisk roślinnych (siedlisk przyrodniczych) określonych w ramach inwentaryzacji wykonanej w latach 2006-2007 na gruntach Lasów Państwowych (baza INVENT) położonych na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa poza obszarami Natura 2000, wraz z planowanymi wskazówkami gospodarczymi.

nr les.	Poddział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarcze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Siedliska przyrodnicze nieleśne											
03	88 z	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco - Brometea</i>)	6210	2,40	2,40	N KOP	-	-	-	-	-
				Razem	2,40						
01	41 d	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	7,13	7,13	ŁĄKA	-	-	-	-	-
01	43 a			3,27	3,27	ŁĄKA	-	-	-	-	-
03	116 a			5,56	5,56	BAGNO	-	-	-	-	-
06	167 j			7,71	7,71	BAGNO	-	-	-	-	-
06	167 m			1,63	1,63	BAGNO	-	-	-	-	-
06	169 a			0,31	0,31	BAGNO	-	-	-	-	-
06	169 c			4,86	4,86	BAGNO	-	-	-	-	-
06	176 l			1,27	1,27	ZBIORNIK	-	-	-	-	-
06	176 m			0,56	0,56	BAGNO	-	-	-	-	-
06	185 a			1,38	1,38	D-STAN	DRZEW	45	LMW	SO DB	TP - 1,38
06	185 b			1,46	1,46	BAGNO	-	-	-	-	-
04	270 h			2,20	2,20	BAGNO	-	-	-	-	-
07	277 d			1,43	1,43	BAGNO	-	-	-	-	-
07	277 k			0,66	0,66	BAGNO	-	-	-	-	-
07	277 n			0,35	0,35	BAGNO	-	-	-	-	-
07	278 o			0,45	0,45	BAGNO	-	-	-	-	-
04	287 f			1,78	1,78	BAGNO	-	-	-	-	-
08	425 k			0,37	0,37	BAGNO	-	-	-	-	-
08	426 k			0,71	0,71	BAGNO	-	-	-	-	-
09	447 b			0,32	0,32	PS	-	-	-	-	-
09	464 d	1,84	1,84	BAGNO	-	-	-	-	-		
09	474 j	4,40	4,40	D-STAN	DRZEW	60	BMB	SO	bez zabiegu		
11	540 a	7,78	7,78	BAGNO	-	-	-	-	-		
11	545 c	0,36	0,36	BAGNO	-	-	-	-	-		
10	557 g	1,89	1,89	BAGNO	-	-	-	-	-		
10	558 c	2,64	2,64	BAGNO	-	-	-	-	-		
10	559 b	1,73	1,73	BAGNO	-	-	-	-	-		
10	560 d	0,94	0,94	BAGNO	-	-	-	-	-		
				Razem	64,99						
01	71 f	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	1,97	1,97	ŁĄKA	-	-	-	-	-
03	104 a			0,72	0,72	PS	-	-	-	-	-
03	104 h			0,12	0,12	PS	-	-	-	-	-
04	121 h			1,83	1,83	PS	-	-	-	-	-
04	164 a			2,50	2,50	PS	-	-	-	-	-
05	218 c			0,99	0,99	PS	-	-	-	-	-
05	220 l			0,71	0,71	ŁĄKA	-	-	-	-	-
05	438 h			0,70	0,70	ŁĄKA	-	-	-	-	-
05	440 a			0,29	0,29	ŁĄKA	-	-	-	-	-
09	461 k			0,10	0,10	PS	-	-	-	-	-
				Razem	9,93						
03	117 i	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	1,17	1,17	BAGNO	-	-	-	-	-
04	130 c			1,06	1,06	BAGNO	-	-	-	-	-
06	169 g			0,32	0,32	BAGNO	-	-	-	-	-
06	170 a			1,11	1,11	BAGNO	-	-	-	-	-
06	189 g			0,40	0,40	BAGNO	-	-	-	-	-
06	190 r			0,90	0,90	BAGNO	-	-	-	-	-
06	200 b			1,02	1,02	BAGNO	-	-	-	-	-

nr les.	Poddział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarce, pow. [ha]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
11	578 f			1,66	1,66	BAGNO	-	-	-	-	-	
11	578 h			0,85	0,85	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	578 l			2,25	2,25	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 c			0,28	0,28	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 f			0,28	0,28	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 h			1,19	1,19	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 j			0,30	0,30	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 k			0,73	0,73	BAGNO	-	-	-	-	-	-
11	579 l			0,51	0,51	BAGNO	-	-	-	-	-	-
				Razem	14,03							
01	3 d	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	7140	2,59	2,59	BAGNO	-	-	-	-	-	
04	165 g			1,26	1,26	BAGNO	-	-	-	-	-	-
06	185 i			0,88	0,88	BAGNO	-	-	-	-	-	-
06	185 r			0,45	0,45	D-STAN	DRZEW	41	OL	OL	TP - 0,45	-
05	222 b			1,74	1,74	BAGNO	-	-	-	-	-	-
04	271 a			4,79	4,79	BAGNO	-	-	-	-	-	-
09	450 f			0,33	0,33	BAGNO	-	-	-	-	-	-
09	463 c			1,60	1,60	SZCZ	-	-	BB	SO	-	-
09	463 f			0,51	0,51	SZCZ	-	-	BB	SO	-	-
09	463 g			0,33	0,33	D-STAN	DRZEW	70	BW	SO	bez zabiegu	-
09	463 h	1,25	1,25	SZCZ	-	-	BB	SO	-	-		
				Razem	15,73							
				Razem siedliska nieleśne	107,08							
Siedliska przyrodnicze leśne												
01	27 k	Grąd Środkowo-europejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	9170	1,47	1,47	D-STAN	2 PIĘTR	-	LMŚW	JD DB	TP - 1,47	
01	28 h			2,45	2,45	D-STAN	DRZEW	60	LMŚW	BK DB	TP - 2,45	-
01	28 i			1,29	1,29	D-STAN	DRZEW	60	LŚW	DB	TP - 1,29	-
01	28 j			1,06	1,06	D-STAN	DRZEW	60	LŚW	DB	TP - 1,06	-
01	31 g			2,22	2,22	D-STAN	DRZEW	40	LMŚW	JD	CP - 0,80	-
01	31 i			3,48	1,08	D-STAN	KO	-	LMW	DB JD	IVA - 3,48; CP - 2,30	-
02	33 h			2,97	2,97	D-STAN	DRZEW	62	LMWYŻ-ŚW	GB JD DB	TP - 2,97	-
01	36 g			1,13	1,13	D-STAN	DRZEW	60	LMWYŻ-ŚW	JD DB	TP - 1,13	-
01	36 h			2,36	2,36	D-STAN	KO	-	LMWYŻ-ŚW	DB JD	IVD - 2,36; CP - 1,20	-
01	36 j			1,70	1,70	D-STAN	DRZEW	60	LWYŻ-ŚW	GB JD DB	CP - 0,50; TP - 1,70	-
02	37 a			3,45	3,45	D-STAN	DRZEW	60	LWYŻ-ŚW	GB JD DB	CW - 0,70; CP - 1,00; TP - 3,45	-
02	37 i			2,82	2,82	D-STAN	DRZEW	60	LWYŻ-ŚW	GB JD DB	CP - 2,55; TP - 2,82	-
02	37 o			1,55	0,82	D-STAN	DRZEW	55	LMŚW	DB	TP - 1,55	-
02	44 b			1,48	1,48	D-STAN	DRZEW	80	LMŚW	SO DB	TP - 1,48	-
03	83 g			4,53	4,53	D-STAN	DRZEW	69	LMŚW	JD DB	CP - 1,30; TP - 4,53	-
03	84 k			1,72	1,72	D-STAN	DRZEW	50	LMŚW	SO DB	TP - 1,72	-
03	85 a			9,45	*	D-STAN	DRZEW	69	LMW	JD DB	IIIB - 9,45; AGROT - 2,85; CW - 1,80; CP - 1,35; ODN-ZŁOŻ - 2,85; PIEL - 1,80	-
03	86 c			6,02	*	D-STAN	DRZEW	66	LMŚW	JD SO	CW - 1,80; CP - 0,60; TP - 6,02	-
03	86 d			1,50	*	D-STAN	DRZEW	58	LMŚW	SO DB	CW - 0,15; PIEL - 0,15; TP - 1,50	-
03	87 f			7,18	*	D-STAN	DRZEW	50	BMŚW	DB SO	PIEL - 0,70; TP - 7,18	-
03	86 f			1,73	1,73	D-STAN	DRZEW	64	LMŚW	SO DB	CW - 0,18; PIEL - 0,18; TP - 1,73	-
03	86 g			1,53	1,53	D-STAN	DRZEW	79	LMŚW	SO DB	CW - 0,20; PIEL - 0,20; TP - 1,53	-
03	86 h			1,66	1,66	D-STAN	DRZEW	64	LWYŻ-ŚW	GB BK DB	TP - 1,66	-
03	86 i			0,80	0,80	D-STAN	DRZEW	15	LWYŻ-ŚW	LP GB DB	CP - 0,80; CP-P - 0,80	-

nr les.	Poddział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
03	87 d	Grąd Środkowo-europejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	3,89	3,89	D-STAN	DRZEW	59	LMŚW	SO DB	PIEL - 0,50; TP - 3,89
03	87 g			1,36	1,36	D-STAN	DRZEW	51	LWYŻ-ŚW	GB BK DB	TP - 1,36
03	87 h			2,10	2,10	D-STAN	KO	-	LWYŻ-ŚW	BK DB	IIIB - 2,10; AGROT - 1,05; CP - 0,60; ODN-ZŁOŻ - 1,05
03	87 i			1,02	1,02	D-STAN	DRZEW	58	LWYŻ-ŚW	GB BK DB	TP - 1,02
03	87 l			0,92	0,92	D-STAN	DRZEW	79	LWYŻ-ŚW	GB JD DB	PIEL - 0,40; TP - 0,92
03	103 a			5,55	5,55	D-STAN	DRZEW	79	BMŚW	DB SO	AGROT - 0,30; CP - 0,30; TP - 5,55; ODN-IIP - 0,30
03	104 k			1,88	1,88	D-STAN	DRZEW	74	LMŚW	DB SO	IIIB - 1,88; AGROT - 0,55; CW 0,18; ODN-ZŁOŻ - 0,55
06	185 g			0,93	0,93	D-STAN	DRZEW	40	LW	DB	TP - 0,93
06	185 h			0,86	0,86	D-STAN	DRZEW	50	LW	DB	TP - 0,86
05	239 m			0,41	0,41	D-STAN	DRZEW	97	LMŚW	SO DB	PIEL - 0,25
05	240 r			0,92	0,92	D-STAN	DRZEW	31	LMŚW	JD DB	CW - 0,38; PIEL - 0,07; TW - 0,92
07	363 l			1,56	1,56	D-STAN	DRZEW	22	LŚW	DB	TW - 1,56
08	410 j			0,36	0,24	D-STAN	DRZEW	140	LŚW	DB	bez zabiegu
10	547 a			4,57	4,57	D-STAN	KO	98	LŚW	BK DB	IIIB - 4,57; AGROT - 1,40; CW - 2,46 CP - 2,46; ODN-ZŁOŻ - 1,40
				Razem	64,48						
04	160 j	Bory i lasy bagienne	91D0	1,16	1,16	D-STAN	DRZEW	32	BMB	SO	bez zabiegu
06	185 k			2,78	2,78	D-STAN	DRZEW	82	BMB	SO	bez zabiegu
05	229 c			2,64	2,64	D-STAN	DRZEW	70	BMB	SO	bez zabiegu
05	229 l			1,34	1,34	SZCZ CHR	-	-	BMB	SO	-
07	346 d			11,14	*	D-STAN	DRZEW	121	BMB	SO	bez zabiegu
08	355 f			2,15	*	D-STAN	DRZEW	100	BMB	SO	bez zabiegu
05	439 k			0,76	0,76	D-STAN	DRZEW	38	BMB	SO	bez zabiegu
09	461 d			4,58	4,58	SZCZ CHR	-	-	BB	SO	-
09	461 h			3,04	3,04	D-STAN	DRZEW	50	BMB	SO	bez zabiegu
09	462 g			3,32	3,32	SZCZ CHR	-	-	BB	SO	-
09	462 m			1,41	1,41	D-STAN	DRZEW	70	BMB	SO	bez zabiegu
09	470 b			1,47	1,47	D-STAN	DRZEW	70	BMB	SO	bez zabiegu
09	480 c			2,57	2,57	D-STAN	DRZEW	40	BMB	SO	bez zabiegu
10	564 f			1,43	1,43	D-STAN	DRZEW	90	BMB	SO	bez zabiegu
11	577 d	1,57	1,57	D-STAN	DRZEW	85	BMB	SO	bez zabiegu		
				Razem	28,07						
01	31 i	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	3,48	2,40	D-STAN	KO	-	LMW	DB JD	IVA - 3,48; CP - 2,30
02	34 a			4,23	*	D-STAN	DRZEW	55	BMW	SO	TP - 4,23
01	41 c			0,61	0,61	D-STAN	DRZEW	50	OLJ	OL	TP - 0,61
01	41 j			4,15	4,15	D-STAN	IP	-	LMW	DB JD	IVDU - 4,15; AGROT - 1,25; CW - 0,48; CP - 1,20; ODN-ZŁOŻ - 1,25
02	82 o	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	0,24	0,24	D-STAN	DRZEW	14	OLJ	OL	CP - 0,24; CP-P - 0,24
03	83 a			6,84	6,84	D-STAN	DRZEW	69	OLJ	OL	bez zabiegu
03	83 b			5,77	5,77	D-STAN	DRZEW	6	OLJ	OL	CP - 4,94
03	83 c			1,67	1,67	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	DB OL	CP - 0,30
03	83 d			1,06	1,06	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CP - 1,06
03	83 f			12,37	12,37	D-STAN	DRZEW	80	OLJ	OL	IIIB - 6,68; AGROT - 3,80; ODN-ZŁOŻ 3,80
03	84 a			3,00	3,00	D-STAN	DRZEW	5	OLJ	OL	CP - 2,32
03	84 b			1,74	1,74	D-STAN	DRZEW	8	OLJ	OL	CP - 1,74; CP-P - 1,74; PIEL - 0,28
03	84 c			0,54	0,54	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	OL	bez zabiegu
03	84 d			2,02	2,02	D-STAN	DRZEW	90	OLJ	OL	IIIB - 2,02; AGROT - 0,60; ODN-ZŁOŻ - 0,60
03	84 f			1,55	1,55	D-STAN	DRZEW	6	OLJ	OL	CP - 1,52PRZEST
03	84 g			6,53	6,53	D-STAN	DRZEW	94	OLJ	OL	IIIA - 3,40; AGROT - 1,85;

nr les.	Poddział	Zbiorowisko roślinne	Odpowiadający typ siedl. przyr.	Pow. pododdz. [ha]	Pow. siedliska. [ha]	Rodzaj pow.	Struktura drzewostanu	Wiek	TSL	TD	Wskazania gospodarze, pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ODN-ZŁOŻ - 0,90
03	84 h			2,15	2,15	D-STAN	DRZEW	7	OLJ	OL	CP - 1,85
03	84 i			2,47	2,47	D-STAN	DRZEW	94	OLJ	OL	IIIAU - 2,47; AGROT - 2,47; ODN-ZŁOŻ - 2,47
03	84 j			1,78	1,78	D-STAN	DRZEW	94	OLJ	OL	IIIAU - 1,78; AGROT - 1,78; ODN-ZŁOŻ - 1,78
03	84 l			2,70	2,70	D-STAN	DRZEW	94	OLJ	DB OL	IIIA - 2,70; AGROT - 0,90; ODN-ZŁOŻ - 0,90
03	84 m			0,70	0,70	PS	-	-	-	-	-
03	85 b			1,51	1,51	D-STAN	DRZEW	69	OLJ	OL	bez zabiegu
05	218 b			3,91	3,91	D-STAN	DRZEW	56	OL	OL	TP - 3,91
05	220 d			5,37	5,37	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	OL	TP - 5,37
05	220 h			0,37	0,37	D-STAN	DRZEW	70	OLJ	OL	bez zabiegu
05	232 m			2,43	2,43	D-STAN	KO	-	LW	DB OL	IIIAU - 2,43; AGROT - 1,68; CW - 0,75; CP - 0,75; ODN-ZŁOŻ - 1,68
05	233 a			1,45	1,45	D-STAN	DRZEW	87	LMW	DB OL	AGROT - 0,40; PIEL - 0,51; TP - 1,45; ODN-IIP - 0,40
05	233 c			0,68	0,68	D-STAN	KO	-	LMW	DB OL	IIA - 0,68; CW - 0,55; PIEL - 0,55
08	426 d			0,66	0,66	D-STAN	DRZEW	80	OLJ	OL	bez zabiegu
05	440 d			1,00	1,00	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	OL	bez zabiegu
05	440 f			0,08	0,08	SUKCESJA	-	-	OLJ	OL	-
05	440 i			0,50	0,28	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	OL	bez zabiegu
05	440 j			1,34	1,34	D-STAN	DRZEW	50	OLJ	OL	TP - 1,34
09	451 b			1,30	1,30	D-STAN	DRZEW	70	OLJ	OL	IIIA - 1,30; AGROT - 0,40; ODN-ZŁOŻ - 0,40
09	451 c			0,65	0,65	D-STAN	DRZEW	95	OLJ	OL	IIIA - 0,65; AGROT - 0,20; ODN-ZŁOŻ - 0,20
09	451 h			0,46	0,46	D-STAN	DRZEW	40	OLJ	OL	bez zabiegu
				Razem	81,78						
01	40 d			3,76	3,76	D-STAN	DRZEW	35	LMW	JD	CP - 1,30; ODN-ZŁOŻ - 1,00
01	40 h	Świętokrzyski bór jodłowy	91P0	5,99	5,99	D-STAN	IP	-	LMWYŻ-ŚW	DB JD	CP - 1,10; TP - 5,99
				Razem	9,75						
01	7 b	Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum)	91T0	1,77	*	D-STAN	DRZEW	58	BS	SO	TP - 1,77
01	8 d			0,60	0,60	D-STAN	DRZEW	37	BS	SO	TW - 0,60
01	11 b			2,70	*	D-STAN	DRZEW	41	BŚW	SO	TP - 2,70
01	15 b			2,66	*	D-STAN	DRZEW	23	BŚW	SO	TW - 2,66
03	115 f			10,17	*	D-STAN	DRZEW	76	BŚW	SO	TP - 10,17
03	116 h			4,04	*	D-STAN	DRZEW	41	BŚW	SO	TP - 4,04
04	160 g			2,43	*	D-STAN	DRZEW	43	BS	SO	TP - 2,43
06	167 h			5,59	*	D-STAN	DRZEW	56	BS	SO	TP - 5,59
06	212 o			1,42	1,42	D-STAN	DRZEW	55	BS	SO	bez zabiegu
06	212 p			0,61	0,61	D-STAN	DRZEW	55	BŚW	SO	TP - 0,61
06	212 s	1,96	*	D-STAN	DRZEW	36	BS	SO	bez zabiegu		
04	286 k	Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum)	91T0	0,60	0,60	D-STAN	DRZEW	17	BS	SO	bez zabiegu
04	286 l			1,14	*	D-STAN	DRZEW	49	BS	SO	bez zabiegu
04	287 h			1,91	*	D-STAN	DRZEW	47	BS	SO	bez zabiegu
05	444 g			1,75	*	D-STAN	DRZEW	48	BS	SO	TP - 1,75
09	462 f			13,39	*	D-STAN	DRZEW	75	BŚW	SO	TP - 13,39
11	516 i			0,75	*	D-STAN	DRZEW	53	BS	SO	TP - 0,75
				Razem	3,23						
				Razem siedliska leśne	187,31						
				Razem Nadleśnictwo	294,39						

-* stanowisko siedliska przyrodniczego w formie punktowej, bez określonej powierzchni.

Tabela 129. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Włoszczowa. (Tabela XXIII).

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
Rezerwy przyrody				
„Oleszno”				
1.	Obręb Włoszczowa: 50t, 52b, 52f, 52g, 52h, 52i, 52k, 52m, 52o, 52n, 52~a, 52~b, 52~c, 52~d, 52~f, 52~l, 53g, 53h, 53i, 53~c, 54a, 54b, 54c, 54d, 54f, 54g, 54i, 54~a, 54~b, 54~c, 59a, 59c, 59f, 59g, 59h, 59~a, 59~b, 60f, 60h, 60~a, 60~b, 65a, 65b, 65c, 65~a, 66a, 66b, 66c, 66d, 66~a, 67a, 67b, 67~a, 68a, 68~a, 69a, 69b, 69~a, 71a, 71b, 71c, 71d, 71~b, 71~c, 72a, 72b, 72d, 72f, 72~a, 72~b, 72~c	Zachowanie fragmentu rozległego kompleksu bagiennych lasów olszowych, który należy do najcenniejszych tego typu siedlisk na obszarze Wyżyny Małopolskiej. Jest to najlepiej zachowany, naturalny las jesionowo-olszowy na tym terenie. Przedmiot ochrony stanowi ekosystem leśny, o znacznym stopniu uwilgotnienia, miejscami stale podtapiany, z urozmaiconą szatą roślinną. Osiągnięcie celu ochrony rezerwatowej jest możliwe poprzez ograniczenie wszelkich działań gospodarczych w celu utrzymania jak najbardziej naturalnego charakteru ekosystemu rezerwatu przy maksymalnym zdaniu się na procesy samoregulacji.	1.) Brak zatwierdzonego planu ochrony.	-
2.	Obręb Włoszczowa: 54h,		2.)* Regulacja zwarcia i składu gatunkowego drzewostanu - zabieg trzebieży późnej.	-
3.	Obręb Włoszczowa: 59d, 60d,		3.) Wspomaganie naturalnych procesów odtwarzania się struktury drzewostanów na siedliskach olsu i łęgu – czyszczenia późne.	-
4.	Obręb Włoszczowa: 59b, 60a, 60g,		4.) Wspieranie właściwego rozwoju młodego pokolenia – czyszczenia późne.	-
„Ewelinów”				
1.	Obręb Włoszczowa: 26d	Zachowanie oraz poprawa stanu lokalnych populacji gatunków rzadkich, chronionych i zagrożonych. Zachowanie różnorodności biologicznej oraz prawidłowej funkcji lasu poprzez zwiększenie zasobów drewna martwego w lesie.	1.) **Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach i odnowieniach naturalnych - zadanie wpisuje się w gospodarkę Lasów Państwowych. 2.) **Usuwanie obcych gatunków roślin, krzewów i drzew – zadanie wpisuje się w gospodarkę Lasów Państwowych na 2015r. (dąb czerwony – <i>Quercus rubra</i>). 3.) **Monitoring flory. 4.) **Sprzątanie zagrożonych ekosystemów z odpadów pozostawionych przez ludzi na terenie rezerwatu. 5.) **Edukacja ekologiczna.	- - - - -

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
2.	Obręb Włoszczowa: 26f		1.) **Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach i odnowieniach naturalnych - zadanie wpisuje się w gospodarkę Lasów Państwowych. 2.) **Częściowe odślanianie dna lasu w celu ochrony gatunków chronionych i rzadkich - zadanie wpisuje się w gospodarkę Lasów Państwowych. 3.) **Monitoring flory. 4.) **Sprzątanie zagrożonych ekosystemów z odpadów pozostawionych przez ludzi na terenie rezerwatu. 5.) **Edukacja ekologiczna.	-
„Ługi”				
1.	Obręb Włoszczowa: 369d, 369f, 369g, 369h, 369i, 369-c, 369-d 369-h, 370c, 370d, 370f, 370g, 370h, 370-a, 370-b, 370-c, 370-g, 370-h, 379a, 379b, 379c, 379d, 379k, 379-a, 379-c, 379-d, 379-h, 380a, 380b, 380c, 380-c, 380-d, 381a, 381b, 381i, 381-b, 381-f, 381-g, 381-h,	Zachowanie miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-bagiennym i leśnym. Brak usuwania posuszu sosnowego na rozlewisku, eliminacja dębu czerwonego na korzyść dębu szypułkowego.	1.) * Bez zabiegu.	-
2.	Obręb Włoszczowa: 381j, 381k,		2.) * Regulacja zwarcia i składu gatunkowego drzewostanu - zabieg trzebieży późnej.	-
3.	Obręb Włoszczowa: 381b		3.) * Cięcia sanitarne (12m ³ /ha).	-
* - zabiegi z planów ochrony rezerwatów ** - zabiegi z projektu planu ochrony rezerwatu „Ewelinów” – stan na grudzień 2014r.				
Obszary tworzące sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie				
1.	OZW PLH260004 „Ostoja Przedborska” - (Obręb Włoszczowa: 9f; 10a, c, f; g; 60f, g; 61b, c, d, l, m; 97a, b, c, g; 98a, b, c, d;) – 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheucheria-Caricetea</i>).	Utworzenie strefy buforowej.	Odstąpienie od zrębów zupełnych w pasie o szerokości do 30 m od granicy siedliska. W przypadku wykonywania zrywki stosować zrywkę minimalizującą naruszenie pokrywy glebowej.	
2.	OZW PLH260004 „Ostoja Przedborska” -	Prowadzenie gospodarki leśnej na terenie siedliska przyrodniczego	W ramach użytkowania należy pozostawiać drzewa stare, pojedynczo, grupowo i kępowo, do natural-	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
	(Obręb Włoszczowa: 26f, d) – 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Gallio Carpinetum</i> , <i>Tilio Carpinetum</i>).	go w oparciu o złożone metody użytkowania, z popieraniem naturalnego, zgodnego z siedliskiem odnowienia i uwzględniające naturalną sukcesję i fluktuację gatunkową w obrębie siedlisk.	nego rozkładu w ilości 5-10% masy na powierzchni manipulacyjnej z chwilą przystąpienia do rębni. W wydzieleniach, lub ich częściach, gdzie drzewostan jest niezgodny z preferowanym składem dla lasów grądowych, w przypadku wykonywania zabiegów gospodarczych prowadzić przebudowę w kierunku drzewostanów liściastych: dąb, buk, jawor, grab, lipa, wiąz, klon.	
3.	OZW PLH260004 „Ostoja Przedborska” - (Obręb Włoszczowa: 24l, 25m) – 91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>).	Brak użytkowania rębego.	Powstrzymanie się z rębiami w siedlisku przyrodniczym (91D0) oraz na szerokości 20 m od jego granic.	
4.	OZW PLH260004 „Ostoja Przedborska” - (Obręb Włoszczowa: 12c, d, f, g, h, j, k, l; 13d, f, g, i; 16c, j, m; 17a; 18f; 50s, t; 51a, c, d, f, g, h; 52a, b, f, n, o; 59g; 62h, i, j; 64n; 65a, b, c; 66b, c, d; 67a, b; 68a; 69a; 71a, b, c, d; 72a, d, f, g; 73f, i, k, l, m, n; 78c, d, f, g, h; 79a, b, c, d, f, g, h, i, k; 80j, k, l, m; 81h, j, k; 82i, j, k, l, n; 89a, b, c, d, g.) – 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-inacanae</i>) i olsy źródłiskowe.	Złożone użytkowanie rębne.	W ramach prowadzonych cięć rębnych pozostawiać w formie pojedynczych drzew, grup i kęp drzew starych, w ilości 5% - 10% masy na powierzchni manipulacyjnej z chwilą przystąpienia do rębni. Utrzymywać zwarcie koron drzew na poziomie ok. 70%. Długofalowo dążyć do gospodarowania metodami złożonymi z wydłużonym okresem odnowienia. Protegowanie samorzutnie powstających nalotów jesionowych w młodych drzewostanach. W przypadku ustąpienia procesu zamierania jesionów, protegowanie nalotów jesionowych w miejscach ich pojawiania się.	
5.	OZW PLH260004 „Ostoja Przedborska” - (Obręb Włoszczowa: 24f, h; 25b, c; 37b, c) – 91P0 Wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>).	Złożone użytkowanie rębne.	Prowadzenie gospodarki leśnej w siedlisku przyrodniczym w oparciu o złożone metody użytkowania, z popieraniem naturalnego odnowienia zgodnego z siedliskiem i uwzględniające naturalną sukcesję i fluktuację gatunkową w obrębie siedlisk. W ramach użytkowania należy pozostawiać drzewa stare, pojedynczo, grupowo i kępowo, do naturalnego rozkładu w ilości 5 - 10% masy na powierzchni manipulacyjnej z chwilą przystąpienia do rębni.	
6.	OZW PLH260018 „Dolina Górnej Pilicy”, OZW PLH260013 „Dolina Białej Nidy” (Obręb Włoszczowa: 118n; 119b, c, d, f, g, h, i; 140k, l, m; 145g; 152d, g; 159l; 166f, g, h, i; 199a, b, c; 300b, c, h, i; 309f, g, h, i, n, o, p, r, t, w, x; 320j, k, n; 348i; 349c, g, h, i, k; 350j; 362o; 363g; 369d, h; 370g, 373a, b, f, i, k, o, p; 379c, d, f, g, h; 380a; 381i, o, r; 320h, i; 343j, 355b, c, d; 356b; 382g, h, i, j; 383c, g, i, j, k, l; 384d; 392c; 393a; 421a, b, c, i; 469i; 378f, g, h, j; 401g, k; 521b, f; 524j) – 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-inacanae</i>) i olsy	Gospodarowanie w sposób nie zagrażający stanowiską cennych gatunków roślin i zwierząt oraz stanowiską siedlisk, które stwierdzono na obszarze.	Brak	Rozpoznanie stanowisk gatunków i siedlisk chronionych przed rozpoczęciem prac na poszczególnych powierzchniach. Dostosowanie wykonania zabiegów do wymagań gatunków.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
	<p>źródłiskowe. (Obręb Włoszczowa: 356a; 369g, i; 381n; 390a; 391a) – 91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>). (Obręb Włoszczowa: 370d; 379k; 381j) – 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>).</p>			
7.	<p>OZW PLH260018 „Dolina Górnej Pilicy”, OZW PLH260013 „Dolina Białej Nidy” (Obręb Włoszczowa: 118n; 119b; 119g, i; 140k, l; 145g; 152d, g; 159l; 166f, g, h, i; 199a, b, c; 300b, c, h, i; 309f, h, i, n, o, p, r, t, w; 320h, i, j, k, n; 343j; 348i; 349c, g, h, i, k; 350j; 355b, c; 356a, b; 362o; 369d, g, h, i; 370g; 373k, o, p; 378g, h; 379c, d, g, 380a; 381i, n; 383c, g, l; 390a; 391a; 392c; 401g, k; 421a, c; 521b; 524j) – 6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>), 3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i>, <i>Potamion</i></p>	<p>Utrzymanie naturalnych procesów zachodzących w drzewostanach.</p>	<p>Brak</p>	<p>Ochrona bierna w pododdziałach.</p>
Park Krajobrazowy oraz Obszary Chronionego Krajobrazu				
1.	<p>Przedborski Park Krajobrazowy (Obręb Włoszczowa: 31-82; 83a-m,y,~a,~b; 84; 85; 86c-i,k,~b,~c; 87-102; 122i-n,p-y~f; 123a-h,~a,~c,~d; 124a-h,~b,~f,~h; 125; 126a-l,~a,~b; 242-244; 245a-fx,lx,mx; 262i-o; 263). Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu (Obręb Włoszczowa: 29-30; 83n-x,~c; 86</p>	<p>Zagospodarowanie obszaru powinno zapewnić stan równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych.</p>	<p>Brak</p>	<p>Zabiegi z zachowaniem zasad funkcjonowania zrównoważonej gospodarki leśnej opartej na podstawach ekologicznych.</p>

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
	<p>a,b,j,~a; 104a-g; 121a-o,ix-mx,~a,~b,~d; 122a-h,o,z,~a~d; 123i-m,~b,~f,~g; 124i-p,~a,~c,~d; 127a-i,~a~f; 128; 129; 245gx-kx; 262a-h,~a).</p> <p>Włoszczowsko - Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu (Obręb Włoszczowa: 109; 110; 112-116; 117a-p,y-cx,~a; 118-120; 130-165; 166b-m,o,~a,~b; 167w,x; 171-187; 188a-g,j-k,~a~j; 189-208; 210s,x-cx; 214-223; 224a-g,~a; 225-227; 228a-i,~a; 229-232; 233a-i,~a~d,~g~k; 234a-g,~a,~b; 266a-h; 268-430; 432f,g; 433-486; 488-496; 499-542; 543a-p,~a~d; 544-595).</p> <p>Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu (Obręb Włoszczowa: 1-4; 5a,b,g,h,~a,~b; 6-7; 8a-j,~a~c; 9-15; 264a,b).</p>			
Pomniki przyrody				
1.	Pomniki przyrody pododdziały: 62m, x, y, fx; 84k, m; 96i; 323c; 362g, n, o; 373a; 410f.	Wykonując planowe zadania w pobliżu pomników należy zachować szczególną ostrożność, aby uniknąć uszkodzeń.	Brak	Ochrona biema. W przypadku pododdziałów: 62m (zabieg TP); 84k (zabieg TP); 323c (zabieg TP); 362g (zabieg rębni IIIAU); 373a (zabieg rębni IIIB); 410f (zabieg rębni IIIB) – oznaczenie w terenie i zabezpieczenie pomnika.
Parki zabytkowe				
1.	Parki zabytkowe.	Zabiegi gospodarcze wykonywane na gruntach Lasów Państwowych ze względu na charakter i najczęściej znaczną odległość od parków, nie mają wpływu na tę formę ochrony przyrody.	Brak	Brak
Użytki ekologiczne				
1.	Użytek ekologiczny „Mokry Las”, oddziały: 97; 98; 99h*,i*,j*,k,l, ~a - ~c; 100a*, c,~a - ~f; 101; 102.	Wartości cenne przyrodniczo użytku i tym samym wymagające szczególnej ochrony to ekosystemy łąkowo-bagiennie, którym gospodarka leśna w zakresie pielęgnacji drzewostanów, wykonywana po sąsiedzku, nie może zaszkodzić.	Zachowanie ekosystemów łąkowo-bagiennych jako naturalnej ostoi rzadkich gatunków ptaków, tj.: żurawia, derkacza oraz trzmiełojada i świerszczaka.	Brak

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednokowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
* - lokalizacja na powierzchni zredukowanej pododdziału - części pododdziału.				
Strefy Ochrony Gatunkowej				
1.	Strefa ochrony Bociana Czarnego, strefa ochrony okresowej – strefa ochrony całorocznej –	Zabiegi gospodarcze zgodne z założeniami ochronnymi przewidzianymi dla ochrony gatunkowej stanowisk ptaka.	Przestrzeganie wymagań ochronnych dla gatunku ptaka wynikających z ustanowienia strefy ochronnej (od 15 marca do 31 sierpnia nie należy wykonywać żadnych prac gospodarczych w strefie ochrony okresowej oraz przez cały rok w strefie ochrony całorocznej).	Brak
2.	Strefa ochrony Bielika, strefa ochrony okresowej – strefa ochrony całorocznej –	Zabiegi gospodarcze zgodne z założeniami ochronnymi przewidzianymi dla ochrony gatunkowej stanowisk ptaka (od 01 stycznia do 31 lipca nie należy wykonywać żadnych prac gospodarczych w strefie ochrony okresowej oraz przez cały rok w strefie ochrony całorocznej).	Brak	Brak